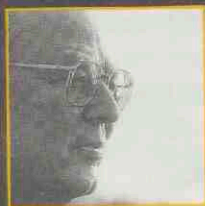

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

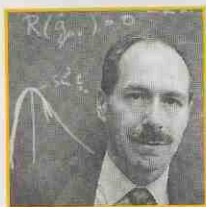
<https://hdl.handle.net/1874/404230>

illustrer 1

Europese maat
Het toekomstvisioen
van rector
Hans van Ginkel.

5

Gerard 't Hooft
Veelzijdig gelauwerd fysicus.
Werkt in stilte aan
'theorie van alles'.

7

Ethiek
Een muis een oor aannaaien, mag dat?
Publiek in debat met biomedici over
de grenzen van de wetenschap.

9

Zeven alumni

De captain of industry,
de schrijfster,
de projectleider,
de festivaldirecteur,
de software-engineer,
de hoofdredacteur:

over de universiteit
10-11
toen en nu.

Illustrerzake
Informatie voor alumni
uit faculteiten
en verenigingen.

14-18

De universiteit en haar afgestudeerden

Vijfzeventigduizend. Een globale rekensom leert dat de Universiteit Utrecht sinds 1945 zeker meer dan 75.000 alumni heeft afgeleverd. Veel afgestudeerden hebben nog contact met de universiteit via vakgroep of vereniging. Maar velen zijn ook uit het zicht verdwenen. De laatste jaren groeit de behoefte aan hernieuwing van de wederzijdse kennismaking.

'Illustrer' is het nieuwe kwartaalblad voor afgestudeerden van de Universiteit Utrecht. De redactie wil de lezer informeren over de stand van zaken aan de universiteit en over de handel en wandel van haar studenten en afgestudeerden. Illustrer signaleert nieuwe ontwikkelingen in onderwijs en onderzoek en bericht over de relatie van de universiteit met haar maatschappelijke omgeving. Centraal staat de driehoek universiteit, alumni, samenleving. Voor de lezers van deze allereerste editie schetst de redactie de contouren van de Universiteit Utrecht anno 1995, met alvast een voorzichtige vooruitblik naar de volgende eeuw.

Sommige faculteiten, vakgroepen en verenigingen onderhouden al jaren een goed contact met hun afgestudeerden en oud-leden. Enkele recente voorbeelden illustreren dat. Op donderdag 2 november vierde de Reünistenvereniging der Utrechtsche Chemische Club in de aula van het Academiegebouw haar zesde lustrum. Een gemengd gezelschap van vijftigplussers uit wetenschap en bedrijfsleven zag elkaar weer in een enigszins nostalgische maar zeer levendige sfeer. Twee dagen later, op zaterdagavond in de Jacobikerk, gaf het Utrechts Studenten Koor en Orkest ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan een grootse uitvoering

met meer dan driehonderd oud-leden. J.S. Bach op het programma. Drie generaties van het USKO sloten samen het concert in de overvolle kerk af met een canon van Mozart.

Maar naast de bestaande activiteiten ontstaan er opeens opvallend veel nieuwe initiatieven. Op zaterdag 7 oktober vond de eerste alumni-bijeenkomst plaats van de vakgroep Nederlandse taal- en letterkunde. De Geertekerk stroomde vol met honderden letterkundigen. In de ochtend was er een publiek debat over de spellingkwestie. 's Middags fristen de afgestudeerden hun kennis van het vak op via workshops. Of vrijdag 3 november. Toen vond de oprichting plaats van de alumnivereniging voor Cognitieve Kunstmatige Intelligentie in zalencentrum Zeezicht. De eerste 35 afgestudeerden van deze pas zeven jaar oude opleiding van de faculteit Wijsbegeerte liepen over van de ideeën: zo zou de vereniging kunnen bijdragen aan de bekendheid van de opleiding, optreden als trendwatcher in de kennistechnologie en informatie verstrekken via het World Wide Web. Van al deze gebeurtenissen wil Illustrer u op de hoogte stellen, via journalistieke verslagen maar ook door informatieve aankondigingen vanuit faculteiten en verenigingen.

Jubileumconcert van het USKO in de Jacobikerk.

Illustrer

De naam van dit periodiek verwijst naar de historische wortels van de Universiteit Utrecht. In 1634 stelde de stad Utrecht een 'Illustre School' in, die twee jaar later door de Staten van de provincie Utrecht officieel werd verheven tot universiteit. Vanaf het begin voerde deze als wapenspreuk: Sol Iustitiae Illustra Nos, moge de Zon der gerechtigheid ons verlichten. Als een naam tevens een voorteken is, dan gaat Illustrer een roemvolle toekomst tegemoet. En als een naam tevens een opdracht inhoudt, dan heeft de redactie de ambitieuze opgave om voor de afgestudeerden van de Universiteit Utrecht een uitstekend blad te maken. *De redactie*

Verder in dit nummer

Geachte lezer	2
Nieuws	3
Studentenleven	6
Onderwijs	8
Vakgenoten	12
Lustrum 96	13
Kwartaal	19
Feiten & cijfers; illustratief	20

Clubgevoel

Heimat. Dat klinkt bij iemand als ik die uit Duitsland komt naar hoge bergen, het Zwar-te Woud en Rijnwijn. Ik associeer het woord echter met het horen bij een gemeenschap waar men zich thuisvoelt. Gemeenschap-pelijke belangen hebben, samenwerken, een plaats ook waarnaar men graag teruggaat. De Amerikanen hebben in het alumni-beleid van de universiteiten het systeem van de ge-meenschapszin geperfectioneerd. Men hoort bij de 'Class of '95', draagt trots de Harvard of de Yale badge. Of een universiteitsstrop-das van zijde (en niet zoals in Utrecht van polyester). De Amerikanen maken vooral deel uit van een sociaal netwerk, dat niet alleen plezierig maar ook uitermate nuttig is. Misschien belast door een vroeger wat te sterke benadrukking van tradities –zegt de Duitser in mij– heeft men in veel Europese landen nauwelijks een alumni-beleid ontwik-keld. Dat is jammer. Ik denk dat zeker in Utrecht de alum-nigedachte wortel kan schie-ten. Onze universiteit heeft met name in het buitenland een uitstekende reputatie. Ze kent –zegt de media-deskundige in mij– een lange traditie die altijd open staat voor nieuwe ontwikkelingen. De Universiteit Utrecht biedt een vruchtbare voedingsbodem voor een sterke band tussen studenten, het clubgevoel onder alumni kan hier dus gedijen. Ik denk dat de behoefte eraan heel groot is. Een goed communicatieplatform is voor het creëren van een alumni-identiteit een belang-rijke voorwaarde. De uitgave van *Illustrer* is dan ook van harte welkom.

Jo Groebel
hoogleraar massacommunicatie

'De functie is heel breed. 's Ochtends kan ik bij de voorlichter van Sociale Wetenschappen zitten, 's middags in een vergadering bij Scheikunde en 's avonds aan het diner bij het Utrechts Studenten Corps.'

De Universiteit Utrecht wil de banden met haar alumni aanhalen en heeft daartoe onlangs een coördinator alum-nibinding aangesteld. Désirée Majoor (1963) studeerde theaterwetenschappen in Utrecht en zat in het bestuur van de gezelligheidsvereniging B.i.t.o.n. In haar vrije tijd richtte ze een internationaal studentennetwerk op, het Erasmus Studenten Netwerk. De afgelopen tweeënhalve jaar was ze beleidsmedewerker bij de faculteit Wiskunde en Informatica. In haar nieuwe functie zal ze uitvoering geven aan het alumni-beleid, zoals verwoord in de notitie 'De band tussen de universiteit en haar alumni' die de Universiteitsraad in mei van dit jaar besprak. Désirée Majoor: "Alumnus of alumna ben je vanaf het moment dat je bij een uni-versiteit afstudeert tot in de eeuwigheid. Tot nu toe heeft de universiteit niet struc-tureel gewerkt aan het contact met haar alumni, dus dat alumni-beleid kunnen we fris invullen."

Voor u ligt het eerste nummer van het alumni-blad van de Universiteit Utrecht. Lang, te lang misschien, hebt u als afgestudeerde weinig of niets van uw Alma Mater gehoord. Sommigen van u hebben het contact met de universiteit behouden via de Vereniging het Utrechts Universiteitsfonds, via faculteit, studiever-eniging of gezelligheidsvereniging. Maar voor veel anderen is de relatie verbroken of verwaterd. Daar willen de universiteit en het Universiteitsfonds verandering in brengen. Elders op deze pagina leest u over de opzet en het doel van dit nieuwe alumni-beleid van de universiteit. Wij hopen dat u als afgestudeerde ook belang stelt in het aanhalen van de wederzijdse banden. Dit tijdschrift is in elk geval een duidelijke uitdrukking van onze wens om de kennismaking te hernieuwen en de banden te verstevigen. *Illustrer* nummer 1 geeft een beeld van de Uni-versiteit Utrecht anno 1995. De redactie gaat ervan uit dat veel lezers niet op de hoogte zijn van de laatste stand van zaken. De Neder-landse universiteiten in het algemeen en de Utrechtse in het bijzonder hebben de afgelo-pen decennia turbulente en soms problema-tische ontwikkelingen te zien gegeven. Maar ondanks deze soms moeilijke omstandigheden heeft uw universiteit een positieve groei –in kwantiteit en kwaliteit– doorgemaakt.

Geachte lezer,

Zij neemt, nationaal en internationaal, een sterke positie in. Haar ranking op het gebied van de onderwijsparticipatie en van de eerste-jaarsinstroom bewijzen dat, evenals haar aan-deel in het netwerk van onderzoekscholen en de omvang van haar internationale samenwer-king en uitwisseling. Een recente visitatie door de Europese Vereniging van Universiteiten, de CRE, bevestigt –met ook enkele kritische noten– het beeld van de Utrechtse universiteit als een uitstekende instelling van onderwijs en onderzoek. De internationale commissie om-schrijft de universiteit als 'a fine institution, a university pervaded by a sense of purpose, excellence and spirit that rarely prevails in today's European universities'. Horen beleids-makers en politici het ook eens van een ander. Het alumni-blad zal in de eerste nummers veel informatie bevatten over de universiteit als geheel. Maar geleidelijk zal de redactie meer aandacht besteden aan de faculteiten en hun opleidingen en onderzoek, en aan andere onderdelen van de universiteit. En uiteraard ook aan het studentenleven: de verenigingen op het gebied van studie, gezelligheidsleven, sport en cultuur. Wij houden ons als verantwoordelijke 'uit-gevers' nadrukkelijk aanbevolen voor uw commentaar, suggesties en goede raadgeving. En, natuurlijk, voor namen en adressen van

uw toenmalige mede-studenten. Van velen hebben wij gegevens, maar van velen helaas ook nog niet. Kent u alumni die dit blad niet ontvangen, dan horen wij dat graag! Sol Iustitiae Illustra Nos: moge de zon der ge-rechtigheid ons verlichten. Al 360 jaar is het de lijfspreuk van de Universiteit Utrecht. Wij ho-pen dat 'de Sol' ook de groei van de band met onze afgestudeerden zal begunstigen.

Drs. Jan G.F. Veldhuis
Voorzitter college van bestuur

Mr. Jules J. Stael
Voorzitter Vereniging Utrechts
Universiteitsfonds

Coördinator Désirée Majoor 'Alumnibeleid is ook heel áárds'

"Alumnibeleid' en 'alumnibinding', het klinkt misschien erg abstract, maar in de praktijk is het óók heel áárds: het opzetten van een universiteitsbreed alum-nibestand bij-voorbeeld, en de coördinatie van de produk-tie en verzending van *Illustrer*. Hoe je zo'n blad naar 50.000 adressen krijgt, daar wil je wel even over nadenken. Het bestand en het blad zijn randvoorwaarden om gericht met je alumni te kunnen communiceren. Dat moet snel rondkomen."

"Iedereen is op zijn eigen manier toch bezig met alumni. Het beleid beslaat dan ook een scala van activiteiten: van reünisten- en alum-nibijeenkomsten tot loopbaanbegeleiding en contractonderzoek."

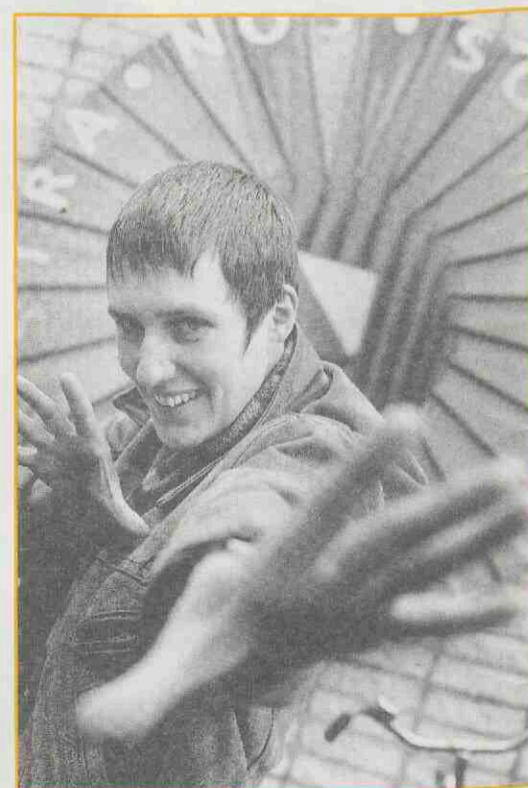
Majoor gelooft in de noodzaak van een alumni-beleid: "Er zijn veel verschillende redenen om daaraan te werken. Wat mij persoonlijk aan het hart gaat is de aansluiting opleiding-arbeidsmarkt. Het is bepaald niet meer vanzelfsprekend dat elke academicus een baan krijgt. De politiek en de media stellen dan ook geregeld de vraag waar al die opleidingen eigenlijk toe dienen. Ik vind dat je daar een antwoord op moet hebben. Je moet weten waar je afgestudeerden terecht komen en wat ze achteraf van hun opleiding vinden. Op basis van die informatie kunnen faculteiten hun voorlichting aan aan-staande studenten aanpassen, hun huidige

studenten gericht voorbereiden op de arbeidsmarkt en zorgen dat hun opleidingen niet te ver van de maatschappelijke realiteit komen te staan."

De universiteit heeft dus baat bij meer contact met haar alumni. Maar waarom zouden alumni nog te maken willen hebben met de universiteit? "Bijvoorbeeld omdat de universiteit hen een aantal faciliteiten kan bieden: gratis toegang tot de universitaire bibliotheken, de Botanische Tuinen en het Universiteitsmuseum bijvoorbeeld. Of nascho-ling en interessante colleges", antwoordt Majoor resoluut. "Veel afgestudeerden vinden het leuk om op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen in hun eigen vakgebied, of een ander maatschappelijk terrein. Maar ze komen er niet toe om zelf de literatuur bij te houden."

"Er zijn meer mogelijkheden. Toen ik zelf afstudeerde, wilde ik graag contact houden met mijn jaargenoten. We hebben een netwerkje opgezet, dat op den duur wegens gebrek aan tijd ter ziele ging – hoewel ieder- een het betreunde. Faculteiten kunnen een kader bieden voor zulke bijeenkomsten. Het scheelt een hoop als de organisatie uit handen wordt genomen."

"Zo'n netwerk van ouderen en jongeren uit eenzelfde beroepsveld is reuze handig", meent Majoor. "Net afgestudeerden kunnen

er ontdekken in welke richting ze werk moeten zoeken. Alumni die hun plek al hebben gevonden, kunnen via zo'n netwerk stagiaires werven, of een onderzoek uitbe-steden waar ze zelf niet aan toe komen. En als coördinator alum-nibinding zal ik ervoor ijveren dat het niet bij één leuke reünie blijft." (MS)

College zet vaart achter topopleiding

De beste studenten moeten onderwijs kunnen volgen dat op hun capaciteiten is toegesneden. Met die boodschap trad de Universiteit Utrecht onlangs naar buiten. Niet alleen om minister Ritzen te laten zien dat wat hij wil in Utrecht al staat te gebeuren, maar ook om faculteiten ertoe aan te zetten nu eens echt werk te gaan maken van onderwijs voor 'toppers'.

De faculteiten gaan, als het aan het college van bestuur ligt, op twee manieren op de behoeften van de beste studenten inspelen. Allereerst moet elke opleiding aan de beste tien procent van haar studenten een extra zwaar en intensief programma bieden, een zogeheten 'excellent tracé'. Daarnaast moet er een beperkt aantal 'topopleidingen' komen, verbonden aan de onderzoekscholen en met aantrekkingskracht ook voor buitenlandse studenten. Utrechtse opleidingen die volgens het college 'top' kunnen worden, zijn onder meer Europees recht, kunstgeschiedenis en medische biologie.

De Utrechtse plannen zijn mede ingegeven door het onlangs verschenen Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan (HOOP). Daarin worden de voornemens over de 'selectieve universiteit' die al langer bestaan wat toegespitst.

Volgens het HOOP moeten studenten die aan de universiteit niet op hun plaats zijn door middel van een bindend studie-advies sneller naar elders worden verwezen. Aan de andere kant moeten er experimenten van start gaan met topopleidingen voor speciaal daarvoor geselecteerde 'getalenteerde studenten'. Op dat laatste voorstel wilde het college snel inspelen. De plannen van het college van bestuur sluiten overigens goed aan bij wat de Universiteit Utrecht zich al eerder had voorgenomen. 'Onderwijs op maat' is immers één van de hoofdlijnen van beleid van de Utrechtse universiteit. Dat houdt in dat de grote stroom van studenten met hun zeer uiteenlopende doelstellingen niet langer met

eenvormig onderwijs bediend kan worden. Het plan voor de excellente tracés ontving aanvankelijk geen brede steun in de universiteit, erkent het college van bestuur in de brief die het ter toelichting van het plan aan minister Ritzen schreef. Maar inmiddels acht het bestuur de tijd rijp om faculteiten te

vragen serieus werk te maken van het inrichten van excellente tracés – niet alleen voor onderdelen, maar voor een hele studie, vanaf de propaedeuse. "Inmiddels is het draagvlak daarvoor volop aanwezig", laat het college de minister weten. (HO)

Blauwe vinvis krijgt de ruimte

De ruggewervels van een blauwe vinvis – met een gezamenlijke lengte van ruim negentien meter – wachten in het Zoologisch Museum aan de Plompstorengracht op een nieuwe bestemming in een nieuw onderkomen. Een groot deel van de universitaire collecties wordt momenteel ingepakt in verband met de verhuizing van het Universiteitsmuseum naar het voormalig Botanisch Laboratorium aan de Lange Nieuwstraat. De opening van het nieuwe onderkomen, op 11 oktober 1996, is onderdeel van het volgend jaar te houden lustrum van de Universiteit Utrecht. In de Lange Nieuwstraat zal het museum voor tentoonstellingsdoel-einden 2.415 vierkante meter vloeroppervlak ter beschikking staan: een verdrievoudiging ten opzichte van de ruimte waarover het museum in zijn pand aan de Biltstraat beschikte. Gevolg is dat een groot deel van de thans in depot verblijvende collecties kan worden tentoongesteld, en dat de blauwe vinvis voor het eerst sinds hij begin vorige eeuw op de Nederlandse kust aanspoelde weer de ruimte krijgt.

Utrechtse KNAW-leden

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen heeft twee Utrechtse hoogleraren tot lid benoemd. Prof. dr. E. Hondius, hoogleraar burgerlijk recht, is geïnstalleerd als lid van de sectie Letteren. Prof. dr. E. Looijenga, hoogleraar zuivere wiskunde, trad toe tot de sectie natuurwetenschappen. Het lidmaatschap van de KNAW geldt als een erkenning voor buitengewone wetenschappelijke verdiensten.

Geneeskunde erft ton

De faculteit Geneeskunde heeft deze zomer een legaat gekregen van 101.250 gulden. Volgens de aan de schenking verbonden voorwaarden moet het bedrag worden besteed aan een studie naar de oorzaak en het ontstaan alsmede de genezing of voorkoming van kanker.

Adriaansens naar Utrecht University College

Prof. dr. H. Adriaansens wordt met ingang van 1996 decaan van het Utrecht University College. In dat College gaat de Utrechtse universiteit een Engelstalige opleiding verzorgen, die geselecteerde Nederlandse en buitenlandse studenten moet voorbereiden op bestuurs- en beleidsfuncties in het Europese bedrijfsleven of in het Europese openbaar bestuur. In een brief aan Minister Ritzen bestempelde het Utrechtse college van bestuur het UUC vorige maand als één van haar toekomstige topopleidingen.

Bèta-medisch onderzoek doorgelicht op citaties

De Leidse onderzoeker prof. dr. T. van Raan gaat in opdracht van het college van bestuur een bibliometrisch onderzoek verrichten naar het bèta-medisch onderzoek in Utrecht. Een proefanalyse moet een indicatie geven van de internationale betekenis van Utrechtse onderzoeksgroepen. Van Raan heeft zich gespecialiseerd in het gebruik van citaties als meetinstrument voor wetenschappelijke kwaliteit.

Topselect wordt zelfstandig

Het universitaire outplacementbureau Topselect wordt volgend jaar een zelfstandige universitaire dienst. Op dit moment maakt het bureau nog deel uit van de ambtelijke organisatie in het Bestuursgebouw. Topselect werd in 1993 opgezet als bemiddelingsbureau voor hoger opgeleid personeel dat bij een universitaire onderdeel met ontslag werd bedreigd. In de afgelopen periode is in 250 gevallen met succes bemiddeld. Ook beschikt Topselect inmiddels over een 'frictiepool' van ongeveer twintig wachtgelders, die bij tijdelijke vacatures direct inzetbaar zijn.

Geus krijgt eredoctoraat

De Utrechtse hoogleraar anorganische chemie ir. J.W. Geus krijgt een eredoctoraat van de Technische Universiteit Delft. De faculteit der Scheikundige Technologie en Materiaalkunde verleent Geus (zelf alumnus van 'Delft' en volgens Delft 'een ingenieur in hart en nieren') de onderscheiding vanwege 'de goede balans in zijn omvangrijke wetenschappelijke oeuvre tussen fundamenteel onderzoek naar de mechanismen van katalyse en de praktische toepassing van katalysatoren.' Veel afgestudeerden van Geus zijn in Delft gepromoveerd; Geus zelf participeert in onderzoeksprojecten waaraan ook Delftse groepen deelnemen.

Nobelprijswinnaar Crutzen in Utrecht

De Universiteit Utrecht had zich geen betere publiciteit kunnen wensen: de Nederlander Paul Crutzen wint de Nobelprijs voor Scheikunde 1995. Tegelijkertijd wordt een van zijn beste studenten, Jos Lelieveld, aangesteld als hoogleraar bij de vakgroep Meteorologie en Fysische Oceanografie in Utrecht.

Ondanks alle commotie rond zijn Nobelprijs gaat het leven voor Paul Crutzen zo gewoon mogelijk door. Op 26 en 27 oktober neemt de directeur van het Max-Planck-Instituut für Chemie in Mainz deel aan de besprekingen van de adviesraad van het Instituut voor Marien en Atmosferisch onderzoek van de Universiteit Utrecht (IMAU). Hoewel aan alle kanten aan hem wordt getrokken, neemt hij de tijd om voor de pers zijn ideeën over atmosferisch onderzoek uit de doeken te doen. Het voortdurend geklik van fototoestellen lijkt hem nauwelijks uit zijn concentratie te brengen.

De sympathieke Nederlander – die zijn arbeidzame leven tot dusver doorbracht in respectievelijk Zweden, de Verenigde Staten

en Duitsland – ziet de Nobelprijs voor zijn onderzoek naar de afbraak van de ozonlaag als een erkenning van de fundamentele aspecten van zijn vakgebied. "Dit onderzoek is ontzettend spannend", houdt hij zijn gehoor voor. "De menselijke ingrepen in het klimaat maken het nog spannender." Hij benadrukt wel dat zijn Nobelprijs daardoor een treurige oorzaak kent. "Ze hadden hem wat dat betreft mogen houden!", klinkt het oprecht.

Atmosferische Chemie

Dankzij de nieuwe leerstoel Atmosferische Chemie in Utrecht nestelt Crutzen zijn vakgebied zich nu ook stevig in Utrecht. Vanaf 1 januari 1996 zal prof. dr. Jos Lelieveld onderzoek doen bij het IMAU, een interfacultair instituut van de faculteiten Natuur- en Sterrenkunde en Ruimtelijke Wetenschappen. De kersverse Nobelprijswinnaar over de benoeming van zijn leerling: "Het is een van de belangrijke dingen in je loopbaan dat je studenten het ver schoppen."

De 40-jarige Lelieveld bekleedt nu nog een

leerstoel Luchtqualiteit aan de Landbouwniversiteit Wageningen. Het atmosfeerchemische onderzoek blijft overigens niet tot de Utrechtse universiteit beperkt. De laatste jaren is de samenwerking tussen IMAU en de nabijgelegen instituten KNMI en RIVM verregaand geïntensiveerd. Die samenwerking heeft geresulteerd in de oprichting van het Centrum voor Klimaatonderzoek, waarin de drie instituten participeren.

Crutzen toont zich verheugd, dat met de oprichting van dit centrum de klimaatwetenschap in Nederland ernstig wordt genomen. "Een goede basis", noemt hij het, hoopvol dat de steun ook voor langere termijn zal gelden. Crutzen vergelijkt het voorzichtig met de ondersteuning die zijn eigen instituut van de Duitse overheid krijgt. Die is buitengewoon royaal. "Hopelijk ontwikkelt zich in Nederland ook zo iets. Het klimaatonderzoek kent nog veel wetenschappelijke problemen; die kunnen we alleen aanpakken met behulp van lange-termijnonderzoek. Ik ben blij dat ook Nederland dit inziet." (JvdB)

De universiteit is veranderd Onomkeerbaar, soms zelfs onherkenbaar

De universiteiten staan tegenwoordig vaak in de krant, niet altijd in een even gunstig daglicht. Strookt het beeld in de publiciteit met de werkelijkheid? Secretaris Willem Kardux schetst op verzoek van de redactie de contouren van de Universiteit Utrecht anno 1995. "Er is veel veranderd, onomkeerbaar en soms zelfs onherkenbaar."

In de publieke opinie ontmoeten de universiteiten een paradoxaal patroon van overtrokken verwachtingen en soms onverholven gering-schatting. Dit is een internationaal verschijnsel. De verklaring is ongetwijfeld dat zich in de gehele westerse wereld overeenkomstige problemen voordoen. Sociale en economische ontwikkelingen vereisen hoger onderwijs voor velen. Hierdoor ontstaan fricties tussen verwachting en werkelijkheid op de arbeidsmarkt, overigens meer bij de ouders dan bij de studenten. In 1960 bestond 4% van de beroepsbevolking uit hoger opgeleiden, inclusief het HBO, thans is dat ruim 25%. Het is duidelijk dat dit niet zonder gevolgen is gebleven voor de maatschappelijke positie van de academicus.

Een andere factor van betekenis is de veranderende rol van de overheid. In de gehele westerse wereld is de overheid op de terugtocht, ook in het hoger onderwijs. Hierdoor wordt studeren steeds duurder en de drang tot een direct rendement van de investering groter. Het onderwijs zit daarom in een spanningsveld.

Bij het onderzoek, de tweede taak van de universiteit, is het beeld niet anders. Zonder wetenschappelijk onderzoek is er geen vooruitgang, zo wordt algemeen erkend. Maar vervolgens blijkt de wetenschap niet bij machte om op afroep oplossingen te bieden voor maatschappelijk problemen die steeds complexer en dringender worden.

Doet de nationale politiek of het beleid van universiteitsbestuurders er dan helemaal niet toe? Natuurlijk wel, dit bepaalt hoe goed of slecht de universiteiten uit de huidige verwarring te voorschijn komen. Weliswaar zijn de universiteiten "zeker de meest onbetwiste en nog steeds wereldwijd terrein winnende van alle Europese instituties", om de Amsterdamse universiteitsvoorzitter Gevers te citeren, maar hun plaats in het maatschappelijk bestel is onbestemder dan ooit. De Universiteit Utrecht kiest dan niet voor een gemakkelijke weg. Zij aanvaardt de opdracht tot hoger onderwijs voor velen omdat zij dit als maatschappelijk wenselijk ziet. Zij wijst 'selectie aan de poort' af omdat dit het VWO zou uithollen. Bovendien kan pas in de context van het wetenschappelijke onderwijs zelf de geschiktheid van studenten blijken. Zij wil

een universiteit naar de maat van de zeer goede Europese universiteiten zijn en richt zich daarom sterk op internationalisering van haar activiteiten. Zij wil ook het excellente onderzoek blijven herbergen en voert daarom een selectief stimulerings- en investeringsbeleid. En zij ondervindt bij dit alles dat ideaal en dagelijkse werkelijkheid verschillen; met als voornaamste problemen, inderdaad, het onderwijs in de sterk gegroeide faculteiten, de selectie en differentiatie, de aansluiting op de arbeidsmarkt, de academische vorming in het algemeen.

Waarom moet de gering-schatting in de publieke opinie overwegend onverdiend genoemd worden? Ook deze universiteit heeft zwaar geworsteld met de groeistuipen in de jaren zeventig, die ongelukkig genoeg samenvielen met de culturele revolutie die bij wet aan de universiteiten werd opgelegd. Niet dat het verkalkte systeem van voor die tijd de groeiproblemen ook maar bij benadering had aangekund. Maar de vervanging van de koninkrijkes van individueel handelende,

gezonden— het lijkt erop dat juist daardoor de weg omhoog krachtiger en consequenter is ingeslagen.

Om een grote sprong naar 1995 te maken: de Universiteit Utrecht is nu intensief verweven in allerlei maatschappelijke netwerken. Zij is de motor van het Kenniscentrum Utrecht, waarin 14 kennisinstellingen hun krachten ten behoeve van de regio bundelen. Zij heeft een belangrijke inbreng in de oplossing van problemen bij de vorming van de stadsregio. Zij is op nationaal niveau de spil van meerdere netwerken met VWO-scholen. Zij is strategische allianties aangegaan met het grote bedrijfsleven. Zij werkt samen met de andere universiteiten in de landelijke onderzoeksscholen. Zij is internationaal gezien de spil van het zogenaamde Utrecht Network, waarin 22 universiteiten zo goed samenwerken dat dit netwerk daarvoor een prijs van de Europese Unie heeft gewonnen.

Utrecht is penvoerder van 19 door de Koninklijke Akademie van Wetenschappen erkende onderzoekscholen, dit zijn landelijke concentraties van zeer goed onderzoek. Ter vergelijking: op de tweede plaats komt de Universiteit van Amsterdam met 14. Daarna volgen ex aequo op de derde plaats Leiden en Delft met 9. De Universiteit Utrecht heeft recent als enige universiteit duidelijk omschreven onderwijskwalificaties ingebouwd in de rechtspositie van haar wetenschappelijk personeel. Ook haar bedrijfsvoering is op orde. De universiteit is een groot bedrijf, met 6800 personeelsleden en een jaarbudget van een kleine 800 miljoen. Dat zij dit bedrijf redelijk efficiënt beheert, blijkt uit de vele buitenlandse delegaties die de universiteit om die reden bezoeken.

Er is dus veel veranderd, onomkeerbaar en soms zelfs onherkenbaar. Voor een deel geleidelijk en sluipend als gevolg van ontwikkelingen die de universiteit overkwamen, maar allengs meer ook als gevolg van bewust beleid van instituten, faculteiten en de universiteit. De Universiteit Utrecht heeft zich zelf hervonden, als een grote klassieke universiteit, niet zelden op een hoger plan van kwaliteit, met de wereld als haar werkterrein. Zij heeft "de zware boslucht van de Utrechtse heuvelrug, die loom maakt" —om een in Leiden gepromoveerde, Utrechtse hoogleraar in de Biologie te citeren— van zich afgeschud.

Willem Kardux
Secretaris van de
universiteit

Opinie Letteren 1995

Het kan verkeren. Toen ik in 1987 aan de Utrechtse letterenfaculteit belandde was het er op z'n zachtst gezegd een puinhoop. Reorganisatie, bezuiniging, ontslagen en algehele ontreding. Zeven jaar later kost het me moeite geen al te chauvinistische taal over 'mijn' faculteit uit te slaan. Nee, ik zou nergens anders willen werken, zeg ik nu minzaam tegen collega's. Het is een financieel gezonde club waar van alles kan wat elders onmogelijk is geworden. Er zit tenminste leven in die brouwerij — geef mij dus maar Utrecht.

Studeren in deze faculteit zou iets voor mij zijn geweest. Disciplines en vakgroepen blijven herkenbaar, maar tegelijkertijd ritselt het van de discipline-overschrijdende initiatieven. Intellectueeltjes in spé hebben tegenwoordig een prachtig aanbod aan cursussen, maar ze hebben er helaas weinig tijd voor. Als ik me herinner hoe lang het duurde voordat ik echt mijn draai gevonden had, dan realiseer ik me hoe bevoorrecht ik was toen ik ontspannen dwaalde van het ene bijvak naar het andere. Docenten moeten nu hun studenten zo snel mogelijk op het goede been zetten, en dat betekent meer begeleiding en contacturen bij krimpende middelen. Dat wordt de ene uitdaging van de komende jaren.

De andere grote uitdaging: de maatschappij duidelijk te maken dat onze studenten veel meer aankunnen dan alleen de traditionele letterenberoepen. Het ten onrechte verguisde Algemene Letteren heeft hierin een voortrekkersrol gespeeld. Daar volgen studenten als regel een stage, wat ze niet zelden een onverwachte werkkring oplevert. 'Letteren nieuwe stijl' vereist een meervoudige verstaalslag. Studenten en docenten moeten een open oog houden voor nieuwe mogelijkheden en kansen, zonder de academische vorming overboord te gooien waar het allemaal om draait. Werkgevers dienen er op hun beurt van doordrongen te raken dat we menselijk kapitaal in huis hebben dat de moeite waard is. We hoeven ons dus tot het jaar 2000 niet te vervelen.

Mayke de Jong
hoogleraar geschiedenis

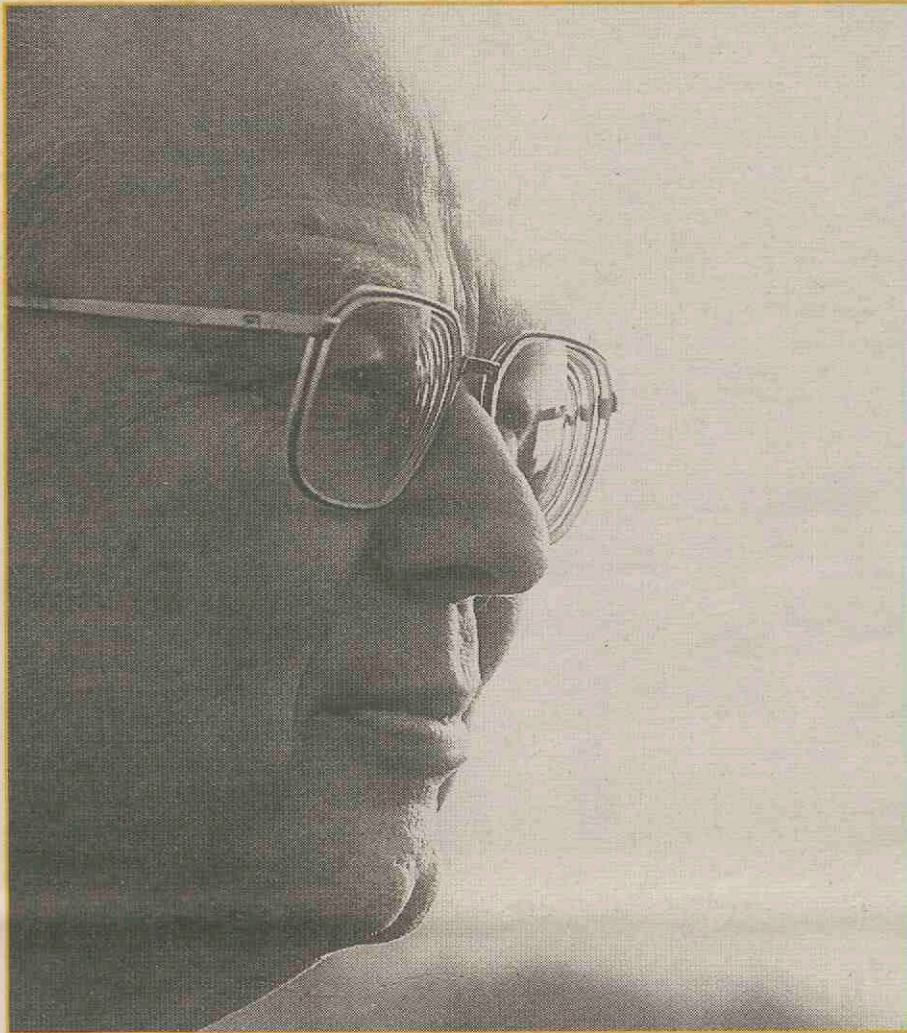
De Europese ambities van rector Hans van Ginkel

De universiteit in 2010

De waan van de dag die regeert, een regeringsbeleid dat grenst aan onbehoorlijk bestuur. Het wordt tijd voor een nieuwe oriëntatie, vindt rector magnificus prof. dr. Hans van Ginkel. Een perspectief op een Europese universiteit in het jaar 2010.

ERIK HARDEMAN

De plannen van het college van bestuur waren al min of meer aangekondigd in de rede die Van Ginkel in september hield bij de opening van het academisch jaar 1995-1996. Vanaf de kansel van de Domkerk vroeg de rector toen met name aandacht voor het gevaar van zelfgenoegzaamheid. "Naar buiten toe lijkt het misschien of we in Utrecht alles onder controle hebben. En als je het hebt over bijvoorbeeld strategische allianties met het bedrijfsleven en de organisatie van ons post-doctoraal onderwijs in de Utrechtse School, dan zijn we ook goed op weg. Maar de buitenwereld verandert zo snel, dat het hoog tijd is om die recente ontwikkelingen wat meer in een samenhangend perspectief te plaatsen en sommige bestaande activiteiten te heroverwegen. Met daaraan gekoppeld de vraag: Hoe wil de universiteit er in pakweg 2010 bij staan? Er is geen keus. We moeten verder en waar mogelijk zorgen voorop te (blijven) lopen." Essentieel daarbij is voor de rector een duidelijk herkenbare Europese oriëntatie. "Ik vind dat Utrecht ervoor moet kiezen om een Europese universiteit te worden. Wat Europees in dit verband betekent? Ik denk daarbij vooral aan de samenwerking van onze onderzoekscholen met Europese topinstituten. Kijk naar scheikunde dat nu initiatieven ontplooit voor een Euro-doctoraat. Dat is een soort netwerk met Europese partners in het onderzoek en in aio-opleidingen. Vroeg of laat zullen alle onderzoekscholen daar naar toe moeten." "Waarom ik die Europese samenwerking zo belangrijk vind? Volgens mij is dat de enige manier om de kwaliteit die je wilt bieden, ook te kunnen blijven bieden. Maar bovendien denk ik dat internationale vormen van samenwerking op termijn ook de enige serieuze bescherming bieden voor het werk van een autonome, kwalitatief sterke universiteit. Je kunt nu eenmaal niet iets afsnijden wat internationaal een hoog profiel heeft." Bij alle Europese geweld mag de universiteit overigens niet vergeten om ook voldoende voeling te houden met zijn directe omgeving, vindt de rector. In de nieuwe oriëntatie zal daarom ook aandacht moeten worden geschonken aan contacten op regionaal niveau. "Veel onderzoekers hebben nog steeds de neiging om zich op te sluiten binnen de grenzen van hun vakgebied. Wij willen daarom de vraag aan de orde stellen hoe we de link van de universiteit met de maatschappelijke omgeving kunnen versterken. Ook dat is op termijn van groot belang om te overleven. Het sluiten van tandheelkunde in de jaren tachtig is voor mij nog steeds een grote frustratie.

'Als wijzelf niet eens trots zijn op onze universiteit, wat verwachten we dan van anderen?'

Waarom heeft het Utrechtse bedrijfsleven en het openbaar bestuur zich toen niet vierkant achter de universiteit opgesteld? Toen de stadsvernieuwing werd bedreigd, hebben wij ons toch ook vierkant achter de actie 'Utrechters staan voor hun stad' opgesteld? Het antwoord is simpel: men voelde zich niet bij de universiteit betrokken."

Perspectief

Het Utrechtse 'Perspectief 2010' is vooral van zo groot belang omdat de ervaring leert dat de universiteiten nog maar nauwelijks kunnen vertrouwen op een consistent beleid van de overheid. Het in november door minister Ritzen aangekondigde nationale debat over de toekomst van het hoger onderwijs stemt de rector weliswaar hoopvol, maar hij heeft inmiddels te vaak meegemaakt dat de waan van de dag de politieke discussie beheerst. In zijn rede bij de opening van het academisch jaar klaagde hij over 'de wijze waarop onze regering wat losjes uit de pols van de ene doelstelling (vorming van onderzoekscholen) naar de andere (vorming van topinstituten buiten de universiteiten) schiet. 'Dit is onbegrijpelijk en grenst aan onbehoorlijk bestuur', liet hij zijn gehoor weten. En zegt hij nu: "Het lukt ons maar niet om politici duidelijk te ma-

ken wat er werkelijk aan de universiteiten gebeurt. Ook niet aan minister Ritzen, nee." Een nationaal onderwijsdebat zou wat Van Ginkel betreft vooral duidelijk moeten maken waar de werkelijke knelpunten zitten. In het onderwijs ziet hij eigenlijk maar twee fundamentele problemen. "De bèta's komen een jaar tekort; en de alfa-gamma's hebben te weinig staf voor het grote aantal studenten. Maar dat zijn problemen die je niet oplost door eerst structureel tweehonderd miljoen gulden bij de universiteiten weg te halen en er dan als goedmaker eenmalig vijfhonderd miljoen voor terug te geven in de vorm van een studeerbaarheidsfonds, zoals de minister heeft gedaan. Hoe belangrijk dat fonds op zichzelf ook is. Het vervelende van zo'n fonds is dat we in plaats van de problemen structureel aan te pakken, gedwongen worden om projecten te bedenken om geld binnen te halen. En zijn die projecten af, dan is het geld ook op. Aan de structurele verbetering van de kwaliteit van het onderwijs kom je zo niet toe. Daar heb je die tweehonderd miljoen (blijvend) voor nodig. Alleen met zo'n bedrag zouden de universiteiten de ook door de minister gewenste kwaliteitsslag kunnen uitvoeren. Daar zou in mijn ogen de discussie nu allereerst over moeten gaan."

Dit najaar is Hans Van Ginkel (1940, Kota Radja) precies tien jaar lid van het college van bestuur, waarvan negen als rector-magnificus. Hij is de architect van het onderzoekscholenbeleid en uitvinder van de term 'academische vorming'. Op een bijna terloopse manier loodste hij de afgelopen jaren tamelijk ingrijpende beleidswijzigingen door de universiteit. Vriend en vijand zijn het erover eens dat de vooraanstaande positie die Utrecht op dit moment in het land inneemt, bijvoorbeeld op het terrein van de onderzoekscholen, ondenkbaar zou zijn geweest zonder het strategisch vernuft van de rector.

Op school was hij een kei in geschiedenis. Maar dat vak was op de universiteit niet weggelegd voor HBS-B'ers. Dus koos hij voor geografie met geschiedenis als bijvak. Hij was de eerste uit de familie die naar de universiteit ging en werd lid van Unitas. "Je moet ergens bij horen, zei mijn vader. Zolang ik maar geen lid van het corps werd. Dan zou hij mij de benen breken."

"Dat is tot op de dag van vandaag ook een duidelijk verschil tussen mij en Jan Veldhuis (de voorzitter van het college van bestuur, EH). Wij hebben in dezelfde tijd gestudeerd, maar hoewel wij allebei behoorlijk actief zijn geweest, zijn we elkaar nooit tegengekomen. Hij zat in het senaatscircuit. Dat heeft mij nooit zo aangetrokken. Ik bemoeide mij meer met de sociëteit en de sport, en later met VUGS, de faculteitsvereniging van geografie. Dat waren heel gescheiden werelden."

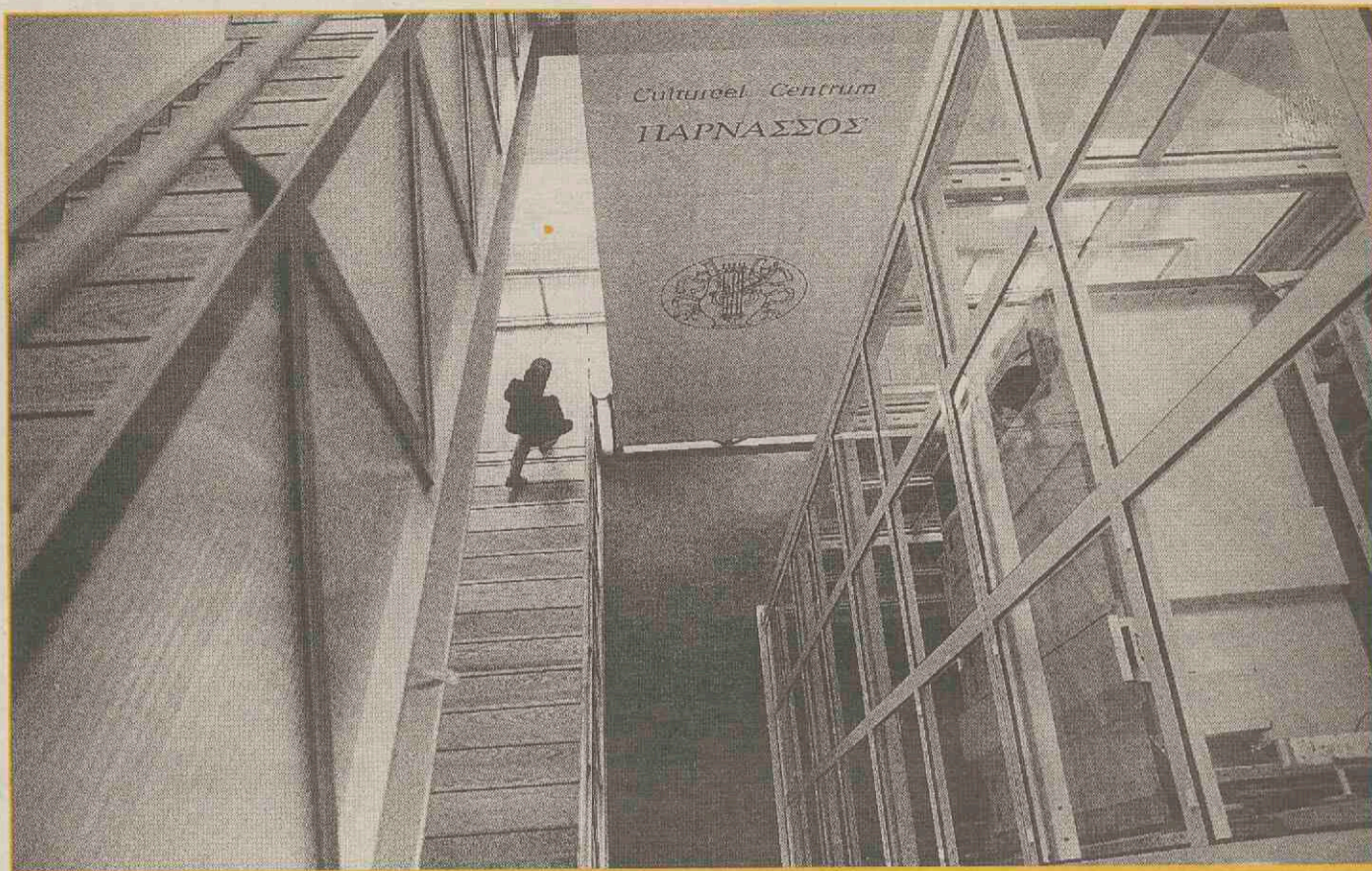
De loopbaan van Van Ginkel stond van meet af aan in het teken van bestuursbaantjes. In 1982 werd hij decaan van de faculteit, en eigenlijk twijfelde toen al niemand er meer aan dat Hans Van Ginkel ooit rector-magnificus zou worden.

"Utrecht had in de jaren tachtig met de bestuurscrisis en verschillende bezuinigingen de ene klap na de andere gehad en dat trok ik me echt aan. Daar kwam bij dat er in die tijd weinig waardering bestond voor bestuurswerk. Toen wij in 1986 begonnen, was er in Utrecht sprake van een grijze muizen-complex. Men had algemeen de neiging om zijn licht onder de korenmaat te zetten. Jan en ik waren het van meet af aan volstrekt met elkaar eens dat Utrecht daarvan moest worden genezen. Als wijzelf niet eens trots kunnen zijn op onze universiteit, wat verwachten we dan van anderen? In Utrecht hebben we zo langzamerhand een aantal dingen die echt goed zijn, en ik zie er geen enkel bezwaar in om dat af en toe hardop te zeggen."

Parnassos en Olympos

Nieuwe accommodaties voor sport en cultuur

In korte tijd is de Universiteit Utrecht enkele belangrijke studentenfaciliteiten rijker geworden. Sinds de zomer van 1994 biedt 'Parnassos' aan de Kruisstraat als internationaal centrum onderdak aan honderden buitenlandse gasten van de universiteit. Parnassos is tevens universitair centrum voor de beoefening van amateurkunst: muziek, dans en theater. Er is een uitgebreid cursus-aanbod op cultureel gebied, er zijn podia voor voorstellingen en concerten. De bar van het internationaal en cultureel centrum is inmiddels uitgegroeid tot een levendige ontmoetingsplaats voor Nederlandse en buitenlandse studenten en medewerkers. Een tweede verbetering in de studentenvoorzieningen is gerealiseerd met het nieuwe sportcentrum van de universiteit, Olympos. Op 2 september van dit jaar verrichtte 'sportminister' Erica Terpstra de officiële opening van een van de grootste en best geoutilleerde sportcentra van het land. Met onder meer een ultramoderne fitness-ruimte en nieuwe squash- en tennisbanen. Ook het sportcafé 'Olympos' is nieuw als centrale ontmoetings- en ontspanningsruimte aan de Uppsalalaan in De Uithof.

Studieduurverkorting vergt aanpassing van verenigingen

“Je denkt steeds: erger kan het niet”

Toen het kabinet maatregelen aankondigde om studenten harder en vooral sneller te laten studeren, stonden de gezelligheidsverenigingen op hun achterste benen. Maar nu de maatregelen zijn –of worden– ingevoerd, roepen de verenigingen om het hardst dat je rustig lid kunt worden. Het valt dus allemaal wel mee? De studieduurverkorting in de praktijk.

De maximale studieduur is enkele jaren geleden van zes naar vijf jaar teruggebracht en zal binnenkort nog maar vier jaar bedragen, de temponorm is opgeschroefd naar vijftig procent, en de prestatiebeurs zal niet nog eens sneuvelen in de Eerste Kamer. “Bij elke maatregel dachten we: erger kan het niet”, zegt Charlotte Folgering van Unitas, “maar steeds bleek het toch weer erger te kunnen. Gelukkig hebben we er tot nu toe steeds een mouw aan weten te passen. Maar een systeem van een driejarige opleiding en voor de besten een tweejarige kopstudie, zoals dat nu wordt voorgesteld, zal voor ons desastreus zijn. Bijna iedereen wil natuurlijk die kopstudie volgen, dus dan ben je de eerste drie jaar alleen maar bezig met presteren.” Met andere woorden: dan kun je Unitas er niet bij hebben. “Ja, ik heb soms wel het gevoel dat ze proberen ons de nek om te draaien”, zegt

Marhijn Visser van het kleine SSR-NU. “De ene maatregel wordt op de andere gestapeld. De tempobeurs is nog niet uitgekristalliseerd, of de prestatiebeurs komt er al bovenop. Een 3+2 systeem wordt helemaal funest; dan wordt niemand meer lid. Het belangrijkste is dat er nooit rust is. Ik zou zeggen: pas een shock-therapie toe en voer alle maatregelen in één keer in, of smeer het uit over tien jaar. Maar nu krijgen we shock na shock na shock. Dat is het grootste probleem.” De gevolgen van studieduurverkorting zijn voor de gezelligheidsverenigingen overal merkbaar. Het aantal aanmeldingen van eerstejaars loopt terug, al is dat voor sommigen geen probleem (“bij ons staan er nog genoeg in de rij”, meldt Veritas tevreden). Veel studenten worden pas lid als zij hun propaedeuse hebben gehaald. Commissies zijn lastiger te formeren. Gesprekken over de studievoortgang worden steeds normaler, en wie 's avonds tijdig naar huis wil omdat er tentamens aankomen, wordt niet langer uitgelachen.

Vroeg-kroeg-bezoek

Toch lijkt het dagelijkse leven in de sociëteit zelf maar weinig te veranderen. Behalve in de tentamenperiodes gaat men niet eerder naar huis dan een paar jaar geleden. “Nee, was het maar waar”, zegt Charlotte Folgering van Unitas. “We proberen het ‘vroeg-kroeg-bezoek’ te promoten, maar dat

lukt niet. Het zou natuurlijk het mooist zijn als iedereen om twaalf uur stomdronken naar huis gaat, een paar uur goed kan slapen en dan de volgende dag gewoon college loopt. Maar het wordt toch altijd pas laat gezellig.” Ook Veritas probeert het ‘vroeg-kroegen’ te stimuleren. “Bijvoorbeeld met het piek-uur om tien uur”, vertelt praeses Ralph Groenendaal. “Dan kost het bier een gulden. Maar het is moeilijk om er druk achter te zetten.” Ook bij het Utrechtsch Studenten Corps treft men geen harde maatregelen. “Nee, het is hier geen crèche”, zegt Patrick van der Aa. “We gaan als Senaat niet door de sociëteit heen rennen om mensen naar huis te sturen. Maar we proberen de eerstejaars wel duidelijk te maken dat hun studie zwaarder is dan ze soms denken. En vooral huizen en jaarclubs oefenen een grote sociale druk uit.” De verenigingsleden die onder de studieduurverkorting het minst lijden, zijn opvallend genoeg de bestuursleden zelf. Nog altijd komen zij een jaar lang niet aan studeren toe, maar dankzij een nieuw systeem van bestuurdersbeurzen neemt de universiteit de kosten van het verloren studiejaar voor haar rekening. De verenigingen hebben dan ook niet meer moeite dan vroeger om hun bestuur vol te krijgen. Alleen het USC ondervindt problemen. “Voor een bestuurdersbeurs stelt men als eis dat je tot dan toe een normaal studieverloop moet hebben gehad”, vertelt Patrick van der Aa. “Dat is lastig. De mensen die graag in het

bestuur willen, hebben over het algemeen de neiging om minder te studeren. Zij voldoen dus niet aan die eis. De mentaliteit op de kroeg loopt achter bij de realiteit. Een studentenvereniging is een log lichaam, dus het kost tijd voordat we de zes-jaren-mentaliteit zijn kwijtgeraakt”.

Gelukkig mens

Dat het lidmaatschap van een studentenvereniging en goede studieprestaties hand in hand kunnen gaan, wordt bevestigd uit onverdachte hoek. Matty Kleine, studie-adviseur van de faculteit der Letteren: “Ik zeg altijd: sociale contacten gaan vóór studieprestaties. Als het op het persoonlijke vlak goed met je gaat, is dat ook goed voor je studie.” “Studenten die lid zijn van een vereniging lopen in het eerste jaar vaak vertraging op, maar goede studenten halen die achterstand later wel weer in. Thuis raken in een vreemde stad kost tijd, en een studentenvereniging kan daarbij helpen.” Nog beter zijn studie- en faculteitsverenigingen, vertelt Kleine. “Die motiveren je echt voor je studie. Algemene studentenverenigingen houden je toch meer van je studie af. Maar om een gelukkig mens te worden, is het lidmaatschap van een studentenvereniging goed. Als je het maar met mate doet.” (CB)

't Hooft werkt in stilte aan 'theorie van alles'

Als kleuter zocht hij al naar verklaringen voor onbegrijpelijke verschijnselen. Ook nu nog is het betreden van onbekend terrein de grote passie van prof. dr. Gerard 't Hooft. Begin november kreeg de Utrechtse theoretisch fysicus een Spinoza-prijs van twee miljoen gulden van NWO. Eerder dit jaar nam hij in Philadelphia de prestigieuze Franklin-medaille in ontvangst. Al jaren wordt gefluisterd dat er in Stockholm een Nobelprijs op hem ligt te wachten.

ERIK HARDEMAN

We schrijven januari 1971. Tijdens een congres voor theoretisch fysici in Amsterdam krijgt de 24-jarige Gerard 't Hooft van zijn promotor Veltman de gelegenheid om in tien minuten zijn visie uiteen te zetten op de theorie van de zwakke kracht, een van de vier fundamentele natuurkrachten. De lezing is een regelrechte sensatie. Tal van gelouterde Nobelprijswinnaars springen enthousiast overeind en bestoken de verlegen jongeman met vragen. "Op die dag werd de internationale reputatie van Gerard gevestigd", stelt prof. dr. Bernard de Wit, collega van 't Hooft in Utrecht, die toen ook in de zaal zat. "In 1967 was door Weinberg en Salam weliswaar een theoretisch model voor de zwakke kracht voorgesteld, maar praktisch bruikbaar was die theorie niet. Buiten Utrecht had men de hoop op een wiskundig consistente beschrijving van dit soort modellen zelfs al min of meer opgegeven. Alleen Veltman bleef er in geloven en er aan werken. En nu toonde een promovendus dus aan dat de Utrechtse hoogleraar gelijk had gehad. "Wat 't Hooft die dag presenteerde was als het ware een gebruiksaanwijzing voor de theorie van de zwakke kracht. Dat was een enorme doorbraak in het onderzoek naar fundamentele deeltjes. Hij kreeg ook meteen een paar banen aangeboden, onder meer in Harvard. Weinberg en Salam hebben voor hun werk in 1978 de Nobelprijs gekregen, maar zonder die ontdekking van 't Hooft had met hun theorie niets gedaan kunnen worden. Dat is in het juryrapport van de Nobelprijs toen trouwens ook met zoveel woorden vermeld."

Toeval

Hoe het komt dat hij al op een zo vroege leeftijd tot zulke wetenschappelijke prestaties in staat was? 't Hooft haalt de schouders op. Een gezonde dosis nieuwsgierigheid en een intuïtief gevoel voor het inslaan van nieuwe wegen. Anders zou hij het ook niet weten. "Het werk van theoretisch fysici bestaat uit het ontwikkelen van theorieën voor verschijnselen die we wel waarnemen, maar waarin de logische samenhang nog niet duidelijk is. Eerst probeer je dan natuurlijk of bestaande theorieën verder uitgewerkt kunnen worden. Dan ben je bezig met heel nauwkeurig, wiskundig

rekenwerk. Maar zo nu en dan doen zich situaties voor waar geen enkele bestaande theorie meer werkt. Dan moet je nieuwe wegen zoeken, nieuwe vragen stellen. Dat is iets heel aardigs in dit vak. Dan gaat het erom dat je een soort Fingerspitzengefühl hebt voor het stellen van precies die vragen die nieuwe wegen ontsluiten. Je moet dan even de wiskundig strenge logica opgeven, omdat je daarmee niet verder komt. Als je verder wilt komen moet je proberen over de blinde muur heen te kijken, zelfs als de meeste van je collega's zeggen dat er niets achter zit."

Raadsels

Toen 't Hooft in 1964 in Utrecht ging studeren, viel hij met zijn neus in de boter. Want juist in die tijd was er sprake van een explosie van wetenschappelijke activiteit, die in nauwelijks tien jaar leidde tot een onvoorstelbare toename van de kennis van de elementaire deeltjes waaruit de materie is opgebouwd. "De wereld zat in dat opzicht nog vol met raadsels. Achteraf verbaas ik me er nog wel eens over hoe weinig we toen wisten en hoe snel dat daarna is veranderd. We wisten dat er sprake was van elementaire deeltjes en van vier fundamentele krachten tussen die deeltjes. Maar alleen de elektro-magnetische kracht kon toen al redelijk worden beschreven. Verder begrepen we nog vrij weinig van de manier waarop die krachten functioneerden. "Tussen 1970 en 1976 is er toen opeens een aantal geweldige doorbraken gekomen, waardoor zowel de zwakke als de sterke kracht in kaart konden worden gebracht. Dat was een heel fascinerende periode, waarin voortdurend nieuwe dingen gebeurden. Het was fantastisch om daar middenin te zitten. Er werd toen ook een groot aantal nieuwe deeltjes ontdekt, en wat misschien nog belangrijker is: het werd steeds duidelijker dat de wisselwerking tussen al die deeltjes berust op strikt wiskundige principes. We wonen in een wereld die heel nauw luistert naar de wetten van de wiskunde."

Quantummechanica

'De glorieuze jaren zeventig' noemt 't Hooft die periode van koortsachtige activiteit. In nog geen tien jaar werden de sluiers weggetrokken voor drie van de vier fundamentele krachten die de wisselwerking tussen de elementaire deeltjes bepalen. En de grote vraag in de theoretische fysica is nu of er een theorie denkbaar is waarin ook de zwaartekracht, de laatste van die vier krachten, onderdak zou kunnen vinden. Volgens 't Hooft moet de oplossing van dit laatste mysterie worden gevonden in de zwarte gaten in het heelal. "In die zwarte gaten spelen zich processen af die we met onze huidige fysische kennis niet meer kunnen beschrijven. Voor mijn gevoel vragen zij om een aanpak die wel eens fundamenteel van de huidige zou kunnen verschillen. Wat dat betreft zie ik duidelijke parallellen met het einde van de vorige eeuw. Ook toen was er sprake van verschijnselen die niet

meer met de toen beschikbare theorieën konden worden verklaard. Met nieuwe theorieën als de quantummechanica en de relativiteitstheorie konden we die raadsels opeens wél oplossen. Op zich was het een simpel gedachtesprongetje om te zeggen dat energie niet in een continue stroom, maar in pakketjes, in quanta van een vaste omvang wordt uitgezonden, maar dat kleine sprongetje heeft wel enorme implicaties gehad." Volgens 't Hooft is de natuurkunde nu weer op eenzelfde soort punt aangeland als honderd jaar geleden. "In die zwarte gaten gebeuren dingen waar de theorie geen weg mee weet. Dus lijkt het me voor de hand te liggen dat we weer net zo'n revolutionair nieuw concept nodig hebben als de quantummechanica en de relativiteitstheorie honderd jaar geleden waren. Waarschijnlijk gaat het ook nu weer om een heel simpele gedachtesprong. Maar de gevolgen daarvan zullen ingrijpend zijn, want ik verwacht dat we met zo'n nieuwe theorie de zwaartekracht met de andere drie

nog maar nauwelijks een idee hebben hoe we met die supersnaren zouden moeten werken, en vooral: hoe we de zwarte gaten moeten aanpakken."

"Ik volg zelf nu al tien jaar een ander spoor, en ik heb het gevoel dat ik op de goede weg ben. Alleen ben ik kennelijk niet zo handig als Planck of Einstein. Het is mij in ieder geval nog niet gelukt om de noodzakelijke gedachtesprong te maken. Maar als zo'n theorie er komt, zal dat een sensatie zijn vergelijkbaar met de sensatie die de ontdekking van de quantummechanica in 1900 teweeg bracht. Ik hoop dat ik dat moment nog zal meemaken." Gerard 't Hooft heeft nog geen vastomlijnde plannen voor de besteding van de Spinoza-prijs. Hij denkt het geld vooral te gaan gebruiken voor het aanstellen van extra aio's en buitenlandse post-doc's. Ook wil hij buitenlandse toponderzoekers voor een tijdelijk verblijf in Utrecht uitnodigen.

Naast hem vielen de Leidse mediaevist Van Oostrom (twee miljoen), de Amsterdamse

'Niet zo handig als Planck of Einstein'

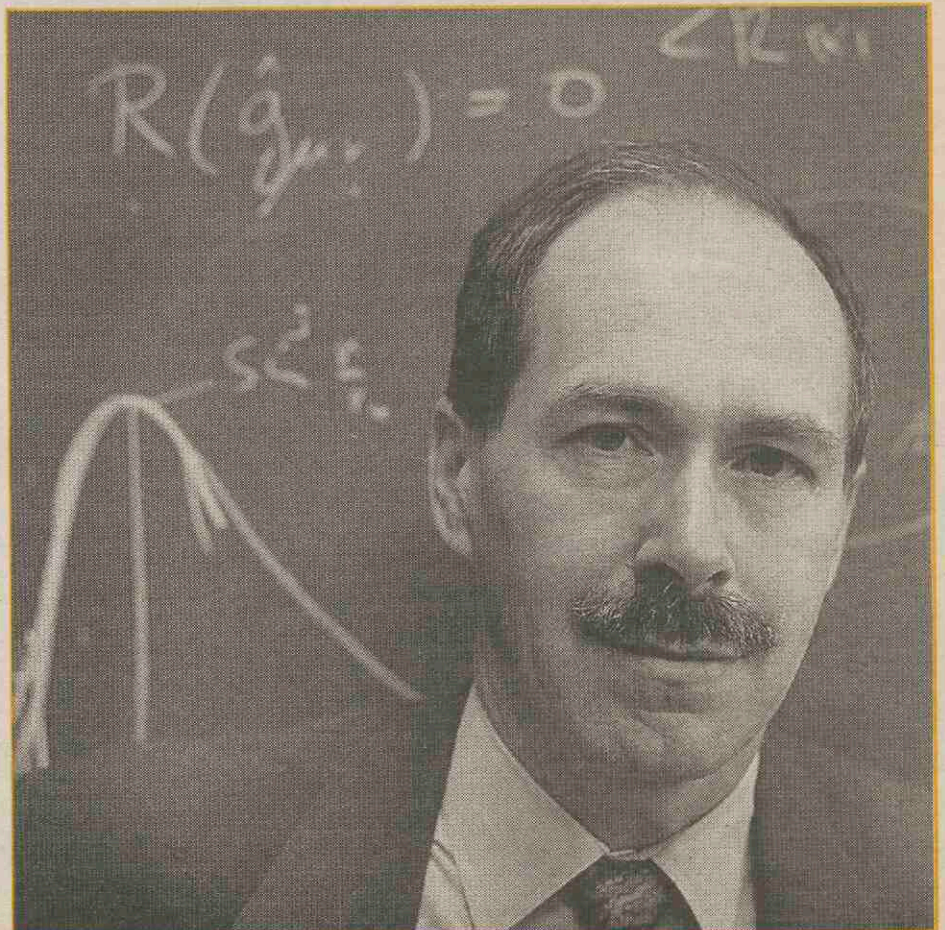
astronoom Van den Heuvel en de Rotterdamse celbioloog Grosveld (beiden vier miljoen gulden) in de prijzen. De persoons-gebonden Spinoza-premies zijn de hoogste die in Nederland op wetenschappelijk gebied te behalen vallen. NWO heeft ze in het leven geroepen om het toponderzoek een extra impuls te geven.

krachten zullen kunnen verbinden. En dan hebben we dus één theorie voor alle verschijnselen die in de natuur voorkomen." Een aantal fysici is er van overtuigd dat de belangrijkste stap naar zo'n theorie al in 1984 is gezet. Michael Green en John Schwarz ontwikkelden toen de zogeheten 'supersnaren-theorie', de gedachte dat alle deeltjes uit touwtjes zijn opgebouwd. Maar 't Hooft twijfelt aan de juistheid van deze visie. "In ieder geval zijn er gigantische moeilijkheden, die maken dat we

astronoom Van den Heuvel en de Rotterdamse celbioloog Grosveld (beiden vier miljoen gulden) in de prijzen. De persoons-gebonden Spinoza-premies zijn de hoogste die in Nederland op wetenschappelijk gebied te behalen vallen. NWO heeft ze in het leven geroepen om het toponderzoek een extra impuls te geven.

Gerard 't Hooft:

'We hebben nauwelijks idee hoe we de zwarte gaten moeten aanpakken.'

Utrechtse School voorzichtig van start 'Er zit groei in de opleidingenmarkt'

Met de dit jaar opgerichte 'Utrechtse School' mikt de Utrechtse universiteit op de snel groeiende markt voor post-academisch onderwijs. Directeur Roel In 't Veld voorspelt over vier jaar een aanbod van zestig cursussen en een bruto-omzet van twintig miljoen gulden. Dat is naar zijn oordeel een noodzakelijke minimum-omzet voor voldoende draagvlak.

Toen het college van bestuur in het voorjaar aankondigde dat prof. dr. R. In 't Veld directeur zou worden van een nieuwe 'professional school' voor post-academisch onderwijs was de scepsis binnen de instelling groot. Inmiddels overheerst het enthousiasme. Terecht, vindt In 't Veld, want Utrecht was hard toe aan een aparte organisatie voor het post-doctoraal onderwijs.

Volgens de directeur worden met de oprichting van de Utrechtse School uiteenlopende doelen nagestreefd. In de eerste plaats moet de school gaan fungeren als een facilitaire organisatie voor al degenen die actief zijn in het post-academisch onderwijs. "Niemand is verplicht om mee te doen. Maar als programmamakers hun activiteiten in de Utrechtse School onderbrengen, hebben ze daar in mijn ogen alleen maar baat bij. Wij bieden ze perfecte faciliteiten en nemen alle organisatorische rompslomp voor onze rekening. En afgezien van een relatief klein bedrag dat nodig is om de organisatie te laten draaien, komt de volledige winst ten goede aan de docenten die de cursussen verzorgen."

Naast het bieden van faciliteiten moet de nieuwe organisatie echter ook een belangrijke rol gaan spelen bij het verwerven van opdrachten, stelt In 't Veld. "In het bedrijfsleven bestaat grote behoefte aan 'opleidingen-op-maat'. Dat is op dit moment de markt waar de groei zit. En op die markt is de Utrechtse universiteit slecht vertegenwoordigd. Er zijn hier genoeg mensen met een interessant aanbod. Maar dat sluit vaak slecht aan op de vraag. Vergeleken met universiteiten als Tilburg, Rotterdam en Twente lopen we in dit opzicht jaren achter." Intussen zijn de eerste offertes voor zulke trajecten de deur uit. Het bewerken en openbreken van nieuwe markten voor Utrechtse programmamakers ziet In 't Veld als een van de voornaamste taken van zijn 'school'. "Want", zegt hij, "vroeger kon je als hoogleraar misschien nog denken: wij zijn de grootste en de knapste, dus ze komen vanzelf wel bij ons. Maar zo werkt het al lang niet meer."

Post-academisch

De Utrechtse School is wat minder voortvarend van start gegaan dan werd gehoopt. De enige cursus die voor dit najaar was aangekondigd – elders voorbereid, door de Utrechtse School in een laat stadium geadopteerd – moest wegens gebrek aan belangstelling worden afgelast. Maar In 't Veld verwacht de komende jaren een snelle expansie. In 1996 start de door prof. dr. Jo Groebel ontwikkelde opleiding tot 'master of media-management'. En over vier jaar denkt In 't Veld een aanbod van zo'n zestig cursussen te hebben, gericht op het verbeteren van de beroepsuitoefening in bedrijf of organisatie. In de faculteit Rechten is

een aantal initiatieven aangereikt. Bij Letteren bestaat enthousiasme in een aanzienlijk aantal vakgroepen. Ook zijn vanuit de bèta-faculteiten contacten gelegd.

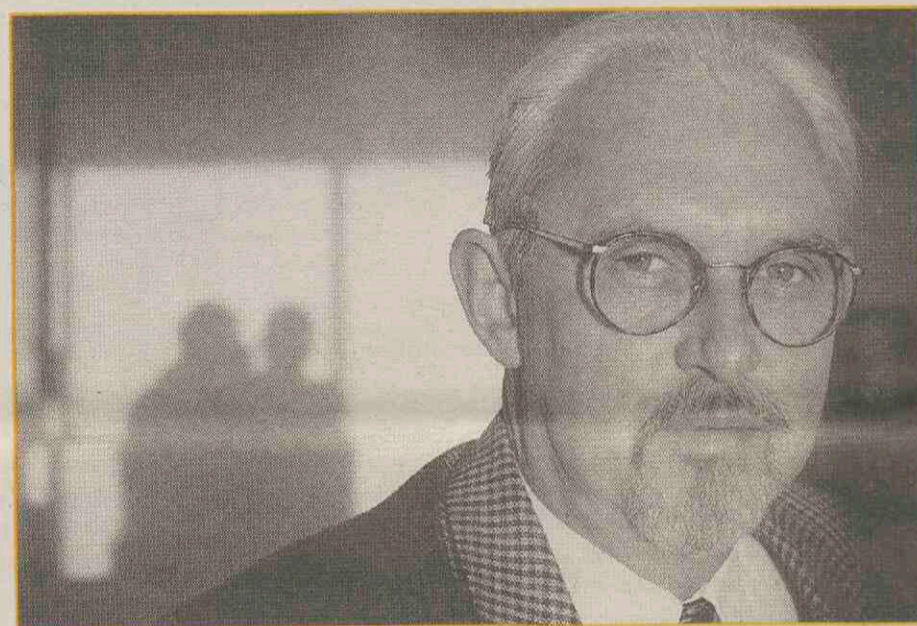
Binnen de universiteit bestond aanvankelijk de angst dat de Utrechtse School een luxueuze organisatie zou worden met een sjiek hoofdkantoor en glossy voorlichtingsmateriaal. In 't Veld kan niet genoeg beklemtonen dat zijn school niets anders is dan een service-verlenende organisatie. De school beschikt slechts over een paar kamertjes en wat leslokalen in het voormalig kantoor van Cap Volmac op het Kanaleneiland. Niet armetierig, maar zeker niet overdreven pronkerig en volledig gericht op een optimale onderwijsatmosfeer.

Tijdens het gesprek komt In 't Veld telkens

terug op kwaliteit als allesbepalend criterium voor het toelaten van cursussen tot de Utrechtse School. Om die kwaliteit te garanderen zal in samenwerking met het IVLOS zelfs een specifieke didactiek voor volwassenen worden ontwikkeld. "De naam van de Utrechtse School moet synoniem worden met 'kwaliteit'. Met name in dat opzicht zal ik het aanbod heel kritisch bekijken. Want één rotte appel in de mand kan de faam van alle producten aantasten." (EH)

Informatie Utrechtse School: Admiraal Helfrichlaan 1, 3527 KV Utrecht, (030) 2967879

Roel In 't Veld: 'Geen overdreven luxe.'

Hoger onderwijs voor ouderen in trek

Utrecht kent sinds een jaar het Hoger Onderwijs Voor Ouderen. Speciale studieprogramma's voor vijftigplussers, in blokken van zes of twaalf colleges, op universitair niveau maar zonder tentamendruk. De docenten zijn enthousiast, de studenten genieten.

'De cultuur van de Kelten' wordt gegeven aan de Drift 21. Het zaaltje is goed gevuld, zo'n dertig vijftigplussers. Niet te vergelijken met het massacollege dat verderop in het gebouw aan de gang is. Klokslag drie uur worden leesbrillen uit kokers getoverd, readers opengeslagen en de pennen uit de dop geschroefd. Er wordt hier en daar wat opgeschreven, maar minder naarstig dan de twintigers doen. Die zijn altijd bang om een woord te missen voor hun tentamen. Ademloos luisteren de studenten op leeftijd naar de Keltische verhalen die handelen over het verkrijgen van kennis uit de andere wereld. Het tempo van het college is hoog, het betoog is doorspekt met verwijzingen naar de bijbel, het Latijn, de mythologie en Roland Holst. Zelfs de IRT-enquête komt ter sprake. "In dit gezelschap kan dat makkelijker dan bij

jonge studenten", meent docente D. Edel. "Deze mensen hebben toch meer levenservaring, ze kennen de bijbel en de klassieke literatuur. Bovendien zijn ze dubbel gemotiveerd en stellen meer vragen. Ik vind het heel leuk om te doen!"

Bij een andere cursus in hetzelfde gebouw valt de docent van de ene verbazing in de andere als hij tussen neus en lippen door een boek noemt. "Wát was de titel, wie is de schrijver, en wat is het ISBN-nummer?" klinkt het uit alle hoeken van het leslokaal. Op zoveel interesse had de docent niet gerekend. "Wilt u dat nummer echt weten?", lacht hij. "Jazeker", antwoordt een voormalig arts vanuit de collegebank beslist.

Gunstige voorwaarden

Het Centraal Planbureau krijgt gelijk: er zal steeds meer belangstelling komen van hoog opgeleide ouderen om weer te studeren nadat zij het arbeidsproces verlaten hebben. Coen Görts, HOVO-coördinator aan de Utrechtse universiteit, kan deze ontwikkeling staven. "In het studiejaar '94/'95 is de universiteit begonnen met HOVO-cursussen voor vijftig plussers. Toen waren dat drie cursussen, dit jaar geven we er zes."

Görts: "Vorig jaar hadden we vierhonderd aanmeldingen. De Erasmus Universiteit, die al een paar jaar bezig is, heeft nu 1500 cursisten. Dat moeten wij ook kunnen halen. We voldoen aan drie gunstige voorwaarden; de centrale ligging van Utrecht, het feit dat we zo'n brede universiteit hebben en onze samenwerking met de Universiteit voor Humanistiek, de Hogeschool van Utrecht en Hogeschool de Horst in Driebergen."

Het aanbod richt zich voornamelijk op de alfa-wetenschappen. Geschiedkundige en culturele thema's zijn populair, maar ook onderwerpen die te maken hebben met de actualiteit. De cursus 'Afscheid van de twintigste eeuw' bijvoorbeeld bestrijkt een gebied van sociale kwesties tot en met de kunsten. Hij doet in opzet denken aan de Studium Generale lezingen. Dit najaar liepen de series 'Vrouwen in de Oudheid, Middeleeuwen en Vroeg-moderne tijd', 'De Provence - Oudheid en Middeleeuwen', 'Hoogtepunten uit de klassieke Griekse literatuur' en 'De cultuur van de Kelten'. Welke nieuwe cursussen brengt de toekomst? Görts: "Meer aanbod op het terrein van de sociale wetenschappen. Zo is er bijvoorbeeld veel belangstelling voor ontwikkelingen in de ideeën over opvoeding. Oost-Europa en Zuid-

Amerika zijn ook erg in trek bij deze doelgroep, evenals maatschappelijke ontwikkelingen. Ik zou me ook goed een cursus bio-ethiek voor kunnen stellen, gezien de maatschappelijke discussie op dit moment." (MJR)

Voorjaar 1996

Vanaf januari worden de volgende HOVO-cursussen gegeven:

- *Mens en Dier in Evolutionair Perspectief* (12 middagen van 31 januari t/m 24 april)
- *Vrouwen in de Oudheid, Middeleeuwen en Vroeg-moderne tijd* (6 middagen van 16 januari t/m 20 februari)
- *de Provence - Oudheid en Middeleeuwen* (6 middagen van 12 maart t/m 16 april)

Naast het volgen van de middagen, met colleges en discussie, moeten deelnemers rekenen op zelfstudie aan de hand van een reader of boek. Het cursusgeld bedraagt f 150,- voor een cursus van 6 middagen. Voor een cursus van 12 middagen f 300,-. Alumni ontvangen korting op de cursusprijs.

Meer informatie: dr. C.P.M. Görts, HOVO-coördinator, bureau faculteit Biologie, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht.

Publiek in debat met biomedici

‘Men eist vooruitgang én keurt die af’

Vierkante tomaten, baby's op bestelling, de stier Herman, een muis een oor aannaaien. De wetenschap kan veel. Maar mag het ook allemaal? Wetenschap en publiek denken daar vaak verschillend over. Het Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht organiseerde een congres om 'de kloof te overbruggen'.

HANNE OBBINK

“Wat is leven eigenlijk? Is dat iets zuiver biologisch waarin je zomaar mag ingrijpen? Of is het meer?” Het zijn vragen, vindt Ellen van Oerle, waarover te weinig wordt nagedacht. “Waar baseert de wetenschap haar handelen op, wat zijn haar uitgangspunten?” Ellen van Oerle is een 'leek' – in het dagelijks leven heeft ze niet rechtstreeks met wetenschap te maken. Maar het onderwerp boeit haar wel. Sterker nog, het verontrust haar enigszins. Want weet de wetenschap wel waar haar grenzen liggen? Daarom was Ellen zaterdag 27 oktober op het congres van het Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht over 'de moraal van biomedisch onderzoek'. 'De kloof overbruggen', zo luidde het motto. Wetenschappers van de Universiteit Utrecht bogen zich over de moraal van hun eigen onderzoek en gingen daarover in gesprek met 'het publiek', met mensen als Ellen van Oerle. Ook waren er een accountant met zijn vrouw, die geen kinderen konden krijgen, maar er van afzagen zich in het medische bevruchtingscircuit te storten; daar wilden ze het nog wel eens over hebben. En een moeder van een kind met een ongeneeslijke, erfelijke ziekte. En een leraar natuurkunde. En een huisvrouw. In totaal 225 deelnemers. En een vijftigtal Utrechtse onderzoekers uit vooral de biomedische hoek - van aio tot hoogleraar.

Weerloos

Er bestaat een kloof tussen wetenschap en publiek; dat had het Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht (CBG) al vóór het congres vastgesteld. Eerder dit najaar had het CBG via het Utrechts Nieuwsblad en de Amersfoortse Courant een enquête gehouden over de biomedische wetenschap. Het publiek bekijkt veel ontwikkelingen op dit terrein met scepsis, zo blijkt. Een meerderheid van de 315 mensen die de enquête invulden, is bijvoorbeeld tegen het gebruik van menselijke embryo's die zijn overgebleven van reageerbuisbevruchtingen voor medische experimenten. Een nog grotere meerderheid verzet zich tegen de 'Italiaanse' praktijk van reageerbuisbevruchting van vrouwen boven de vijftig jaar. Nu zijn dat standpunten die ook veel wetenschappers delen. Maar dat 64 procent het eens is met de stelling dat 'wetenschappers de gevolgen van

Tekening: N. Bongers

biomedisch onderzoek niet goed kunnen overzien', dát is een duidelijke aanwijzing dat wetenschap en publiek elkaar niet altijd goed begrijpen. “Wij merken dat veel mensen zich weerloos voelen”, zegt drs. Babs van den Bergh van het CBG. “Wat er in de wetenschap gebeurt, gaat buiten hen om. Ze hebben vaak wel bepaalde intuïties over wat mag en wat niet mag; dat blijkt ook uit de enquête. Maar ze weten vaak niet waarom ze iets vinden. Ze willen bijvoorbeeld geen genetisch gemodificeerde groenten eten, maar waarom eigenlijk niet? Moet er geld uitgetrokken worden voor in-vitro fertilisatie-technieken of moeten we liever eerst reuma oplossen? Mag de mens ingrijpen in de natuur en genen van de ene soort inbrengen in de andere? Wat wij met dit congres wilden bevorderen, is dat er over de argumenten rond zulke vraagstukken doorgedacht gaat worden.”

“Dat is zowel voor de wetenschap als voor het publiek van belang. Voor het publiek, omdat dat vaak rechtstreeks te maken krijgt met de gevolgen van wat de wetenschap doet. Maar ook voor de wetenschap. Er zijn nu al wetenschappers die dreigen naar het buitenland te vertrekken als ze hier bepaalde dierproeven niet meer mogen doen. Laat ze daarover maar eens verantwoording afleggen.

“Wat opvalt is dat de discussie vaak uitsluitend over excessen en schandalen gaat. Over de tweeling in het AZU van wie de een donker en de ander blank is. Als zulke incidenten zich voordoen, staan hier bij het CBG de telefoons roodgloeiend. Maar de fundamentele discussie die er achter ligt, wordt niet gevoerd.”

Gladgestreken

Dat moest tijdens het congres dus wél gebeuren. Het CBG wilde wetenschapper en leek rechtstreeks met elkaar in gesprek brengen. Daarom werden zij in kleine groepen samen aan het werk gezet om zich te buigen over enkele concrete 'gevallen'. Van den Bergh: “We wilden voorkomen dat mensen overdonderd zouden worden door rap pratende specialisten die met een gladgestreken gezicht vertellen hoe goed ze het met de wereld voor hebben - zoals in eerdere discussie over aanverwante onderwerpen wel is gebeurd.” ‘Platgepraat’ werd er inderdaad niemand. Daarvoor was het ‘leken’-publiek ook te deskundig. Zo was er directeur E. de Graaf van de Stichting Down-syndroom, die de medische wetenschap haar plaats wees als het gaat om de beslissing of ouders een ‘mongooltje’ wel of niet geboren moeten laten worden. “Als je aan gezinnen vraagt hoe belastend zo'n kind is, dan hoor je heel andere verhalen dan wat genetica je vertellen. De kwaliteit van het leven, zowel van het kind als van het gezin, kan best heel groot zijn. Daar kan de wetenschap niet over beslissen.”

In een andere groep werden niet alleen de pretenties van de wetenschap, maar ook de angsten van het publiek gerelativeerd. “Iedereen zegt wel: o, wat eng, de wetenschap kan al zo veel”, zei voorzitter H. Mentgeert van de vereniging van ouders van kinderen met een stofwisselingsziekte. “Maar dat is niet zo; de wetenschap kan juist heel veel niet. Ze wekt veel te hoge verwachtingen.” “Dat klopt”, reageerde prof. dr. Albert Cornelissen, hoog-

leraar parasitologie aan de faculteit Diergeneeskunde. “Wetenschappers hebben de behoefte om te scoren. Maar het heeft ook te maken met de financiën. Voor veel onderzoek moet geld aangevraagd worden. Daarbij worden verwachtingen uitgesproken over de uitkomsten. Die worden soms wat overdreven – dat doe ik zelf ook wel eens, ben ik bang. Als onderzoekers eens een tijd financieel met rust gelaten zouden worden, dan zouden die verwachtingen ook niet zo overspannen zijn.”

Huiver

Albert Cornelissen is voorzitter van het Heidelberg Appeal Nederland, een groep van zo'n vierhonderd wetenschappers die zich zorgen maken over anti-wetenschappelijke tendenzen in politiek en samenleving. Dat die tendenzen er op afzienbare termijn toe zullen leiden dat wetenschappers minder geld voor hun onderzoek krijgen, gelooft Cornelissen trouwens niet. “Voor onze budgetten zijn we nauwelijks afhankelijk van de politiek; het meeste geld komt allang niet meer van de overheid.” Wel maakt hij zich zorgen over de wetgeving op het gebied van biomedische experimenten. Die gaat uit van het principe ‘nee, tenzij’, terwijl de academie van wetenschappen KNAW – en ook Cornelissen zelf – voorstander is van ‘ja, mits’.

Voor Cornelissen was het congres een goede gelegenheid om zijn standpunt te verbreiden. Hoorde hij op zo'n dag nog nieuwe dingen? “Het is opvallend dat de mensen die ik hier gesproken heb, weinig moeite hebben met genterapie op zich. Alleen als het om transgene experimenten gaat – het gebruik van genen van de ene soort voor de andere –, dan is de huiver groot. Ikzelf ben er niet tegen, ook niet als dierlijk genetisch materiaal voor mensen wordt gebruikt. De stier Herman bijvoorbeeld, daar heb ik geen enkel probleem mee. “Wat ik griezelig vind – en dat heb ik vandaag ook gehoord – is het standpunt dat we beter zieke mensen kunnen gebruiken dan gezonde apen. Dat schiet wel erg ver door.”

Microbioloog en arts dr. Huub Schellekens had aan het begin van de dag al uitgelegd waarom het op dit ene congres wel niet zou lukken om de kloof tussen wetenschappers en publiek te dichten. Het wantrouwen van het publiek is groot, net als het verschil in kennisniveau, aldus Schellekens. Bovendien wordt de wederzijdse verhouding extra belast door een opmerkelijke paradox. Schellekens: “De gezondheid neemt toe, maar het gevoel van gezondheid neemt af. Mensen aanvaarden niet meer zomaar dat ze ziek zijn. Ze eisen van de medische stand als het ware gezondheid – en tegelijkertijd is men bang voor wat het medisch onderzoek aanricht. Men eist vooruitgang én keurt die af.”

Het Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht verricht onderzoek en verzorgt onderwijs in o.a. bedrijfsethiek en medische ethiek. Voor informatie kunt u bellen: (030)2534399.

Omzien in verwondering

Zeven alumni kijken terug

De captain of industry, de politica, de hoofdredacteur, de projectleider midden- en kleinbedrijf, de festivaldirecteur, de schrijfster/onderzoekster, de software-engineer. Zes alumni van verschillende leeftijd en achtergrond over de Universiteit Utrecht.

Welke herinneringen koesteren zij? Hebben ze nog iets met Utrecht? Wat kan de universiteit nu nog voor hen betekenen?

Met bijdragen van Jutta Chorus, Onno Möller en Marjan Slob

Keus voor rechten was toeval

"Ik had geen idee wat ik na de middelbare school moest gaan doen. Een heleboel vrienden gingen rechten studeren om zo hun beroepskeuze uit de stellen." Jhr. Mr. A.A. Loudon (1936) is voorzitter van de Raad van Commissarissen van Akzo / Nobel en lid van de Eerste Kamer voor de VVD. Sinds kort maakt hij deel uit van de Externe Adviesraad van de Universiteit Utrecht. Hij studeerde rechten van 1955 tot 1961. "Wat je studeerde was niet eens zo van belang, een baan vond je toch wel. Je was zelfs verontwaardigd als er na je doctoraal examen te weinig aanbiedingen binnenstroomden. Ik heb nooit echt hoeven solliciteren."

"Als ik had geweten dat ik in het bedrijfsleven terecht zou komen, was ik economie gaan studeren. Dat is een natuurlijker vooropleiding. De bewering dat juristen slechts bij hoge uitzondering aan de top van een chemisch bedrijf figuren is relatief waar, hoewel Akzo / Nobel

daar een uitzondering op lijkt te vormen.

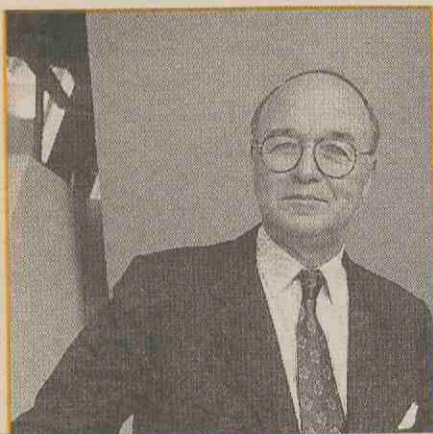
Behalve mijzelf zitten er nog twee juristen in de Raad van Bestuur.

Waar het om gaat is dat je op een analytische manier kunt omgaan met problemen van deze tijd: fusies, overnames en niet renderende werkmaatschappijen. In de rechtenstudie leer je ingewikkelde situaties eerst zorgvuldig reconstrueren voordat je stappen onderneemt. Je wordt niet uitgenodigd om al te impulsief te denken. Je moet een vak leren als je aan de top wilt komen. Een general manager hoort een goede technoloog te zijn, een financiële of een commerciële man. Je kunt niet je hele carrière als generalist maken. Soms vraag ik aan een student: Wat wil je worden? Zo'n jongen antwoordt heel vastberaden: 'general manager'. Dan kan ik niet nalaten te zeggen dat hij nog een heel traject heeft af te leggen."

"Een van mijn zoons heeft aan de Erasmus Universiteit gestudeerd. Vanaf het eerste jaar was hij al bezig met zijn curriculum vitae. Hij stortte zich op allerlei baantjes, stages en zomercursussen om praktische ervaring op te doen. In Utrecht, waar mijn tweede zoon rechten studeert, hebben ze daar een *dédain* voor. Dat is fout. Op basis van dat cv word je uitgenodigd voor een gesprek of niet. Zo simpel werkt het. Van holle frases houd ik niet, daar kijken we bij Akzo / Nobel doorheen. Maar je pikt de echte goeie er vóór de eerste gespreksronde al uit." (JC)

Jhr. Mr. A.A. Loudon:

"...je moet een vak leren als je aan de top wilt komen..."

Rob van Engelenburg: "...wat doet de universiteit met de Betuwelijn?..."

ringsmotto werk werk werk, de vergrijzing van ondernemend Nederland of de Betuwelijn. Dat zou zinvol zijn voor de universiteit. Als niet direct belanghebbenden kunnen wetenschappers bij uitstek bruggen slaan tussen deelbelangen. Zij kunnen als katalysator optreden bij grote maatschappelijke uitdagingen." "Ik denk, dat het contact met afgestudeerden daarin een waardevolle rol kan spelen. De universiteit kan vaker het initiatief nemen om mensen uit de praktijk en uit de wetenschap met elkaar te laten discussiëren over maatschappelijke problemen. Op het sociale vlak is het belangrijk, dat afgestudeerden de mogelijkheid krijgen om ook dwarsverbanden door de afstudeerjaren heen te leggen. Het hebben en verspreiden van kennis is leuk, het hebben van kennis nog leuker."

"Natuurlijk is de universiteit nu nauwelijks vergelijkbaar met die van twintig jaar geleden. In die tijd waren de mogelijkheden eigenlijk onbeperkt. Als je voldoende gemotiveerd was en initiatief toonde, kon in feite alles. Tegenwoordig lijkt alles meer gereguleerd en grootschaliger en is de studieduur veel beperkter. Daardoor wordt het steeds moeilijker om eigen accenten in de studie aan te brengen. Voor mijzelf ben ik er van overtuigd, dat juist dat laatste bepalend is geweest voor mijn latere loopbaan. Daarnaast hechten werkgevers aan mensen, die initiatief tonen, creatief zijn, kansen scheppen en benutten. De universiteit moet blijven streven naar het ontwikkelen van dat soort vaardigheden bij haar studenten." (OM)

Wetenschap als katalysator

"De universiteit anno 1995 zou meer naar buiten moeten kijken." Rob van Engelenburg (1955) studeerde in 1979 af in de economische geografie. Hij is sinds tien jaar werkzaam bij de Vereniging van Kamers van Koophandel. Eerst als onderzoekscoördinator, vervolgens als beleidsmedewerker, de laatste jaren als projectleider midden en kleinbedrijf. In die functie is hij verantwoordelijk voor de ontwikkeling van producten en diensten die het mogelijk maken de bedrijfsvoering door te lichten. "Natuurlijk is het onmogelijk om voor de hele universiteit te spreken, maar wanneer ik naar mijn eigen faculteit, Ruimtelijke Wetenschappen, kijk, dan denk ik dat er regelmatig kansen blijven liggen. Actief en concreet inspelen op belangrijke veranderingen en uitdagingen in de maatschappij, zoals het rege-

Academische vorming komt van pas

"Terugkomdagen? Postdoctoraal onderwijs? Lijkt me prachtig, maar ik heb er geen tijd voor." Pieter Broertjes (1952) studeerde in 1979 af in de comparatieve sociologie aan de Universiteit Utrecht en is sinds 1 maart van dit jaar hoofdredacteur van de Volkskrant.

"Zeker heb ik wat aan mijn studie gehad. De relatie tussen westerse en niet-westerse landen heeft mijn belangstelling en tien jaar lang heb ik uitvoerig over die onderwerpen geschreven. Nu, als leidinggevende, komt die academische vorming me nog steeds van pas. Ik heb een analytische manier van denken geleerd."

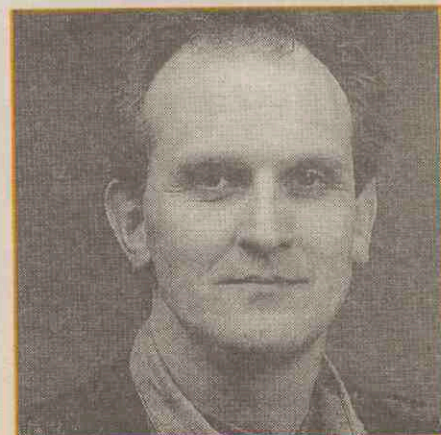
"Ik zit in het stichtingsbestuur van het U-blad. Dat is de duidelijkste band die ik nu nog met de universiteit heb. Een onbezoldigde functie

overigens, liefdewerk oud papier. Waarom ik dat doe? Ik heb in Utrecht mooie jaren gehad en wilde me beschikbaar stellen voor iets nuttigs. Veel werk is het overigens niet: een paar vergaderingen, af en toe een telefoontje met de hoofdredacteur."

"In de jaren zeventig, toen ik studeerde, was de universiteit een platform voor maatschappelijke discussie. Naar mijn mening is dat ook een intrinsieke taak van de universiteit, maar van de huidige hoogleraren gaat, op een enkele uitzondering na, weinig meningsvorming uit. Druk als ze zijn met het hoofd boven water te houden, maken ze een naar binnen gericht indruk. Inmiddels zijn het de opiniepagina's van de kranten die maatschappelijke

discussies entameren. Ik zie voor mijzelf een continuüm van de universiteit naar de krant, ja. Wat ik aardig vond aan de universiteit, tref ik nu bij de kranten aan."

"Er is een tendens om als universiteit steeds meer het bedrijfsleven te bedienen. Ik denk wel dat de universiteit en het bedrijfsleven profijt van elkaar kunnen hebben. Wat mij betreft mogen ze elkaar op een goede manier gebruiken, daar ben ik wel anders over gaan denken. Maar er is een grens. Die grens is duidelijk overschreden als een gesponsorde hoogleraar met Shell-embleem op college staat te geven. De universiteit mag geen particuliere belangen gaan dienen." (MS)

Pieter Broertjes:

"...continuüm van universiteit naar krant..."

Een groot jaar

"Ik heb op het scheidsvlak van twee tijdvakken gestudeerd." Machteld Versnel (1940) studeerde van 1959 tot 1966 geschiedenis. Sinds de oprichting van D66 is zij actief in die partij. Aanvankelijk in de gemeentepolitiek, tegenwoordig als lid van de Tweede Kamer. "Toen ik in 1960 bij Veritas aankwam, wachtte me een lekker ouderwetse ontgroening. Het studentenleven bestond vooral uit de sociëteit, het terras van Bloem tegenover het stadhuis en café Noord-Brabant op het Vredenburg. Utrecht was verder een provinciale stad, te groot voor servet en te klein voor tafellen, maar wel mooi."

"Ik fietste dagelijks van mijn hofje in de Kruisstraat naar het historisch instituut in de Muntstraat. Achter de binneplaats lag de collegezaal waar ik zes jaar lang met negentien jaargenoten les kreeg. 'Een groot jaar' heette het. Je kunt niet zeggen dat de studie kwalitatief slecht was, maar het ging er wel vreselijk braaf en oninspirerend aan toe. Intussen veranderde de wereld. Op Veritas was de oorlog in Algerije een item. Het was de eerste keer dat een politieke kwestie de gemoederen bezig hield. In 1963 kwam kardinaal Alfrink op de sociëteit verslag doen van het Tweede Vaticaans Concilie. We gaven hem een steunbetuiging mee. Vlak daarna werd de studentenvakbeweging opgericht."

"Ik leefde helemaal op. Dat kwam vooral door de komst van professor Bernard Bellerot als gastdocent naar Utrecht. Dat was een geweldige belevenis. Hij gaf geen hoorcolleges, zo-

Machteld Versnel:
"...noem het historisch perspectief..."

als in die tijd gebruikelijk was, maar introduceerde het fenomeen van de kritische discussie. Pas toen ging ik echt hard werken. Ik haalde mijn kandidaatsexamen, werkte tegelijkertijd als studentassistent in het universiteitsmuseum en ik was aanwezig bij de oprichtingsvergadering van de Utrechtse afdeling van D66. Omdat ik vanaf dat moment volledig door de gemeentepolitiek in beslag werd genomen, heb ik mijn studie niet afgemaakt. Echt spijt heb ik daar niet van. Al ben ik op papier geen historicus, ik heb wel een wetenschappelijke instelling meegekregen. Noem het een historisch perspectief. Voordat ik een politieke kwestie onder handen neem, kijk ik naar de geschiedenis van het probleem. Hoe is het allemaal zo gekomen? Daaraan herken je de historicus." (JC)

Met mazzel door de tentamens

"De eerste helft van mijn studietijd maakte ik pret, rolde met mazzel door de tentamens. Pas later sloeg bij mij de vlam in de pan. Studenten van nu krijgen daar niet eens de tijd voor."

Ally Derks (1958) haalde haar kandidaats Nederlands in Groningen en deed een kopstudie theaterwetenschappen in Utrecht. Inmiddels is ze directeur van het International Documentary Film Festival (IDFA) dat in december voor de achtste keer gehouden wordt.

"In documentaires kun je interessante opvattingen verbeelden. Die wil ik onder de aandacht brengen en daarom ben ik dit festival begonnen. Ik schreef een plan, diende het in, en tot mijn verrassing kwam er snel geld los. Het eerste jaar zat er niemand in de zaal, maar kregen we wel een goede pers. Het jaar daarop kwam ook het publiek."

Ze denkt met plezier terug aan haar tijd in Utrecht. "We waren een fantastisch jaar! Onze groep bestond uit een kleine twintig mensen, waardoor we zeer intensief les kregen en veel referaten moesten houden. Slapen in de collegebanken was er niet bij. Stel je voor, dat zou veel te veel opvallen. Tot diep in de nacht voerden we heftige discussies, bijvoorbeeld over de vraag of 'esthetische emoties' al dan niet bestaan. Heerlijk."

"In die tijd was ik politiek zeer fanatiek, deed aan allerlei blokkades mee. Ik heb ook het Academiegebouw bezet, al weet ik niet precies meer waarom. De invoering van de tweefasestructuur misschien? Die verkorting van de

studieduur vind ik in ieder geval desastreus. Er blijft geen tijd over voor analyse en reflectie. Studenten moeten nu gewoon de stof uit het hoofd leren! De discussies in werkgroepen, die zijn belangrijk. Laat desnoods wat minder studenten toe, als ze maar echt kunnen studeren. Ik zal mijn kinderen niet adviseren om naar de universiteit te gaan. Ze kunnen nu beter het HBO doen."

"Nog steeds heb ik veel contact met mijn Utrechtse docent Sonja de Leeuw. We hebben hier constant stagiaires uit Utrecht. Altijd goede mensen; Sonja weet wat voor types hier passen, hoewel ze nog veel moeten leren. Maar die stagiaires houden me alert. Elk jaar waait hier een frisse wind." (MS)

Ally Derks:
"...Utrechtse stagiaires houden me alert..."

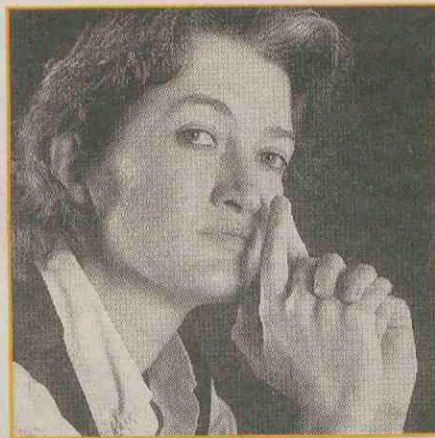
Het nut van het nutteloze

"Mensen worden niet gevormd door hun talenten, maar door hun onvermogen. Dat onvermogen proberen ze te compenseren, en als de natuur hen goed gezind is, lukt dat ook. Ik kon als meisje geen radslag en liep in de gymzaal de bok omver. Ik heb er dan ook nooit aan getwijfeld dat ik zou gaan studeren. Dat deed ik al. Sinds mijn vierde, sinds ik kan lezen."

M. Februari (1963) voltooide drie studies aan de Universiteit Utrecht: filosofie, kunstgeschiedenis en (iets later) rechten. Ze werkte bij een organisatie-adviesbureau, schreef toneelstukken, publiceerde een roman en is nu aio in Tilburg, waar ze werkt aan een wijsgerige dissertatie.

"Een schrijver -ik meen Hugo Claus- zei ooit dat hij het betreunde dat hij nooit een studie had voltooid; hij had wel veel gelezen, maar er zat geen systeem onder. Ik snap wel wat hij bedoelt. Maar als je drie studies doet, dondert dat systeem weer in elkaar. Je merkt dat verschillende wetenschapsgebieden een beetje in het wilde weg naar elkaar verwijzen. De wetenschappen delen geen gezamenlijk systeem."

"Ik vind dat je zomaar dingen moet willen leren, dat je van alles rondom de verplichte lijst moet willen lezen. Dat wat net naast de gearriveerde kennis zit, is immers het meest interessant. Tussen de ruis zit de informatie die tot vernieuwingen en onverwachte combinaties leidt. Het is een groot verlies dat de studietijd zo is teruggedrongen. Het onge-

M. Februari:
"...filosofie is mijn noodlot..."

looflijke nut van het nutteloze wordt in Nederland niet begrepen." "Filosofie is mijn noodlot. In wat ik ook doe of bestudeer, schiet ik door naar de fundamentele kant. Maar ik ben niet tegen banden tussen universiteit en bedrijfsleven. Ik zou niet weigeren om iets dat intellectueel interessant is te onderzoeken omdat het toevallig ook commercieel interessant is. Per faculteit verschillen de contacten tussen opleiding en werkveld enorm. Bij rechten is het oprichten van een alumni-netwerk nauwelijks nodig. Dat bestaat al; veel docenten houden er zelf een praktijk op na. Ook bij kunstgeschiedenis zijn de banden tussen opleiding en musea of departement vrij nauw. Maar voor de faculteit Wijsbegeerte zou het wel aardig zijn om af en toe eens iemand te zien die kan zeggen wat studie en beroep met elkaar te maken hebben." (MS)

Betere aansluiting arbeidsmarkt

"Belangrijke beslissingen neem je vaak toevallig. Ik ging in Utrecht studeren omdat daar een ijsbaan is. De informatica-studie is in Utrecht vrij theoretisch, en dat feit stuurde vervolgens mijn loopbaan."

Tim Dumas (1964) studeerde in 1990 af in de informatica, de theoretische computerwetenschappen. Hij is nu 'software-engineer' bij het CVI, het Centrum Voor Informatieverwerking. Hij werkt vooral voor de NS.

"Je kent de NS-reisplanner? Op dit moment bestudeer ik hoe we die NS-reisplanners ook voor andere dan DOS-machines geschikt kunnen maken. Ik ontwerp ook het zoekalgoritme voor de software van Openbaar Vervoer Reizigersinformatie, het 06-9292 nummer. Interessant, want je hebt met nog meer variabelen te maken. In het algemeen kan je zeggen dat ik de architectuur van communicatiestructuren onderzoek, bedenk hoe allerlei modules die verspreid zijn over verschillende hardware met

elkaar in verbinding kunnen worden gebracht. Zodat gebruikers op een overzichtelijke manier toegang tot verspreide informatie kunnen krijgen."

"Zeker heb ik nog contact met de universiteit. Via Internet. De vakgroep Informatica houdt een prima archief bij van lijsten die interessant zijn. Zo raadpleegde ik vanmorgen de Frequently Asked Questions-lijst om iets te weten te komen over Windows New Technology. Natuurlijk zou ik die informatie ook zelf uit Internet kunnen opdiepen, maar die actuele lijsten besparen mij een hoop tijd."

"Informatica heeft een eigen alumni-vereniging, Avirus. Jaarlijks is er een bijeenkomst; een docent belicht nieuwe ontwikkelingen, we kletsen over ons werk. Ik vind die bijeenkomsten zinnig, ja. Niet om bij te blijven - dat moet je zelf doen. Maar om de gezichten weer eens te zien."

"Afgestudeerden in de informatica komen altijd wel aan het werk. In die zin heeft de faculteit geen reden om de aansluiting op de arbeidsmarkt te verbeteren. Niettemin kan die aansluiting véél en véél beter. Een korte stage in het bedrijfsleven zou veel helpen, dan proef je hoe het bedrijfsleven omgaat met automatisering. Als student ben je toch vooral bezig om mooie programmaatjes te schrijven, terwijl in de praktijk de automatisering door heel banale problemen kan haperen. Daar ben je snel achter. Dus veel tijd hoeft zo'n stage niet te kosten." (MS)

Tim Dumas:
"...een korte stage zou veel helpen..."

Tot de kuiten in de blubber

'Ha! Weer een probleem'

Joost Terwindt is sinds 1977 hoogleraar fysische geografie, specialisatie kust- en rivieronderzoek. Jan van de Meene studeerde in 1987 bij hem af. Na een aantal derde geldstroom-projecten promoveerde hij in 1994, eveneens bij Terwindt. Sinds september vorig jaar werkt hij bij baggermaatschappij Boskalis.

PETER VAN DE BEEK

Joost Terwindt

Een netjes opgeruimde kamer op de derde verdieping van Trans 2. Aan de wand een luchtopname van de Zeeuwse delta waarop geulen zichtbaar zijn, zoet en zout water, en langgerekte zandbanken op de zeebodem voor de kust. "Daar zie je die ribbels van Jan", wijst Terwindt (1933). Even later pakt hij de foto van het kerststijte van de Snellius-expeditie. Acht lachende mannen op motoren onder een dak van palmen, in T-shirt en korte broek, Lombok 1984. Van links naar rechts Terwindt, een technicus, Jan van de Meene (toen nog student), vier stafleden en een tweede student. Terwindt: "Het plan was twee rivierdelta's te bestuderen bij Surabaya. Fysisch-geografisch was de vraag: welke invloed hebben ze op het kuststelsel? Hoe verloopt bijvoorbeeld de menging van zoet en zout water en waar bezinkt het rivierslib? Dat soort processen wilden we meten. Voor de rest wisten we niet wat ons te wachten zou staan. De studenten kozen we daarom op teamgeest, zin voor avontuur en geestelijke spankracht. Want je moet wel kunnen incasseren als je maanden achter elkaar met acht man op een kluitje zit, in een primitief land, waar alles tegenvalt. Toen we eenmaal op Java waren bleek bijvoorbeeld het boorschip niet beschikbaar, dus toen hebben we van twee vissersbootjes en balken zelf een boorschip gebouwd. Jan had tropenervaring en is bovendien zo'n figuur die zich nooit uit het veld laat slaan. Goed kan improviseren. Die denkt gewoon: 'Ha!, weer een probleem'." Organiseren leerde Van de Meene daarnaast tijdens zijn promotiewerk op de Noordzee, waar hij de invloed van zandribbels op de zeebodem op het proces van kustvorming onderzocht. Dat was méér dan alleen een intellectuele prestatie, zegt zijn promotor. Al was het maar omdat hij z'n fondsen, meescheppen en instrumenten eigenhandig moest regelen. Even geslaagd verliep het subtiele samenspel met de overige deelnemers, diensten als Rijkswaterstaat en de Rijksgeologische Dienst. Zorgen dat je op niemands tenen staat en tegelijk je zin krijgen, "dat spel

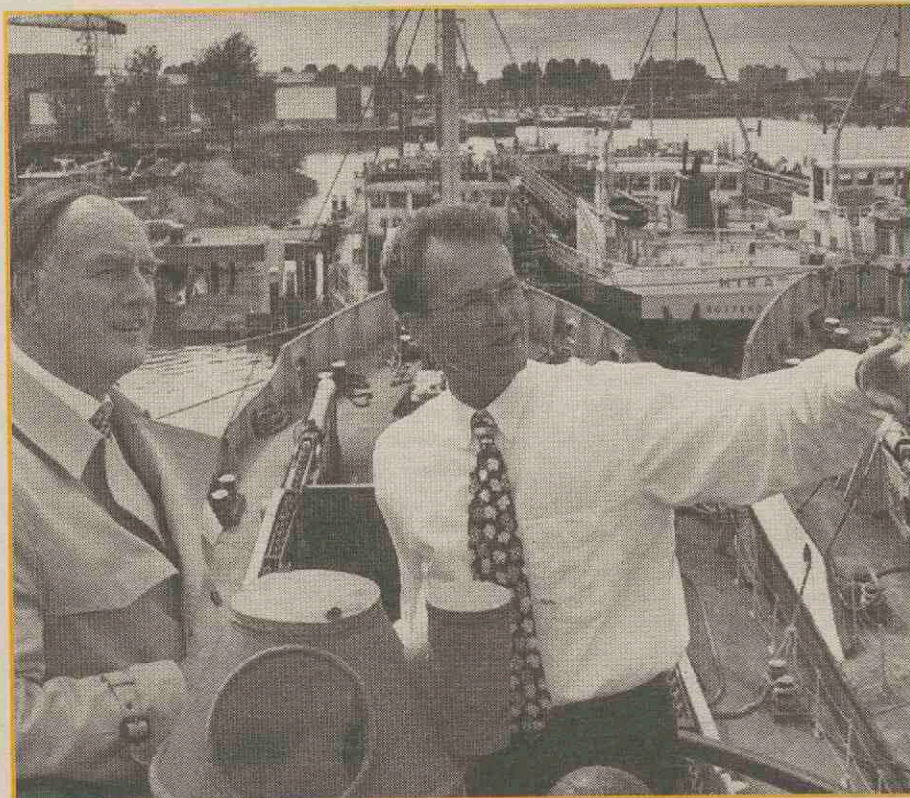
speelde Jan heel knap", aldus Terwindt. "Hij kan goed met mensen omgaan. Dingen regelen. En hij weet ook wat hij wil." Geen onbelangrijke eigenschappen wanneer je als fysisch-geograaf meer wilt dan een baan als beleidsmedewerker bij een waterschap of provincie. Terwindt: "Jan is de eerste fysisch-geograaf die bij Boskalis binnenkomt. Hoe dat komt? Ik denk dat ze het heel lang niet hebben aangedurfd om science toe te laten op het werk. Bang dat wetenschappers in de weg lopen en overal drie keer over nadenken. Boskalis is een typische doe-maatschappij, die heeft het liefst praktische ingenieurs. In de baggerwereld zijn de marges tussen winst en verlies ontzettend smal, dus je móet praktisch zijn. Tegelijkertijd moet je de spirit hebben om het zes weken uit te houden in een islamitisch land, waar je nog geen pilsje kunt krijgen. Waarschijnlijk merkten ze dat hij uit hetzelfde hout is gesneden." Is de docent nog behulpzaam geweest bij het zoeken naar werk? Nee, antwoordt Terwindt. "Althans niet in de sfeer van mensen wegzetten. Heeft ook geen zin, je

"Wat de vakgroep daarbij moet doen is zorgen voor goede fundamenten. Zorgen dat de studenten vakinhoudelijk worden gevormd, denktechnieken meekrijgen en via hun stage rondkijken in de praktijk. Desnoods voeden we ze nog wat op, als ze in het veld te veel solo opereren. Kortom: we rusten ze toe."

Jan van de Meene

Een haventerrein aan de Merwede bij Papendrecht. Op het eerste gezicht lijkt het de plek waar onderdelen van baggerschepen die alle zeven zeeën hebben bevaren hun laatste dagen mogen wegroesten. Aan de hand van de gids komt er al meer structuur in de ijzerwinkel: die dikke pijp is een persleiding, en die schuit daar is 'een hoptertje'. Werkt als een stofzuiger, legt Jan van de Meene (1962) uit. Zoets is prettig om te weten als je voor de kust van Nigeria met een zeeman op de brug staat; voel je je niet zo'n kantoorpikkie. Bovendien moet hij binnenkort tentamen doen voor de bedrijfskursus baggeren voor stafleden.

Hoeveel dagen per maand ligt het werk stil vanwege te hoge golven? Dat soort vragen. In de baggerwereld snijdt het mes heel scherp. De concurrentie is zo groot dat je precies moet weten met welke natuurlijke factoren je te maken krijgt." Regelmatic moet hij daarom op site visit; even zelf tot de kuiten in de blubber. Dat hij op de universiteit al niet bang was voor vieze handen, heeft doorgewerkt tijdens zijn (open) sollicitatie. "Ik ben duidelijk aangenomen op mijn praktische instelling en veldervaring. Uit de Snellius-periode strekte tot aanbeveling dat ik niet na één week tropenkolder had. Ik kan tegenslagen incasseren, inderdaad. Uit de tijd op de Noordzee telde vooral dat we zat ideeën hadden, maar in het begin geen instrumenten en geen geld. Wij zijn ontzettend actief geweest om zelf fondsen te creëren. Vonden ze mooi." "Toch heeft het me moeite gekost om het vak hier te verkopen; uit te leggen wat ik nou eigenlijk kan. Als fysisch-geograaf kun je zo veel gedaantes hebben, dat je duidelijk voor jezelf moet verzinnen welk etiket je op je voorhoofd plakt. Wat ik hier naar voren heb gebracht? Dat ik niet alleen achter de boeken zit, maar ook instrumenten kan ontwikkelen en met de acquisitie van fondsen voor het Noordzee-onderzoek in wezen al commercieel bezig was. Kortom: dat ik in staat ben schepen aan het werk te houden. Want op de werken wordt het geld verdiend." Nog hulp gehad? "Absoluut. Terwindt heeft me tips gegeven ('Bel die en die eens') en z'n contacten gebruikt om de markt te verkennen. Niet als een ordinaire kruiwagen, je moet zelf de baan veroveren. Terwindt doet het subtieler: hij zorgt er voor dat je het zelf kunt doen." Met enige reserve ("Ik ben al in '87 afgestudeerd, sindsdien is er veel veranderd") laat hij nog wat losse opmerkingen over de studie noteren. "Dat het beroepsadvies inderijd weinig voorstelde was voor mij perfect – je moet mij niet vertellen wat ik moet doen. Als je weet wat je wilt is fysische geografie een fantastische studie. Ontzettend breed ook. Ik zou het nog wel drie keer kunnen studeren met telkens een heel ander pakket: bodemerosie, grondmechanica, geografische informatiesystemen, noem maar op." "Het mooie van de studie is verder dat ze constant aan de opzet sleutelen; ze zeggen nooit: 'Nu is het curriculum af'. Ik kan me bijvoorbeeld voorstellen dat ze er op dit moment over nadenken om weer wat meer aan rivieren te doen. Met bodemvervuiling was men er ook op tijd bij. Zo'n soort gefilterde waan van de dag betekent dat je als afgestudeerde met beide benen in de maatschappij staat."

Joost Terwindt (l), Jan van de Meene (r): vakgenoten in de fysische geografie.

voelt toch niet aan wat bedrijven in iemand zien. Via de onderzoekscontacten houden we het beroepsveld wel in de gaten. Op het ogenblik is de markt slecht, veel overheden slanken af of automatiseren. Maar het is niet zo dat er geen banen zijn – er zijn alleen ontzettend veel sollicitanten. Zelfs studenten die hoog scoren moeten moeite doen om redelijk terecht te komen."

Op papier is Van de Meene senior consultant bij 's werelds grootste baggeraar. In de praktijk betekent dat studeren op waterloopkundige en geologische vragen in het voortraject van een opdracht. Van de Meene: "Is dat kunstmatige eiland voor de kust van Hongkong technisch haalbaar? Hoe ziet de zeebodem eruit? Blijft het eiland liggen? Zakt het in? Wat zijn de milieu-effecten?"

Veel aandacht voor alumni in lustrumjaar

In 1996 bestaat de Universiteit Utrecht 360 jaar. Ongemerkt zal dit 72ste lustrum zeker niet passeren. Wetenschappelijke congressen en symposia, tentoonstellingen en concerten, feesten en lezingen; van maart tot en met oktober 1996, gonst de Universiteit Utrecht van de activiteiten. De meeste daarvan staan in het teken van het lustrumthema 'StudentenStad' en zijn ook voor alumni de moeite waard om aan deel te nemen.

INGE NIX

Universiteitsdag

Met de keuze van het thema 'StudentenStad' wil de universiteit de band met haar studenten bevestigen en versterken. Daarbij gaat het niet alleen om de vijftienduizend studenten die de universiteit nu bevolken of om de toekomstige studenten, maar ook om de alumni van de universiteit. Met name de eerste week van het lustrum zal grotendeels in het teken staan van de oud-studenten. Zo wordt de jaarlijks terugkerende Universiteitsdag groots opgezet. Op 30 maart kunnen alumni bij de meeste faculteiten een programma volgen. De invulling daarvan wisselt per faculteit. Ruimtelijke Wetenschappen organiseert fiets- en busexcursies in Utrecht en omgeving. Scheikunde presenteert nieuwe ontwikkelingen op het terrein van onderwijs en onderzoek. Andere faculteiten gaan in op de arbeidsmarktpositie van hun afgestudeerden en presenteren de resultaten van loopbaanonderzoek.

Naast de facultaire programma's is er, zoals altijd op de Universiteitsdag, een algemeen programma georganiseerd door de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds. De grootste alumnivereniging van de universiteit viert dit jaar op de Universiteitsdag haar 110-jarig bestaan met een uitgebreid dagprogramma. 's Ochtends kunnen alumni in het Internationaal en Cultureel Centrum Parnassus gaan kijken naar de muziektheaterproductie 'Molle Flanders'. Deze voorstelling met schitterende muziek en professionele zang verhaalt over de lotgevallen van een vrouw die na een diefstal in de gevangenis belandt. Ook een rondleiding in de Universiteitsbibliotheek of de Oude Hortus, die deel uitmaakt van de toekomstige behuizing van het Universiteitsmuseum, behoort tot de mogelijkheden. Na de lunch in het Academiegebouw verplaatsen de activiteiten zich naar de Janskerk voor een lezing en een cultureel programma door studenten. 's Avonds is er een diner in het Academiegebouw. De algemene en facultaire programma's onderdelen lopen parallel. Alumni kunnen dus zelf hun dagprogramma samenstellen.

Lustrumjaar boordevol activiteiten

Behalve op de Universiteitsdag zijn oud-studenten welkom bij de dies-viering op 26 maart. Het lustrum wordt die dag officieel geopend. Speciaal voor alumni zijn honderd toegangskarten beschikbaar. Daarnaast zijn

Informatie Universiteitsdag 30 maart:

Voor informatie over de facultaire programma's kunt u bellen met de volgende faculteiten/vakgroepen:

- Aardwetenschappen, Ellen Hooijen 2535106
- Biologie, bureau van de faculteit 2536705
- Farmacie, bureau van de faculteit 2537313
- Geneeskunde, bureau van de faculteit 2538481
- Letteren, Nederlands: Alex de Jager 2536530 of Vrouwenstudies: Anneke van der Meulen 2536137 of Geschiedenis: Margreet Goorhuis 2536222 of Theater-, film- en televisiewetenschap: secretariaat 2536300 of Onderzoeksinstituut voor Taal en Spraak, secretariaat 2536006
- Rechtsgeleerdheid, bureau van de faculteit 2537017
- Ruimtelijke Wetenschappen, Ria van der Linden 2532044
- Scheikunde, Jenny Huttinga 2536961
- Sociale Wetenschappen, bestuurssecretariaat 2534895
- Wijsbegeerte, CKI: Joke van de Plassche 2531259 of Wijsbegeerte: Judith Oost 2532172

- Wiskunde & Informatica, bureau van de faculteit 2531515

Voor meer informatie over het algemene programma kunt u bellen met de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds, 2538025

Bij alle genoemde telefoonnummers kunt u een programmaboekje aanvragen met een overzicht van alle activiteiten die op 30 maart georganiseerd worden.

Diergeneeskunde

Een opmerkelijk aspect van de lustrumviering vormt de aparte plaats die de faculteit Diergeneeskunde in het programma inneemt. Het 175-jarig bestaan van diergeneeskundig onderwijs in Nederland heeft er niet alleen voor gezorgd dat de veterinaire dit jaar in de persoon van prof. dr. A. Rijnberk de dies-redenaar mogen leveren. Daarnaast mag de faculteit tijdens een officiële academische zitting op 9 mei een eigen eredoctoraat uitreiken. Diezelfde maand organiseert de faculteit een feestweek met onder andere een aantal vakpersconferenties, een open dag en in de Veemarkthallen een publieksdag rondom het thema 'Het dier in het leven van de mens'.

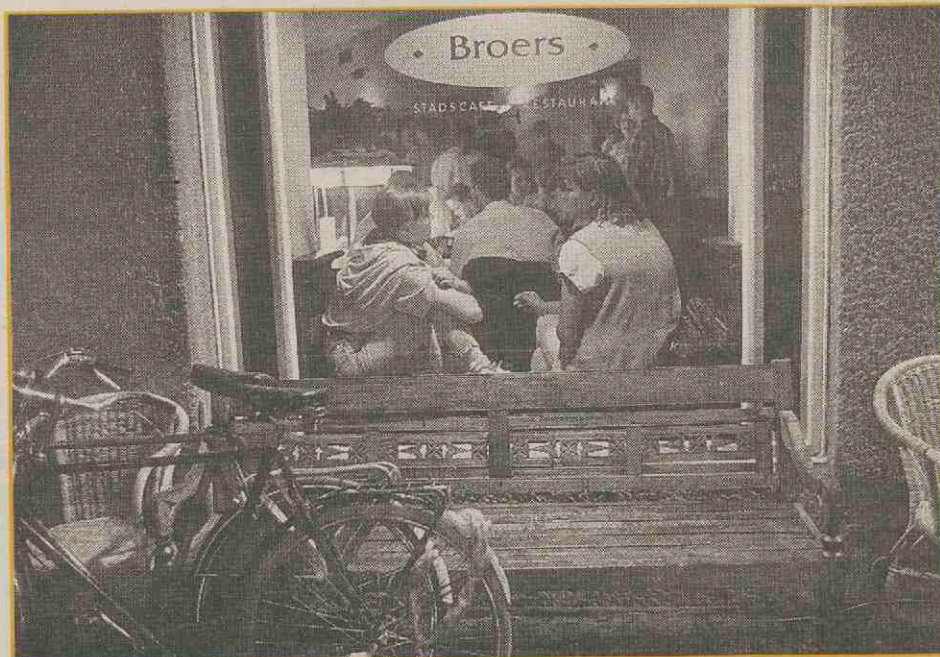
Om te noteren

- 26 maart Dies Natalis, opening lustrum (Aula Academiegebouw)
- 27 maart Cabaret-avond (lokatie nog onbekend)
- 30 maart Universiteitsdag (wisselende lokaties)
- 12 april Lustrumfeest (Jaarbeurs)
- 6 t/m 11 mei Lustrum Diergeneeskunde met op 11 mei een open dag (faculteit Diergeneeskunde)
- 10 t/m 19 mei Lustrum Utrechtsch Studenten Corps met o.a. een Utrecht dag op 16 mei (Janskerkhof en Neude)
- 31 aug t/m 17 nov 'Het Utrechts Psalter' (Catharijne Convent) en Letterenparade (faculteit Letteren)
- 2 sept Opening Academisch jaar (Aula Academiegebouw)
- 11 okt Opening herhuisvesting Utrechts Universiteitsmuseum (Academiegebouw en Lange Nieuwstraat)
- 14 t/m 18 okt Internationaal Studenten Pianoconcours (finale Muziekcentrum Vredenburg)

er in 1996 talloze andere activiteiten die de moeite waard zijn om te bezoeken. Op 27 maart kunnen alumni aanwezig zijn bij een cabaretavond met optredens van Utrechtse (oud)studenten die inmiddels bekendheid verworven hebben met hun voorstellingen. Op 12 april is er in de Jaarbeurs een groots feest voor personeel en (oud)studenten. En op 16 mei kunnen alumni zich nogmaals te buiten gaan tijdens de Utrechtstag op het Janskerkhof. Een circus, goochelaars, muzikanten en zangers vermaken daar studenten, medewerkers en de Utrechtse bevolking. Van 31 augustus tot en met 17 november organiseert het Museum Catharijneconvent samen met de Universiteitsbibliotheek een tentoonstelling over het Utrechts Psalter. Dit boek, in bezit van de

bibliotheek, is tussen 820 en 840 vervaardigd en bevat spectaculaire pentekeningen die de 150 psalmen in het boek illustreren. De tentoonstelling toont kunstvoorwerpen die direct door de stijl van het Utrechts Psalter zijn beïnvloed. Verder opent het Utrechts Universiteitsmuseum op 11 oktober de deuren van een nieuw onderkomen in de Lange Nieuwstraat. Kortom: in 1996 is er keuze te over aan lustrumactiviteiten. Voor meer informatie over het lustrum kunt u bellen met het

Algemeen Informatiecentrum van de universiteit, Heidelberglaan 8, De Uithof: (030) 2533550.

naam _____

voorletters _____

m/v* _____

adres _____

postcode + woonplaats _____

afgestudeerd/geomoveerd* aan de Universiteit Utrecht _____

in: _____ (jaar)

faculteit _____

opleiding/studierichting _____

is lid van de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds: ja/nee* en

- wil een kalender met een overzicht van alle lustrumactiviteiten ontvangen
 - wil de opening van het 72ste lustrum van de Universiteit Utrecht op 26 maart bijwonen en ontvangt daarvoor graag een toegangsbewijs (Er zijn slechts 100 plaatskaarten beschikbaar. Toewijzing op volgorde van binnenkomst.)
 - wil deelnemen aan de Universiteitsdag op 30 maart 1996 en ontvangt daarom graag het programmaboekje van deze dag.
- * doorhalen wat niet van toepassing is

Retourneren in een envelop zonder postzegel aan:
Universiteit Utrecht,
afdeling In- en Externe Betrekkingen,
t.a.v. het lustrumbureau,
Antwoordnummer 8428, 3500 VW Utrecht.

Bon

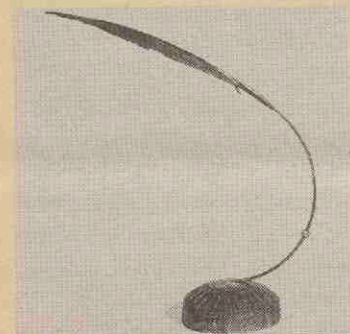
algemeen

Het Onderwijs Meester

Op 4 januari 1996 vindt de conferentie 'Het Onderwijs Meester 4' plaats. De conferentie getiteld 'Studeren of stampen?' gaat over de veranderende positie van de student binnen de universiteit en de samenleving. Onderwerpen zijn aansluiting VWO-WO, academische vorming, studeerbaarheid en aansluiting op de arbeidsmarkt. Een van de sprekers is de voormalig minister van Economische Zaken dr. J.E. Andriessen.

De 'Onderwijs Meester'-conferenties vormen een vast jaarlijks platform voor discussies over nieuwe ontwikkelingen. Ze zorgen ervoor dat docenten en studenten met elkaar in contact kunnen komen, over de grenzen van de faculteiten heen.

Informatie: Marjolein Boessenkool (030) 2533810.

Op de conferentie 'Het Onderwijs Meester 4' wordt de 'Docent van het jaar' onderscheiden met een trofee. Facultaire studieverenigingen nomineren de beste docenten. Een deskundige jury kiest daaruit de winnaar of winnares.

Contractonderwijs

Contractonderwijs is er voor mensen die geen volledige opleiding willen volgen. De brochure 'Contractonderwijs' geeft een beknopt overzicht van de cursussen per faculteit.

Deze brochure is verkrijgbaar bij de afdeling In- en Externe Betrekkingen (030) 2532670.

Nobelprijsposters

De Universiteit Utrecht maakt elk jaar posters van de Nobelprijzen **Natuurkunde en Scheikunde**. Op deze posters worden de Nobelprijswinnaars en hun onderzoek in beeld gebracht. Ze worden naar middelbare scholen in het hele land verstuurd.

Alumni die belangstelling hebben voor een of beide posters kunnen deze (zolang de voorraad strekt) aanvragen bij de afdeling In- en Externe Betrekkingen (030) 2532572.

Kunstorkest

Op 12 januari 1996 verzorgt het Kunstorkest, het studentenbarokensemble van de Universiteit Utrecht, een concertante uitvoering van de Franse Barokopera 'Semiramis' van André Cardinal Destouches. Deze opera werd in 1718 gecomponeerd en zo'n twintig keer in Parijs uitgevoerd. Daarna is dit werk niet meer ten gehore gebracht. In samenwerking met het koor Sjanton en vier solisten verzorgt het Kunstorkest de Nederlandse première van deze opera. Het geheel staat onder leiding van Lu van Albada.

Beurzen

De **Stichting Fonds Doctor Catharine van Tussenbroek** stelt zich ten doel het wetenschappelijk werk en de wetenschappelijke opleiding van vrouwen te bevorderen. Het fonds stelt hiertoe beurzen beschikbaar. Er zijn beurzen voor vrouwen die na hun promotie enige tijd aan een instelling voor onderzoek of onderwijs in het buitenland willen doorbrengen. Ook zijn er beurzen voor afgestudeerde vrouwen die in het buitenland een promotie-onderzoek willen voorbereiden. Deze beurzen bedragen maximaal f 12.500.

De overige beurzen zijn reisbeurzen van maximaal f 2.500 voor vrouwen die zonder of met zeer geringe financiële steun werken aan een proefschrift of vervolgonderzoek. Deze beurzen dienen de aanvrager in staat te stellen een korte studiereis naar het buitenland te maken voor het bijwonen van workshops, symposia, grotere congressen (mits een voordracht wordt gehouden of een poster wordt gepresenteerd) en/of korte bezoeken aan wetenschappelijke instellingen voor onderzoek, bibliotheken of archieven in het buitenland.

Aanvragen moeten op speciaal daarvoor bestemde aanvraagformulieren vóór 15 februari 1996 ingediend worden. Deze formulieren zijn tot 10 februari 1996 schriftelijk op te vragen bij het secretariaat van het Fonds. In mei 1996 valt de beslissing over de aanvraag.

Informatie: Secretariaat:
Dr. A. G. Fokkema, Postbus 13337,
3507 LH Utrecht.

Alumnibestand

Om afgestudeerden en gepromoveerden adequaat te informeren over wat er gaande is aan de universiteit (stand van zaken in onderzoek en onderwijs; facultaire activiteiten; cursusinformatie; Studium Generale; alumnibijeenkomsten; loopbaan-

onderzoek etcetera) is een goed **databestand** een vereiste. Samen met faculteiten, studentenverenigingen en de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds is de universiteit begonnen een gemeenschappelijk databestand van alumni op te bouwen. Bijzonder aan het project is dat gekozen is voor een systeem waarbij het up-to-date houden van het bestand zowel bij de faculteiten en verenigingen als op centraal niveau plaatsvindt. Waar uw adreswijziging in de toekomst ook binnenkomt, via de gemeenschappelijke database is de wijziging meteen overal bekend. De realisatie van zo'n database vergt wel enige tijd. Het is heel goed mogelijk dat u in meerdere bestanden die bij de universiteit bekend zijn, voorkomt. Het is ook mogelijk dat die dubbelingen niet meteen opgespoord kunnen worden. Of dat de wijzigingen die binnenkomen niet meteen adequaat verwerkt kunnen worden. Het komende jaar zullen we zeker met kinderziektes van deze aard te maken krijgen. Wij vragen hiervoor uw begrip en hopen dat u uw medewerking wilt verlenen aan het verder op orde brengen van het databestand door ons te attenderen op onjuistheden. Hoe u dat kunt doen is aangegeven op de adresband waarmee Illustrer wordt verstuurd. Bij voorbaat onze hartelijke dank. *Désirée Majoor, coördinator alumnibinding Universiteit Utrecht*
Bon voor aanmelding/meer informatie op bladzijde 16.

Studium Generale

Studium Generale stelt zich ten doel het inzicht in de samenhang van de wetenschappen, het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de cultureel-esthetische vorming van studenten en medewerkers van de universiteit te bevorderen. Daartoe organiseert het Bureau Studium Generale **lezingenseries** en discussieprogramma's. Deze gaan over thema's op wetenschappelijk, kunstzinnig, filosofisch, politiek en economisch gebied, thema's die van belang zijn voor de algemene ontwikkeling van de (toekomstige) academicus. Tevens opent de universiteit daarmee de mogelijkheid voor alumni (en niet-universitaire belangstellenden) het contact met de universiteit te onderhouden. De programma's zijn meestal gratis en vrij toegankelijk en vinden doorgaans plaats in het Academiegebouw van de Universiteit Utrecht aan het Domplein.

In het winter- en voorjaarsprogramma 1996 komen vijf onderwerpen aan de orde. Op de dinsdagavonden vanaf 30 januari vindt, in samenwerking met de Stichting Literaire Activiteiten Utrecht (SLAU), de serie 'Denkende schrijvers' plaats waarin tien schrijvers zullen vertellen

waaruit volgens hen de relatie tussen literatuur en filosofie bestaat en hoe ze zelf door de filosofie zijn beïnvloed. Uitgenodigd zijn onder anderen A.F.Th. van der Heijden, Connie Palmén, Geerten Meijnsing, M. Februari, Sybren Polet, Charlotte Mutsaers, Dirk van Weelden, Patricia de Martelaere en Gerrit Krol.

Op donderdagavond 22 februari zal, in samenwerking met het Cultureel Centrum van de Universiteit Utrecht onder de titel 'Nietzsche... na de puntjes' muziek van Nietzsches hand worden uitgevoerd door studenten en professionele musici. Nietzsche beschouwde zijn eigen filosofische teksten als uiterlijk, als voorgrond, die voor hem pas echt interessant werden ná de gedachtenstreepjes of de drie puntjes. Deze komen in zijn latere werk steeds vaker voor 'als aanduiding van een veelbetekenend zwijgen waarin het onuitsprekelijke zich aankondigt'. Daarna kan alleen de muziek het onzegbare nog uitdrukken.

In samenwerking met de Internationale School voor Wijsbegeerte te Leusden wordt een programma georganiseerd over 'Het wijze lichaam', onder het motto van alweer Nietzsche: 'Er is meer verstand in uw lijf dan in uw beste wijsheid'. Het programma bestaat uit zes lezingen op de woensdagavonden van 13 maart tot 24 april met aansluitend een weekend in de Queeste in Leusden. In de lezingen zal de hernieuwde, moderne interesse in het lichaam, vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden, zoals de (cultuur)filosofie, (medische) technologie, de media en de kunsten.

Onder de titel 'In grote lijnen' wordt een serie programma's gepresenteerd waarin belangrijke denksystemen en historische gebeurtenissen aan de orde komen. Dit voorjaar komen de 'Belangrijke perioden uit de Europese geschiedenis' in vogelvlucht aan bod. In zes lezingen op de donderdagavonden (8 februari t/m 21 maart) geven sprekers de grote lijnen van belangrijkste culturele en politieke ontwikkelingen in de prehistorie, oudheid, middeleeuwen, renaissance, verlichting, negentiende en twintigste eeuw.

'Duurzame ontwikkeling' vormt het thema van een programma van zes maandagavonden (te beginnen op 12 februari) in februari en maart. Sinds het verschijnen van het Brundtlandrapport is de term 'duurzame ontwikkeling' niet meer weg te denken uit het maatschappelijk debat. Dat heeft de Utrechtse universiteit niet onberoerd gelaten. Door het college van bestuur wordt een beleid ontwikkeld waarin de universiteit haar bijdrage levert aan de ontwikkeling van een duurzame toekomst. Maar het universitaire debat moet natuur-

lijk gevoerd worden in alle lagen van de universitaire bevolking. Daartoe heeft het Universitair Milieu Platform het Studium Generale gevraagd een aantal activiteiten op dit gebied te ontplooiën. Dit programma vormt hiertoe de eerste aanzet.

Informatie: Bureau Studium Generale: (030) 2532436.

De Salon

Elke derde zondag van de maand vindt er in het Polman's Huis De Salon Utrecht plaats. De Salon Utrecht is een platform voor **publieke debatten**, een plaats waar burgers, politici, kunstenaars en wetenschappers elkaar ontmoeten voor een vrijmoedige uitwisseling van gedachten.

Tijdens elke bijeenkomst staat een thema centraal, aan de hand van drie of vier pittige stellingen. Enkele panelgasten brengen de discussie op gang, waarna het publiek alle ruimte krijgt om mee te debatteren. De debatten worden afwisselend gepresenteerd door Paul Schnabel, hoogleraar geestelijke gezondheidszorg, en Machteld Versnel, lid van de Tweede Kamer voor D66. Iedere bijeenkomst wordt ingeleid met een gesproken column door Andre Klukhuhn, hoofd Studium Generale van de Universiteit Utrecht.

De thema's voor de eerste helft van 1996 zijn (onder voorbehoud):
21 januari 1996: Verval van de zeden – opkomst van de moraal;
18 februari 1996: Ontwikkelingshulp;
17 maart 1996: Nieuwe Zieken, Echte Ziektes – over chronische vermoeidheid;
21 april 1996: Student en Stad
Plaats: Polman's Huis, Keistraat 2 (hoek Jansdam), Utrecht.
Tijd: 14.30 uur. Informatie:
De Salon Utrecht, Postbus 80125,
3508 TC Utrecht, (030) 2535489.
e-mail: Salon@bur.ruu.nl

Parnassus

Parnassus, het Internationaal en Cultureel Centrum van de Universiteit Utrecht, verzorgt driemaal per jaar vele muziek-, dans- en theatercursussen voor een relatief lage prijs. Iedereen die op cultureel gebied iets wil ondernemen is van harte welkom. Er zijn cursussen voor beginners en voor gevorderden.

Op 15 januari start het tweede cursusblok van Parnassus. Een cursus duurt tien weken. Er zijn ruim tachtig cursussen waar u zich voor kunt inschrijven, zoals diverse zangworkshops, algemene muziekles, popworkshop, celloles, stemvorming en close-harmony. Op het gebied van dans is er onder andere jazz-dance, latin aerobics en tapdansen. Tot slot een kleine greep uit het theaeraanbod, zoals kleinkunst, elementair toneel, produktieleiding en theatersport. De cursusbrochure

is gratis verkrijgbaar.

Informatie: Cultureel Centrum, Kruisstraat 201, (030) 2538448, fax. (030) 2538445.

Bèta-bedrijvendag

Op 13 maart 1996 organiseren de studieverenigingen van de opleidingen in de Wiskunde en de Natuurwetenschappen van de Universiteit Utrecht de jaarlijkse bèta-bedrijvendag. Bedrijven met interesse in bèta-studenten/-afgestudeerden kunnen kosteloos aan deze dag deelnemen. U kunt deelnemen aan de **bedrijfsmarkt**, waar u zich met een stand kunt presenteren. Tevens is er de mogelijkheid tot het houden van een afzonderlijke bedrijfspresentatie. Daarnaast zijn er lezingen over actuele ontwikkelingen op de bèta-arbeidsmarkt en zijn er workshops waarin werkgevers, wetenschappers, studenten en afgestudeerden zich

buigen over de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Informatie: bèta-bedrijvendagcommissie 1996, Bregje van Nunen, F.A.F.C. Wentgebouw, kamer Z-103, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht, (030) 2536741, fax. t.n.v. Proton (030) 2515802, e-mail: ubv@pobox.ruu.nl.

Agenda

- 4 januari 1996 Conferentie 'Studeren of stampen?'
- 12 januari 1996 om 20.00 uur Uitvoering 'Semiramis' door Kunst-orkest. Aula van het Academieggebouw, Domplein 29, Utrecht. Reserveren (030) 2717721, prijs f17,50.
- 13 maart 1996 Bèta-bedrijvendag
- 26 maart 1996 Dies en opening lustrum
- 30 maart 1996 Universiteitsdag (zie pagina 13)

faculteiten

Aardwetenschappen

A-Eskwadraat

Zie Wiskunde en Informatica

UGV

Op **zondag 14 januari 1996** bestaat de **Utrechtse Geologen Vereniging** vijftig jaar. Om dit feit luister bij te zetten, organiseert de lustrumcommissie dit collegejaar een groot aantal activiteiten, waarvan enkele speciaal voor oud-leden en -bestuursleden interessant zijn. Op **maandag 22 januari** vindt de **diesreceptie** plaats, waarvoor alle bij ons bekende oud-bestuursleden zullen worden uitgenodigd. In die week zal de lustrumalmanak uitkomen, de 3e almanak van de UGV. Op **zaterdag 9 maart** wordt in Utrecht het laatste **lustrumgala** van de eeuw gehouden, voor alle studenten, oud-studenten, donateurs en medewerkers van de faculteit Aardwetenschappen. Inmiddels zijn er 750 brieven verzonden naar oud-studenten van de faculteit Aardwetenschappen. *Heeft u nog geen brief van ons ontvangen, geeft u dan uw adres door aan: UGV: t.a.v. lustrumcommissie, Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht. E-mail: ugv@geof.ruu.nl of aschmidt@earth.ruu.nl.*

Agenda

- 13 maart 1996 Bèta-bedrijvendag (zie Algemeen)

Biologie

Nobelprijs voor eredoctor

De Nobelprijs Geneeskunde 1995 is toegekend aan een eredoctor van de faculteit Biologie, mevrouw **prof. dr. Christiane Nüsslein-Volhard**. In 1991 ontving deze ontwikkelings-

biologe een eredoctoraat van de faculteit Biologie, met prof. dr. Jo van den Biggelaar en prof. dr. Siegfried de Laat als erepromotoren. Professor Nüsslein is verbonden aan het Max Planck Instituut in Tübingen. Haar baanbrekend onderzoek heeft vooral betrekking op de ontwikkeling van het 'body plan', op de vraag hoe bevruchte eicellen hun genetische informatie gebruiken om tot een gedifferentieerd en vol-groeiend organisme te komen. Haar modellen zijn Drosophila en de zebrafish.

Vergelijkende Fysiologie

Op **30 september 1995** vond het symposium '80 Jaar Vergelijkende Fysiologie' plaats. De aanleiding hiervoor was dat prof. dr. H.J. Jordan in 1915 zijn ambt als hoogleraar in de Vergelijkende Fysiologie aan de Universiteit Utrecht aanvaardde. Tijdens het symposium werd teruggeblift op de afgelopen 80 jaar en een perspectief voor de toekomst van de vergelijkende fysiologie geschetst. Enkele over de wereld uitgezwoven leerlingen uit de 'Utrechtse School', Ad Kalmijn en Frans de Waal, hielden lezingen over hun onderzoek. Kalmijn is bekend vanwege zijn onderzoek over mechanoperceptie bij vissen, De Waal vanwege zijn werk over sociale strategieën bij primaten. Het symposium was tevens een afscheid van **Wim Nuboer**, die bijna 40 jaar aan de vakgroep Vergelijkende Fysiologie was verbonden was. Hij hield een afscheidscollege over visuele oriëntatie bij duiven, waarover hij de laatste tien jaar veel onderzoek deed. Hij blijft als gastmedewerker aan de vakgroep verbonden. Ongeveer 150 belangstellenden, waaronder veel oud-studenten, woonden het symposium bij.

Plantensystematiek

Op **12 januari 1996** aanvaardt **prof. dr. Paul Maas** zijn ambt als bijzonder hoogleraar in de Plantensystematiek, vanwege het Universiteitsfonds. Prof. Maas is vanaf 1965 verbonden aan het Instituut voor Systematische Plantkunde, nu projectgroep Herbarium. Hij verricht taxonomisch onderzoek aan neotropische plantenfamilies. Hij leidt een internationaal onderzoeksproject over taxonomie en fylogenie van de belangrijke tropische plantenfamilie van de Annonaceae. De titel van zijn oratie is 'Van botaniseertrommel tot database'.

Prince Bernhard Centre

Op **6 november 1995** werden in aanwezigheid van Prins Bernhard op Paleis Soestdijk de handtekeningen gezet onder een overeenkomst voor de instelling van het **Prince Bernhard Centre for International Nature Conservation** aan de Universiteit Utrecht. Het Centrum stelt zich tot doel onderzoek en onderwijs op het gebied van de internationale natuurbescherming te coördineren, te initiëren en uit te voeren in samenwerking met universiteiten en onderzoeksinstituten in het buitenland. In het Centrum is de al langer binnen de faculteit Biologie gevestigde leerstoel Internationale Aspecten van de Natuurbescherming ondergebracht. De faculteit Biologie is penvoerder van het Centrum. Informatie: *drs. W. Dijkman, vakgroep Botanische Oecologie en Evolutiebiologie, Wentgebouw, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht, (030) 2536835.*

Agenda

- 12 januari 1996 om 16.15 uur Oratie prof. dr. Paul Maas Aula van het Academieggebouw, Domplein 29, Utrecht
- 13 maart 1996 Bèta-bedrijvendag (zie Algemeen)

Diergeneeskunde

'De dichter is een koe ..'

Veertien gedichten over de relatie tussen mens en dier, op een cd gezet door een illustreer groepje Nederlandse popmuzici. De verschijning van deze opmerkelijke cd begin december is de opmaat voor de viering in 1996 van **175 jaar** diergeneeskundig onderwijs in Nederland.

Omslag-illustratie van de CD door Peter Oey.

De dichter Ed Leeflang en hoogleraar Nederlandse Taal- en Letterkunde Wiljan van den Akker selecteerden samen met initiatiefnemer Frans Smulders veertien gedichten uit het werk van onder andere Gerrit Achterberg, Ida Gerhardt, Levi Weemoedt, Charlotte Mutsaers en Ivo de Wijs. Smulders, wetenschappelijk medewerker aan de faculteit Diergeneeskunde en in zijn vrije tijd fervent muzikant (onder meer voorheen 'Overstekend Wild'), liet de teksten door verschillende componisten op muziek zetten en kreeg een keur aan nationale popmuzici zover om ze uit te voeren. Volgens Frans Smulders zijn het stuk voor stuk 'hoogvliegers' die spelen of gespeeld hebben met onder andere Prince, Phil Collins, Het Metropole Orkest, Fay Lovski en Het Goede Doel. De cd zal worden geperst in een voor Nederlandse begrippen hoge oplage van 3500 exemplaren. Veel dierenartsen hebben er op ingetekend omdat ze de cd een gepast geschenk vinden voor relaties en goede klanten. Er zijn bedrijven die hele partijen hebben besteld om hem op te nemen in hun kerstpakket.

De cd 'De dichter is een koe, géén varken' is verkrijgbaar via de faculteit Diergeneeskunde, (030) 2534851, of via het U-Fonds, (030) 2538025. De prijs is f 30,-.

Agenda

- 7 mei 1996 Faculteitsfeest
- 11 mei 1996 Open dag en Dag van het Aangespannen Paard

Farmacie

Alumnimiddag

Op de universiteitsdag, 30 maart 1996, is er bij de faculteit Farmacie een middagprogramma met lezingen, een rondleiding langs vakgroepen en gelegenheid om elkaar te ontmoeten. Dit jaar zullen de volgende jaren van aankomst uitgenodigd worden: 1985/1986, 1975/1976, 1965/1966, 1955/1956, 1945/1946, 1935/1936. Informatie: *Henriëtte Dobbelaar (030) 2537317.*

Agenda

- 30 maart 1996 Alumnimiddag (zie ook pagina 13)

Geneeskunde

M.B.V. Mebiose

Van **28 februari tot en met 8 maart 1996** viert M.B.V. Mebiose haar tweede lustrum. Het thema is 'Iedereen is van de wereld'. Informatie: *M.B.V. Mebiose (030) 2328298, di. na 20.00 uur en (030)2538953, do. van 12.00-13.00 uur.*

PHEPH

Het einde van de studie **Medische Biologie** betekent voor de nieuwe doctorandi een nieuw begin. Contacten die tijdens de studie waren opgebouwd verwateren en vele jaar- en studiegenoten raken uit het zicht. Eén van de redenen voor de oprichting van een **alumnivereniging** voor medisch biologen is te voorkomen dat we elkaar volledig kwijtraken. PHEPH: Post Hoc, ergo propter hoc: daarna en derhalve daarom!

PHEPH is de alumni-vereniging voor medisch biologen en is nu ongeveer 5 jaar oud. We hebben op dit moment 120 leden. PHEPH houdt een adressen- en functiebestand bij dat één keer per jaar aan de leden wordt toegezonden. Dit bestand geeft een goed overzicht van de mogelijke beroepen waarin afgestudeerde medisch biologen terecht komen. Ook verzorgt PHEPH enkele malen per jaar een Magazine met daarin allerlei informatieve en nuttige artikelen voor de leden. Elk jaar wordt een **reünistendag** georganiseerd met een ontspannende activiteit gevolgd door een diner, een uitgelezen mogelijkheid om studiegenoten weer eens te ontmoeten. Voor aio's en oio's die gaan promoveren biedt het lidmaatschap van PHEPH een aantrekkelijk financieel voordeel: leden van PHEPH krijgen een **korting tot 18 procent** op de kosten van het drukken van het proefschrift bij drukkerij FEBODruk b.v., een drukker die zich gespecialiseerd heeft in het drukken van dissertaties en boeken. Iedere medisch bioloog die afstudeert aan de faculteit Geneeskunde van de Universiteit Utrecht kan lid worden van PHEPH. Voor studenten Medische Biologie bestaat het aspirant lidmaatschap.

Informatie: *Arnoud Kal, J. de Bekastraat 18 bis, 3514 VM Utrecht, (030) 2722813, e-mail: PHEPH@cv.ruu.nl.*

Letteren

Contractonderwijs

Hadden de Middeleeuwen ook al een G.F.T.-bak? Hierover komt u meer te weten bij de cursus '**Algemene milieugeschiedenis**', waar wordt aangetoond dat de huidige milieuproblematiek helemaal niet nieuw is. Misschien heeft u echter meer interesse in kastelen en vraagt u zich af of het nu echt zo koud was in een kasteel? Of gaat u dit jaar op vakantie naar Italië? Dan kan de cursus '**Italiaanse Renaissance**' boeiende achtergrondinformatie geven. Uit het aanbod van de opleidingen Geschiedenis en Mediëvistiek blijkt dat u meer met geschiedenis kunt doen dan u denkt. Iedereen die zijn kennis van geschiedenis wil vergroten en nieuwe inzichten wil vergaren of gewoon geïnteresseerd is, kan een cursus volgen. Wij nodigen u uit om gezamenlijk met studenten in de colle-

gebanken te gaan zitten en te luisteren naar diverse docenten. In de brochure 'De poorten worden opengegooid' worden 33 cursussen beschreven: van Oude Geschiedenis en Antieke Cultuur tot de 20ste eeuw, van bedrijfsgeschiedenis tot geschiedenis van de mensenrechten. Een cursus duurt 5 à 6 weken (f 285,-) of 10 à 12 weken (f 570,-). Het is ook mogelijk om een strip-penkaart voor 5 of 10 cursussen te nemen. De meeste colleges zijn overdag, een aantal is 's avonds te volgen.

Informatie: mw. drs. A.M.P.R. Bos, vakgroep Geschiedenis, Kromme Nieuwegracht 66, 3512 HL Utrecht, (030) 2537865, fax. (030) 2536391.

Vrouwenstudies

Op 30 maart 1996 houdt de vakgroep Vrouwenstudies Letteren een **alumnae-middag** voor haar studenten en oud-studenten. Speciaal voor deze gelegenheid wordt een alumnae-boekje gemaakt, waarin een aantal oud-studenten wordt geportretteerd. Verder zijn er workshops rond werk en carrière. De middag wordt afgesloten met een borrel. Informatie: (030) 2536125.

Literatuurwetenschap

De vakgroep Literatuurwetenschap van de faculteit Letteren organiseert regelmatig activiteiten voor alumni. Op 16 juni 1995 had de laatste bijeenkomst met alumni plaats: een lezing van prof. dr. Jaap Oversteegen, omlijst met een informeel samenzijn met buffet en overige versnaperingen. Bij die gelegenheid is geprobeerd zoveel mogelijk alumni een uitnodiging te sturen. Het is echter moeilijk om van alle afgestudeerden het huidige adres te achterhalen. Daarom is het mogelijk dat niet alle alumni van deze activiteiten op de hoogte gesteld zijn. We zouden het op prijs stellen als afgestudeerde literatuurwetenschappers die in het voorjaar van 1995 geen uitnodiging ontvangen hebben voor de alumni-bijeenkomst van 16 juni, of die via een oud adres een brief ontvangen hebben, contact opnemen met de vakgroep. Dan kunnen wij u in de toekomst wel op de hoogte stellen van alumni-activiteiten. Wilt u op schriftelijke adreswijzigingen vermelden dat het alumni-post betreft?

Contactpersoon: Annelies van den Hurk, secretariaat vakgroep Literatuurwetenschap, Muntstraat 4, 3512 EV Utrecht, (030) 253 82 42, fax. (030) 253 8381, e-mail: Annelies.vandenHurk@let.ruu.nl

Shakespeare

Op zaterdag 17 februari 1996 organiseert het Shakespeare-Genootschap van Nederland en Vlaanderen, in samenwerking met de opleiding Engels van de Utrechtse Universiteit, een symposium over de rol van Shakespeare in het hedendaagse Nederlandse en Vlaamse onderwijs. Het gaat daarbij om het onderwijs

op VWO, HBO, en academisch niveau. Naast de problemen die de hedendaagse tijd stelt aan de docent, willen we ook aandacht besteden aan nieuwe mogelijkheden en methodes om het onderwijs te verlevendigen, zoals toneel in de klas, en de nieuwe elektronische hulpmiddelen.

Informatie: P. Franssen, p.a. Opleiding Engels, Trans 10, 3512 JK Utrecht, (030) 2536665, e-mail: p.franssen@let.ruu.nl.

Islam-educatie

Op 1 november 1995 is dr. N. Landman (vakgroep Oosterse talen en culturen) begonnen met een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden om leerlingen die imam willen worden hier in het voortgezet onderwijs op voor te bereiden. Begin 1995 maakte staatssecretaris T. Netelenbos bekend dat scholen voor voortgezet onderwijs een zogenoemd imam-traject kunnen verzorgen. Die scholing kan worden gegeven in de vrij besteedbare uren die in de basisvorming beschikbaar zijn (zeven lesuren per week). Landman gaat als 'terreinkeerder' inventariseren wat de behoeften en mogelijkheden zijn van de islamitische organisaties, het voortgezet onderwijs en de schoolbesturen. Ook zal hij een beschrijving geven van de imam-opleiding in relatie met de islam-educatie die voor alle leerlingen toegankelijk is.

Oosterse talen en culturen

Contactpersoon voor alumni bij de vakgroep Oosterse talen en culturen is Agnita van 't Klooster, secretariaat vakgroep OTC, Drift 15, 3512 BR Utrecht, (030) 2536133.

Mediëvistiek

Contactpersoon voor alumni bij de werkgroep Mediëvistiek is Grada de Vries, secretariaat Mediëvistiek, Kromme Nieuwe Gracht 66, k.1.13, 3512 HL Utrecht, (030) 25338189.

Agenda

17 februari 1996

Symposium over de rol van Shakespeare in het onderwijs

30 maart 1996

Alumnae-middag Vrouwenstudies Letteren (zie ook pagina 13)

Natuur- en Sterrenkunde

Morgensterren

Meer vrouwen in de sterrenkunde? Dat kan best volgens de faculteit Natuur- en Sterrenkunde. Daarom organiseerden medewerkers van het Sterrekundig Instituut afgelopen zomervakantie voor het eerst de cursus Morgensterren, een cursus sterrenkunde voor meisjes uit de hoogste klassen van het VWO. Bij deze meisjes kun je het beeld van wetenschapper vorm geven en zo een aanzet maken tot het veranderen van een houding ten opzichte van vrouwen in de sterrenkunde en

de natuurkunde. Sterrenkunde is een boeiend vak, dat natuurlijk ook vrouwen aanspreekt. Als meer vrouwen met het vak kennis maken, zullen we ze in de sterrenkunde ook meer tegen komen. De cursus omvat colleges, practica, waarnemingen met telescopen en een excursie naar de radiotelescoop in Westerbork. De cursus is afgestemd op de belangstelling en de kennis van 5 en 6 VWO leerlingen. Het is niet de bedoeling om het aanbieden van sterrenkundige projecten te beperken tot deze VWO scholieren, maar het is wel een goed begin.

Netwerk natuurkunde docenten

Een goed contact tussen docenten van VWO scholen en medewerkers van de universiteit. Dat is een van de belangrijkste motieven voor het starten van een netwerk van scholen uit de regio Utrecht en de faculteit. Er zijn regelmatig bijeenkomsten met docenten die daarnaast ook gebruik kunnen maken van diverse faciliteiten op de faculteit, zoals gratis gebruik van de bibliotheek en een aansluiting op internet. Verder kunnen leerlingen uit de zesde klas hun experimenteel (natuurkunde) onderzoek uitvoeren met onderzoekstellingen op de faculteit en op aanvraag is er een spreker beschikbaar die op school een lezing geeft over een natuurkundig onderwerp. De faculteit hoopt op deze manier ook de leerlingen te berekenen en enthousiast te maken voor de natuurkunde, sterrenkunde, meteorologie en fysische oceanografie. Het netwerk van de faculteit is inmiddels deel gaan uitmaken van het Bètagroei-project van de Universiteit Utrecht. In dat project zijn ook andere bèta-faculteiten bezig met het opzetten van overeenkomstige netwerken met VWO scholen.

A-Eskwadraat

Zie Wiskunde en Informatica

Agenda

13 maart 1996

Bèta-bedrijvendag (zie Algemeen)

Rechtsgeleerdheid

Bedrijvendag

Op 16 februari 1996 organiseert de Juridische Studenten Vereniging Utrecht (JSVU) wederom de Bedrijvendag voor Juristen. Het ochtendgedeelte bestaat uit een aantal lezingen van de advocatuur en het bedrijfsleven. Zij zullen het thema 'de advocaat versus de bedrijfsjurist' behandelen. Tevens zal een sollicitatie-trainer een lezing verzorgen. Na de lunch zijn er workshops en is er een banenmarkt. Hier kunt u uitgebreid kennis maken met vertegenwoordigers van kantoren, bedrijven en de overheid. De dag wordt afgesloten met een borrel. Kosten voor de dag (inclusief bundel, lunch en borrel): f 15,00 voor leden en

f 17,50 voor niet-leden.

Informatie: (030) 2538298.

Congres

De onderzoekschool Arbeid, Welzijn en Sociaal-Economisch Bestuur (AWSB), het Economisch Instituut/ CIAV, de Universiteit Utrecht en de Emancipatieraad organiseren op 3 april 1996 een congres over de **toekomst van de sociale zekerheid** in Nederland. De titel is 'Met zekerheid naar de toekomst. Sociale zekerheid op de drempel van de 21e eeuw'. Inleiders uit verschillende disciplines gaan onder andere in op de potentiële bijdrage van de sociale zekerheid aan het bevorderen van de arbeidsmarktparticipatie (dr. S. Klosse/mr. H.J. van Dijk) en aan gelijkere posities van vrouwen en mannen in de samenleving, onder andere via de herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid (mw. G. den Ouden-Dekkers/dr. J.J. Schippers). Andere onderwerpen zijn de verhouding tussen (publiek geregelde) basisvoorzieningen en (particulier geregelde) bovenminimale voorzieningen (prof. mr. A. Jaspers en dr. H.P. van Dalen), de rol van de sociale zekerheid bij het instandhouden van voldoende maatschappelijke cohesie (prof. dr. H.P.M. Adriaansens) en de Nederlandse sociale zekerheid in het licht van de Europese Unie (dr. G.J. Vonk). Informatie: Emancipatieraad, Sandra van Kampen, (070) 3334667/3334782. Prijs f 125,-.

Merkourios

Merkourios is een onafhankelijk verenigingsblad van de Internationaal-rechtelijke studievereniging Urios. Het is een kwartaalblad en wordt gratis onder haar leden verspreid. Het blad behandelt actuele onderwerpen vanuit een internationaal

juridisch perspectief. Belangstellenden kunnen bij de redactie een lidmaatschap aanvragen.

Informatie: Redactie Merkourios, Lucas Bolwerk 6, 3512 EG Utrecht, (030) 2537042.

Urios symposium

Begin februari 1996 organiseert Urios haar jaarlijkse symposium. Het onderwerp is de Europese Unie in het licht van de Intergouvernementele Conferentie (het vervolg van Maastricht).

Informatie: Urios symposiumcie, Lucas Bolwerk 6, 3512 EG Utrecht, (030) 2537042.

Agenda

11 januari 1996 om 16.15 uur

Oratie mw. prof. Curtin Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht

7 februari 1996 om 16.15 uur

Oratie prof. Hol Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht

16 februari 1996

Bedrijvendag voor juristen

3 april 1996

Congres 'Met zekerheid naar de toekomst. Sociale zekerheid op de drempel van de 21e eeuw'

Ruimtelijke Wetenschappen

Excursies

Op 30 maart 1996 organiseert de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen voor haar alumni een aantal excursies in en rondom de stad Utrecht. De excursies staan onder leiding van gerenommeerde excursiebegeleiders als Ben Driessen, Hans Harten en Martin Stijnenbosch. Op het programma staan een historisch-geografische excursie langs de buitenplaatsen ten oosten van

Geen Illustrer ontvangen? Niet bij de universiteit bekend als alumnus of alumna? Meld u aan!

naam _____

voorletters _____

m/v*

adres _____

postcode + woonplaats _____

afgestudeerd/gepromoveerd* aan de Universiteit Utrecht _____

in: _____

(jaartal)

faculteit _____

opleiding/studierichting _____

- Ik ontvang graag Illustrer en meld mij aan voor het alumnibestand.
- Ik wil geen Illustrer ontvangen, maar meld mij wel aan voor het alumnibestand.

Retourneren in een enveloppe zonder postzegel aan:

Universiteit Utrecht, Afdeling In- en Externe Betrekkingen

T.a.v. Lustrumbureau, Antwoordnummer 8428, 3500 VW Utrecht

* Doorhalen wat niet van toepassing is

BON

Utrecht, een landschapsexcursie rondom de stad, een excursie Utrecht buiten de singels en een excursie naar de groeikernen en het projectgebied Leidsche Rijn. De excursies beginnen om half twee 's middags en duren tot vier uur. De middag wordt afgesloten met een borrel. De kosten voor deelname bedragen f 25,-.

Informatie: Onno Möller, (030) 253 1405. Aanmelden kan bij O. Möller of met de in het blad 'Utrecht Connection' opgenomen antwoordbon. Zie het decembernummer van Utrecht Connection voor uitgebreide informatie.

Actualiteitscollege

In het voorjaar zullen prof. dr. Ton Kreukels, hoogleraar planologie, en drs. Jaap van Staalduine (Ministerie van VROM) een actualiteitscollege verzorgen. Zij zullen ingaan op de verstedelijkingsopgave in de Randstad. Het college wordt gegeven op een vrijdagmiddag op de Universiteit Utrecht. Wanneer tijd en plaats bekend zijn, ontvangt u nader bericht.

Agenda

30 maart 1996

Excursies in en rondom de stad Utrecht (zie ook pagina 13)

Scheikunde

Alumnibeleid

Het bestuur van de faculteit Scheikunde heeft zich met veel plezier aangesloten bij het initiatief van de Universiteit Utrecht om het contact met afgestudeerden te versterken. Sinds 1 september heeft de faculteit een assistent in dienst – Jenny Huttinga – die het alumnibeleid in de komende tijd gestalte gaat geven. Jenny Huttinga probeert allereerst een actueel **adressenbestand** op te bouwen. Ze heeft inmiddels contact gelegd met de vakgroepen binnen de faculteit, met de huidige studievereniging Proton en met de Reünistenvereniging van de Utrechtse Chemische Club. Via deze kanalen zijn al zo'n tweeduizend namen en adressen verzameld. Daarmee is het adressenbestand echter nog verre van compleet. Bovendien zijn lang niet alle adressen recent. Alle tips over oud-studenten Scheikunde zijn daarom van harte welkom! Natuurlijk neemt de faculteit met een eigen programma deel aan de universitaire alumnidag op **30 maart 1996**. Het programma voor deze dag is bijna rond. Alle afgestudeerden ontvangen begin februari een uitnodiging.

Tot slot staat een **loopbaanonderzoek** onder oud-studenten op stapel. De faculteit hoopt u op 30 maart reeds een indruk te kunnen geven waar al haar afgestudeerden zijn gebleven. Informatie: Jenny Huttinga, bureau faculteit Scheikunde, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht, (030) 2536961;

fax. (030) 2533072; e-mail: j.m.huttinga@chem.ruu.nl.

Colloïdfaciliteit

De vakgroep fysische en colloïdchemie heeft een **miljoen gulden** subsidie gekregen om collega-onderzoekers te ondersteunen bij het bereiden en karakteriseren van **colloïdale modelsystemen**. Het accent ligt daarbij op advies en op wetenschappelijke samenwerking.

"We willen niet als een soort toonbank uitsluitend colloïden leveren, maar het andere onderzoekers in de natuurkunde, fysische chemie en materiaalkunde gemakkelijker maken om met anorganische colloïdale modelsystemen te werken", aldus prof. dr. Albert Philipse, samen met prof. dr. Henk Lekkerkerker de initiatiefnemer.

Het merendeel van de subsidie is afkomstig van de stichting FOM. De toezegging past in het beleid van deze stichting om onderzoek op het gebied van de zachte gecondenseerde materie te stimuleren. Daarnaast dragen de stichting SON en het Debye Instituut aan de subsidie bij. De vakgroep fysische en colloïdchemie is de enige in Nederland die fundamenteel onderzoek doet aan anorganische colloïdale modelsystemen, zoals silicaboolletjes, boehmietaafjes en magnetische colloïden. "SON en FOM hebben gemeend dat ook anderen van deze expertise moeten kunnen profiteren", aldus Philipse. De subsidie heeft een looptijd van vijf jaar en is bedoeld voor een post-doc, een technicus en voor materiaal.

Chemisch Colloquium

Sinds 1985 houdt de faculteit jaarlijks een **lezingscyclus** om medewerkers en studenten op de hoogte te houden van ontwikkelingen buiten hun directe vakgebied. Ook geïnteresseerden van buiten de faculteit zijn daarbij van harte welkom. De sprekers stemmen hun lezing af op een breed chemisch publiek. Na afloop is er gelegenheid om onder het genot van een drankje bij te praten.

De eerstvolgende lezing is op **25 januari 1996**. Prof. dr. E.W. Meijer (Technische Universiteit Eindhoven, Organische chemie) spreekt dan over 'Dendrimeren en supramoleculaire polymeerchemie'. Op **7 maart 1996** houdt prof. dr. B.W. Dijkstra (Rijksuniversiteit Groningen, Biofysische chemie) een lezing over 'Enzymmechanismen in relatie tot 3D-structuren'. Informatie: voorlichter faculteit Scheikunde, (030) 2533793.

Onderscheidingen

Dr. Antoinette Killian (vakgroep biochemie van membranen) en **dr. Andries Meijerink** (vakgroep gecondenseerde materie), beiden in Utrecht afgestudeerd en gepromoveerd, zijn onlangs meerdere keren onderscheiden. Meijerink ontving op 6 oktober een van de twee

Antoinette Killian: prijzenregen.

Koninklijke/Shell Stimuleringsprijzen. Shell reikt deze erkenningen jaarlijks uit ter bekroning van wetenschappelijk onderzoek. De onderzoeker kreeg de prijs, een bedrag van f 20.000,- voor zijn onderzoek naar luminescentie van fosforen. In het voorjaar ontving hij al subsidie in het kader van het SON-plan voor jonge chemici. Ook Killian viel deze eer te beurt. Het was de start voor een ware prijzenregen: een NATO Collaborative Research Grant in mei, de Anniversary Prize van de Federation of European Biochemical Societies (FEBS) in augustus en in september een eredoctoraat van de Universiteit van Umea in Zweden. De chemica ontving de FEBS-prijs voor haar uitstekende prestaties op het gebied van lipide-eiwit interacties. Het eredoctoraat was eveneens een erkenning van haar wetenschappelijk werk. Daarnaast was de onderscheiding bedoeld als dank voor haar inspanningen voor een goede samenwerking met de Universiteit Utrecht.

Eredocoraat

Op 5 januari 1996 krijgt prof. dr. J.W. Geus een ere-doctoraat van de Technische Universiteit Delft. Prof. Geus is sinds 1980 hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en is een gezagdringend (inter)nationaal expert op het gebied van de katalyse.

Agenda

25 januari 1996 om 16.00 uur
Lezing prof. dr. E.W. Meijer (Technische Universiteit Eindhoven, Organische chemie)
Groene Zaal van het Wentgebouw, Sorbonnelaan 16, Utrecht
7 maart 1996 om 16.00 uur
Lezing door prof. dr. B.W. Dijkstra (Rijksuniversiteit Groningen, Biofysische chemie) Groene Zaal van het Wentgebouw, Sorbonnelaan 16, Utrecht
13 maart 1996
Bèta-bedrijvendag (zie Algemeen)
30 maart 1996
Alumnidag (zie ook pagina 13)

Sociale Wetenschappen

Netwerk Onderwijskunde

De vakgroep Onderwijskunde heeft per **1 september 1995** een Netwerk Onderwijskunde Utrecht (NOU) opgericht. Dit is een vervolg van het Netwerk Opleidingskunde (coördinator Jan de Jong). Het nieuwe net-

werk NOU richt zich op drie werkvelden: basis- en voortgezet onderwijs, bedrijfsopleidingen, beroeps- onderwijs en volwasseneneducatie. Dit nieuwe netwerk staat open voor (bijna)afgestudeerde onderwijskundestudenten die in Utrecht hebben gestudeerd/nog studeren. Er zijn inmiddels ongeveer 160 afgestudeerden lid van NOU. Informatie: Clari Vredevelt, (030) 2537765.

Seminars economie

Gedurende het afgelopen decennium is uitgebreid gediscussieerd over flexibilisering van de inzet van de produktiefactor arbeid en van de markt waarop deze 'verhandeld' wordt. Aan het verschijnsel flexibilisering kunnen verschillende aspecten worden onderkend. De economie-opleidingen van de Universiteit Utrecht (faculteiten sociale wetenschappen, ruimtelijke wetenschappen, letteren, rechten) organiseren zes seminars waarin aspecten van flexibilisering van de arbeid aan de orde komen. Via de keuze van de inleiders is getracht een evenwichtige combinatie te vinden tussen wetenschap en praktijk. Het seminar rond het thema '**flexibilisering van de arbeid**' geeft niet alleen een goed inzicht in een belangrijke ontwikkeling zoals die zich de laatste jaren op de arbeidsmarkt aftekent, maar laat ook duidelijk zien dat markten (in dit geval de arbeidsmarkt) niet in een vacuüm werken, maar op allerlei manieren beïnvloed worden door een maatschappelijke context. Daarmee sluit het seminar expliciet aan bij de in Utrecht gekozen opzet van de economie-opleidingsvarianten binnen de verschillende faculteiten, waarin aan de verbinding tussen economie en de facultaire disciplines een centrale plaats wordt toegekend. De colleges vinden plaats op de maandagmiddag van 15.00 tot 17.00 uur: 8, 15, 22, 29 januari, 5 en 12 februari 1996. Informatie: (030) 2533892.

Onderscheiding

Op 15 november 1995 kreeg **dr. M.P.J. van de Port** een Studieprijz van de **Stichting Praemium Erasmianum** voor zijn proefschrift 'Het einde van de wereld. Beschaving, redeloosheid en zigeunercafés in Servië'. Hij promoveerde op 25 oktober 1994 bij prof. dr. H.U.E. Thoden van Velzen. De Stichting Praemium Erasmianum kent jaarlijks maximaal vijf studieprijzen toe aan jonge wetenschappelijke onderzoekers die een uitzonderlijke dissertatie hebben voltooid op het gebied van de geesteswetenschappen.

Agenda

3 april 1996
Congres 'Met zekerheid naar de toekomst. Sociale zekerheid op de drempel van de 21e eeuw' (zie Rechtsgeleerdheid)

Wijsbegeerte

Alumnivereniging CKI

Op **3 november 1995** is de alumnivereniging **Cognitieve Kunstmatige Intelligentie** opgericht. Tijdens de oprichtingsvergadering bleek dat er voldoende behoefte bestaat aan een dergelijke vereniging. Op deze vergadering waren zowel afgestudeerden als medewerkers en studenten aanwezig en werd gezamenlijk gebrainstormd over mogelijke activiteiten waarop de vereniging zich zou kunnen gaan richten. Doelstellingen van de CKI alumnivereniging zijn het uitwisselen van informatie tussen de afgestudeerden, de studenten CKI en de opleiding CKI en het vergroten van de externe naamsbekendheid van CKI. De vereniging zal onder andere periodieke bijeenkomsten organiseren, een Web-pagina (met werkadressen, een vacature bank, stageplaatsen, publicaties en activiteiten) maken en onderhouden, een nieuwsbrief uitgeven, feedback geven aan de CKI-opleiding over de mate waarin de opleiding aansluit bij de praktijk. De eerstvolgende bijeenkomst van de alumnivereniging zal zijn op **30 maart 1996** ter gelegenheid van de lustrumviering van de universiteit. Van de vereniging kunnen afgestudeerde CKI'ers en medewerkers CKI lid worden. Studenten CKI kunnen aspirant-lid worden. Informatie: Hayo Schreyer (voorzitter), Laan van Eik en Duinen 123, 2564 GN Den Haag, (070) 3238548, email: alumni@phil.ruu.nl.

Wiskunde en Informatica

KNAW-lid

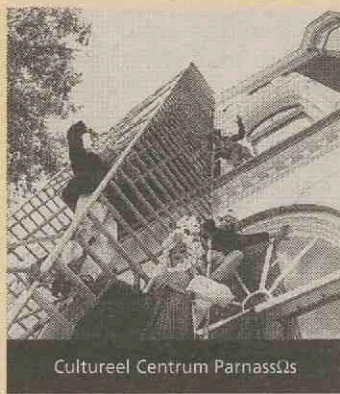
Prof. dr. E.N. Looijenga (geboren in 1948, gestudeerd in Amsterdam) is onlangs benoemd tot lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Sinds september 1991 is hij als zuiver wiskundige werkzaam in Utrecht. De KNAW is verdeeld in twee secties: Natuurkunde en Letterkunde. De Natuurkunde-sectie omvat alle exacte wetenschappen. Er zijn 110 wiskundige KNAW-leden. Als een KNAW-lid 65 wordt, gaat deze in ruste en komt er een plaats vrij. Een nieuw lid wordt benoemd op basis van wetenschappelijke verdiensten.

A-Eskwadraat

Op **10 februari 1996** is het precies 25 jaar geleden dat A-Eskwadraat, de Utrechtse studievereniging voor studenten sterrenkunde, wiskunde, informatica, natuurkunde en geofysica ontstond na een fusie van de veel oudere verenigingen A-E en S2. Dit zal groots worden gevierd tijdens een spetterende **lustrumweek** van 5 tot en met 10 februari 1996. Graag zien we dan oud A-E-, S2 en A-Eskwadraatleden nog eens in Utrecht terug. Op **7 februari** is het **symposium 'Over Stroming, Stromingsleer in de**

bètawetenschappen'. Tijdens dit symposium worden de toepassingen van de stromingsleer in de wiskunde, informatica, sterrenkunde, natuurkunde, geofysica, meteorologie en fysische oceanografie belicht. Sprekers uit het hele land zorgen voor een gevarieerd programma. Alle belangstellenden zijn van harte

welkom. Kaarten (f 15,- met lunch, en f 5,- zonder lunch) zijn te reserveren/verkrijgen bij A-Eskwadraat. Op **10 februari** is er een reünie voor oud A-E en S2 leden in het oude Fysisch Lab aan de Bijlhouwerstraat. *Informatie: A-Eskwadraat, (030) 2534499, fax: (030) 2535787, e-mail: Aesbest@fys.ruu.nl.*

Cultureel Centrum Parnassus

studentenleven

Veritas RVV

Oud-leden van het CS Veritas die een nauwere band met hun vereniging willen behouden, zijn lid van de **Reünisten Vereniging Veritas (RVV)**. Het bestuur van de RVV ontwikkelt activiteiten in goed overleg met het bestuur van Veritas. Ook voor de komende periode staat weer het een en ander op stapel. Een dezer dagen wordt de najaarseditie van de Reünisten-Vox aan de RVV-leden toegestuurd. In 1996 zullen net als in het huidige jaar weer reünies georganiseerd worden voor de 'Kroonjaren'. Zij die

50 (1946), 40 (1956), 25 (1971) of 12,5 (1983) jaar geleden lid van Veritas werden, worden door enkele jaargenoten van het RVV-bestuur uitgenodigd voor speciale reünies. Ook niet-RVV-leden zijn daarbij welkom. De data zijn nog niet bekend, behalve voor de 50-jarigen: die komen op zaterdag **11 mei 1996** samen in het Eigen Huis. Diezelfde dag vindt ook de algemene reünie in het kader van de Dies van Veritas plaats met ledenvergadering van de RVV, uitgebreide borrel en diner. Traditioneel wordt voorafgaand aan die reünie de Meilezing gehouden,

bestemd voor reünisten, Veritas-leden en de universitaire gemeenschap als geheel. Een tweetal sprekers behandelt een door het RVV-bestuur en het Meilezing-Curatorium gekozen onderwerp. Op **11 mei 1996** zal het over de spanningsvolle relatie tussen Islam en Westerse samenleving gaan en over de rol die godsdienst, cultuur en maatschappelijke situaties daarin spelen. Het RVV-bestuur werkt van harte mee aan de plannen van onze universiteit om de band met al haar afgestudeerden aan te halen en te benutten tot wederzijds voordeel. Dit zal, alleen al door de toezending van Illuster, ook de band met Veritas en RVV versterken. Wij zullen Illuster, naast de Reünisten Vox, gebruiken om u op de hoogte te houden.

Mocht u lid van de RVV willen worden of zonder lid te willen worden belangstelling hebben voor genoemde activiteiten, stuur dan een ongefrankeerd kaartje naar onderstaand adres. Prof. dr. M.F. Kramer, voorzitter RVV. *Informatie: Reünisten Vereniging Veritas, Antwoordnummer 9014, 3500 ZA Utrecht.*

USC

"Wat de waarde van de ontdekkingen die ik tot dan toe had gedaan ook moge zijn, ik beschouw als het kostbaarste te hebben vastgesteld dat er veel voortreffelijke mensen op aarde leven." – David Livingstone. In **mei 1996** viert het **Utrechtsch Studenten Corps** haar 36e lustrum. Het lustrum zal geheel in het teken staan van de ontdekkingsreiziger David Livingstone, de man die voor Europa de binnenlanden van Afrika blootlegde. Het Lustrum wordt gevierd in de week van 10 tot en met 19 mei 1996. Voor de reünisten van het U.S.C. is het programma als volgt: **zaterdag 11 mei 1996** Intocht reünisten, opening in de Domkerk, jaar- en subgezelschapenlunches, voorstelling Honorairen Travestie in de stadsschouwburg, reünistenkroegjool op de Sociëteit. **zondag 12 mei 1996** Oecumenische dienst in de Pieterskerk, galavorstelling van de Honorairen Travestie, reünistengala, opening feestterrein. Naast de vele activiteiten voor leden en reünisten van het U.S.C. zal er ook in samenwerking met de Universiteit Utrecht een speciale dag voor de bevolking van Utrecht georganiseerd worden. In de volgende uitgave van Illuster zal er een gede-

tailleerder programma verschijnen. *Informatie: (030) 2341312.*

SIB

De **Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen (SIB)** wil de komende maanden een flink aantal oud-leden benaderen met het verzoek om reünist te worden. Reünisten blijven in contact met de vereniging en worden uitgenodigd voor speciale reünisten-activiteiten, veelal rondom speciale SIB-gebeurtenissen. Ben je voormalig SIB-lid en ben je geïnteresseerd om reünist te worden, neem dan contact op met het *SIB-secretariaat, Kruisstraat 201, kamer 204, Postbus 13301, 3507 LH Utrecht, (030) 2532884, fax (030) 2538775, e-mail sib@fys.ruu.nl, internet locatie http://www.fys.ruu.nl/~sib.*

PSO

Diepgang gemist in je studie? 'Utrecht start excellente tracés voor alle opleidingen!' kopte het U-blad onlangs. Aangezien dit onderwerp nog wel wat discussie behoeft, organiseert het PSO op donderdag **21 december 1995** een voor iedereen toegankelijke **thema-avond** over dit onderwerp. Bekende en minder bekende sprekers zullen zich gaan buigen over de wenselijkheid van extra-uitdagende studiepaden, de invulling hiervan en natuurlijk de financiering. De avond begint om 19.30 uur in de Senaatszaal van het Academiegebouw. Afsluitend wordt er in de stad geborrel en kunnen huidige studenten verder discussiëren met oud-leden die natuurlijk van harte welkom zijn. Dit jaar (1995) bestaat het PSO precies tien jaar als zelfstandige vereniging. Om dit te vieren is er van 5 tot 9 februari 1996 een **lustrumweek** met vele activiteiten. Oud-leden worden bij deze opgeroepen om hun huidige adres naar PSO te sturen, zodat ze een uitnodiging voor de reünie op **8 februari** kunnen krijgen. Ook als je oud-leden kent die dit bericht misschien niet lezen: zegt het voort! *Informatie: PSO, Postbus 13270, 3507 LG Utrecht.*

Softijs

Met ingang van dit jaar is binnen Softijs een commissie opgericht, die zich bezig gaat houden met het organiseren van activiteiten voor **oud-Softijsleden**. Zo kunnen oud-leden deelnemen aan de clubkampioenschappen die op 19 januari 1996 worden georganiseerd. Daarnaast organiseert de vereniging op woensdagavond 14 februari een borrel op de ijsbaan. Aansluitend kunnen oud-leden schaatsen en meedoen aan de clubmarathon. Helaas hebben we geen compleet bestand van oud-leden. Heb je interesse in deelneming aan een van de activiteiten of wil je alleen informatie, neem dan contact op met de oud-ledencommissie. *Informatie: Nicole Heuts (030) 2716145 en Onno Möller (030) 2899749.*

Illuster 1, jaargang 1, december 1995. Illuster is een gezamenlijke uitgave van de Universiteit Utrecht en de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds. In samenwerking met faculteiten en verenigingen, het Alumniplatform en de Stichting Utrechts Universiteitsblad. Illuster verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgestudeerden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 75.000.

Hoofdredacteur:

Twan Geurts

Redactie:

Karin Beneken Kolmer,
Noor van Haaren, Desirée Majoor,
Onno Möller, Sander van Walsum

Redactie-advies:

Kees van Dam, Roeland Dobbelaar, Lex Linssen, Marjan Slob

Redactie-raad:

prof. dr. Jo Groebel,
hoogleraar massacommunicatie,
drs. Willem Kardux, (voorzitter),
secretaris Universiteit Utrecht,
dr. Joop Kessels, hoofd In- en
Externe Betrekkingen,
mr. Jules Stael, voorzitter Vereniging
Utrechts Universiteitsfonds

Aan dit nummer werkten verder mee:

Christiaan Bonebakker, Jos van den Broek
Jutta Chorus, D. W. Erkelens, Erik Harde-
man, Mayke de Jong, Hanne Obbink,
Marie José Raven, Marjan Slob,
Angelique Tjoen a Tjoen

Fotografie:

Maarten Hartman, Ivar Pel.
Verder: M v.d. Veen, M. Beekman, H. Post.

Ontwerp & opmaak:

Jeske van der Poel,
Hans Lodewijkx visuele communicatie

Druk:

Drukkerij Dijkman BV, Amsterdam

Redactie-adres:

Illuster, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht,
telefoon (030) 2533551. Fax: (030)
2533685, e-mail: n.vanhaaren@bur.ruu.nl

© **Universiteit Utrecht**. Illuster, periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname van artikelen is –onder bronvermelding– toegestaan. ISSN: 1383-4703

Voor toezending is gebruik gemaakt van alumnibestanden van:

Vereniging Utrechts Universiteitsfonds,
Reünistenvereniging BITON,
Reünistenvereniging SSR-NU,
Reünistenvereniging Unitas
"Jungit Junctus",
Reünistenvereniging USC,
Reünistenvereniging UVSV/NVVSU,
Reünistenvereniging Veritas,
Faculteit Godgeleerdheid,
Faculteit Letteren,
Faculteit Rechtsgeleerdheid,
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen,
Faculteit Sociale Wetenschappen,
Faculteit Scheikunde,
Faculteit Wijsbegeerte,
Faculteit Wiskunde en Informatica,
Avirus, ESN, Pheph, UGV, NIBI,
KNMGMG, KNMVD

Rectificatie

In het gedenkboek over de Universiteit Utrecht tijdens de Duitse bezetting, "Ook al voelt men zich gewond" (ISBN 90-393-0658-3) is op pag. 43 een onjuiste mededeling gedaan over de doodsoorzaak van prof. dr. L.S. Ornstein. Anders dan –op gezag van de auteur– vermeld, is prof. Ornstein een natuurlijke dood gestorven ten gevolge van hartklachten. Uitgever (de Universiteit Utrecht) en auteur (Sander van Walsum) betreuren dat door deze mededeling afbreuk kan zijn gedaan aan de nagedachtenis van prof. Ornstein.

Studeerbaarheid

Wanneer men de universiteit anno 1995 in één woord wil vangen, springt het neologisme studeerbaarheid naar voren. Voorbij is de tijd om de wetenschappelijke twijfel zijn loop te laten nemen. Om rustig een vraag bij de kop te nemen zonder beschouwingen over wanneer de vraag beantwoord moet zijn en hoeveel dat gekost heeft. Met het begrip studeerbaarheid wordt de universiteit rechtstreeks in de wakkere produktiemaatschappij geplaatst. Een produkt is een afgestudeerde student en het gaat erom hoeveel je er daarvan in zo'n beperkt mogelijke tijd voor zo weinig mogelijk geld kunt maken. Ut summos honores petat voor een summier honorarium. En zo komen we bij studeerbaarheid. Een studierichting is studeerbaar wanneer het produkt in vier jaar kan worden afgeleverd. Als het voor wat minder kan, in drie jaar. De faculteiten dienen afspraken te maken met nieuwe studenten. Niet om tegen hen te zeggen: student studeer, maar om ervoor garant te staan dat de student geen strobreed academische bagage in de weg gelegd zal worden, om het programma in vier jaar af te kunnen ronden. De faculteiten worden ook geholpen om de lopende band niet te laten stagneren: er is een studeerbaarheidsfonds. Innovatieve ideeën die de snelheid van afstuderen bevorderen, kunnen op extra financiering rekenen. Geheel in dit kader past een ander nieuw woord: studievertragend. Ik werd op een ogenblik door een

delegatie studenten geneeskunde bezocht, die meldde dat het tentamen interne geneeskunde studievertragend was. Het tentamen was te moeilijk, het moest te vaak overgedaan worden. Zelf zie ik het tentamen altijd als het laatste moment dat een geneeskunde student formeel op zijn kennis getoetst wordt, voordat zij/hij op het Nederlandse volk wordt losgelaten en kan het mij niet moeilijk genoeg zijn. Maar niet zo de student die op wil schieten. Het is vervelend dat er zulke studievertragende momenten zijn als tentamens. Op de keper beschouwd is trouwens de hele studie studievertragend. Er zou wat voor te zeggen zijn de studie af te schaffen om de studeerbaarheid maximaal te laten zijn. Wie de nieuwe wetgeving op het Hoger Onderwijs bestudeert, ziet al snel dat mondige studenten niet passen in de bedrijfsbaarheid van de universiteit. Het is dan ook begrijpelijk dat zij protesteren, een soort opstand van toekomstige produkten, of eigenlijk half-fabrikaten. Dat is voor mij in de universiteit van 1995 het wonder. Het ongelooflijke incasseringsvermogen van studenten. Zij laten alle nota's en nieuwe wetten over zich heen komen zonder de nieuwsgierigheid te verliezen naar kennis en begrip. Daar zit denk ik de kracht in van de universiteit in 1995. Zij heeft het gunstige gesternte van een grote studentbaarheid.

D.W. Erkelens
hoogleraar interne geneeskunde

kwartaal

Een kwartaalkuize uit de persberichten van promoties, oraties, publicaties en personalia

VN moet meer doen aan vrijheid van godsdienst

De richtlijnen die de Verenigde Naties hanteren voor de naleving van vrijheid van godsdienst en overtuiging moeten worden aangescherpt. Dit kan door middel van zogenoemde 'general comments' die tevens een voorbereiding zijn op een eventueel verdrag op dit terrein. Dit stelt mr. dr. Bahiyyih Tahzib in haar onderzoek waarop zij op 29 november bij de faculteit Rechten is gepromoveerd. Volgens Tahzib is het op dit moment niet haalbaar en niet wenselijk dat de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een apart verdrag opstelt voor het waarborgen van effectieve internationaalrechtelijke bescherming

van de vrijheid van godsdienst of overtuiging. Ten eerste kost het opstellen van een verdrag vele jaren voorbereiding; ten tweede bestaan er al verdragsnormen ten aanzien van de vrijheid van godsdienst en overtuiging. Volgens Tahzib is het zinvoller om nu te beginnen met het aanscherpen en naleven van de bestaande normen. Sinds 1993 bestaat er een 'general comment' waarin diverse onderwerpen aangaande vrijheid van godsdienst en overtuiging aan de orde komen. Volgens Tahzib moeten er meer specifieke 'general comments' aanvaard worden door toezichthoudende verdragsorganen. 'General comments' geven

meer inzicht in bestaande normen door ze nader te omschrijven. Tahzib: "Het voordeel van die 'general comments' is dat zij dyna-

misch zijn, ze kunnen snel aangepast worden en daardoor beter aansluiten op veranderingen in de samenleving. Dit in tegenstelling tot een verdrag". Mocht op lange termijn besloten worden een verdrag op dit gebied te aanvaarden, dan zijn 'general comments' een goede voorbereiding hierop. In dit laatste geval is het dan ook wenselijk om gebruik te maken van een bestaand toezichtmechanisme in plaats van een nieuw mechanisme in het leven te roepen.

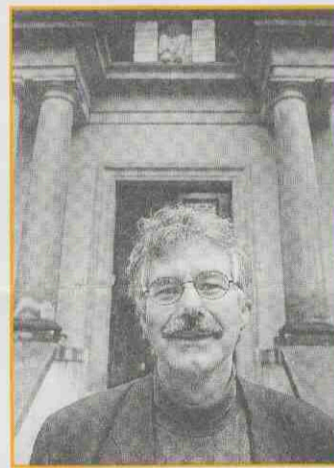
Bahiyyih Tahzib:
"General comments' sluiten beter aan op veranderingen in de samenleving".

'Kantonrechter als dorpsoudste'

"Het afschaffen van de kantonrechter leidt tot een onpersoonlijke rechtspraak. De kantonrechter treedt nu vaak op als een soort dorpsoudste. Dat gaat ten koste van abstracte rechtsbeginselen, zoals rechtseenheid en rechtszekerheid, maar het sluit veel beter aan op de specifieke eigenaardigheden van elk conflict. De ene burenruijs is de andere niet." Volgens prof. dr. J.F. Bruinsma is het daarom een slecht idee om de kantongerechten op te heffen, zoals minister Sorgdrager wil. Op 7 november

hield prof. Bruinsma zijn oratie. Prof. Bruinsma, hoogleraar rechts-sociologie aan de Universiteit Utrecht, volgde in Amsterdam, Utrecht en Zwolle 200 korte gedingen vanaf de aanvraag tot en met de afloop. Hij ontdekte in het kort geding een type rechter, dat doet denken aan de kadi, zoals deze eeuwenlang in verschillende islamitische landen heeft gefunctioneerd: een dorpsoudste aan wie problemen worden voorgelegd. Volgens Bruinsma is dit een goede gang van zaken omdat zo'n dorpsoudste

rekening houdt met de bijzonderheden van elk conflict. Of de gevonden oplossing werkt, is voor een kadi veel belangrijker dan de vraag of de oplossing ook past in het systeem van de wet. Een kadi doet eerst een bemiddelingspoging en als die mislukt, beslist hij op grond van fatsoensnormen of desnoods hakt hij gewoon de knoop door. Juridische argumenten spelen bij de 'kadi' wel mee, maar geven niet de doorslag. Kantonrechters gedragen zich volgens Bruinsma ook vaak als 'kadi's'.

Freek Bruinsma:
"Ik heb niet elk jaar wat te vertellen".

De eindeloze jaren zestig

"Ongrijpbaar, maar meer dan wat ook karakteristiek voor de jaren zestig is de betovering, de waan, de droom, de luidkeels gezongen illusie van 'we can change the world'", aldus historicus Hans Righart (faculteit Letteren). In zijn in oktober verschenen boek 'De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict' (Uitgeverij De Arbeiderspers) vertelt hij het verhaal van een na-oorlogse generatie die geloofde dat zij de wereld opnieuw kon laten beginnen. Daarmee kwam die generatie in botsing met de oudere generatie, die in de jaren vijftig en zestig haar vertrouwen in de wereld zag instorten. De studie van Righart is daarmee de eerste wetenschappelijke analyse van de jaren zestig die uitgaat van een generatie-sociologische benadering.

Personalia

In het afgelopen kwartaal zijn de volgende hoogleraren met emeritaat gegaan:

Prof. dr. J.L. van den Brande,
faculteit Geneeskunde,
8 september

Prof. dr. F.H.L. Beyaert,
faculteit Rechten,
11 oktober

Prof. dr. R.E. Ballicux,
faculteit Geneeskunde,
13 oktober

Prof. dr. N. Deen,
faculteit Sociale Wetenschappen,
18 oktober

Prof. dr. F. Németh,
faculteit Diergeneeskunde,
7 november

Prof. dr. M.C.B. Burkens,
faculteit Rechten,
15 november

Drank en dronkenschap

Mensen gaan steeds gedisciplineerder met alcohol om en steeds minder mensen hebben hulp nodig bij alcoholverslaving. Volgens onderzoeker dr. Jaap van der Stel is dit geen direct gevolg van effectievere hulpverlening, maar heeft het te maken met maatschappelijke veranderingen. Hij onderzoekt de geschiedenis van de drankbestrijding en de alcoholhulpverlening in Nederland. Zijn onderzoek beslaat vijf eeuwen, van 1500 tot nu. Op 3 november is Van der Stel aan de faculteit Sociale Wetenschappen in Utrecht gepromoveerd. Van der Stel onderscheidt golfbewegingen in de manier waarop de samenleving reageert op drankmisbruik en de manier waarop zij met alcoholisten omgaat. Hij toont aan dat in de loop van de tijd de eisen die aan mensen worden gesteld steeds sterker gericht zijn op zelfbeheersing. Alcoholmatiging is, veel meer dan de geheelonthouding die eind vorige eeuw gepropageerd

werd, een belangrijk aandachtspunt geworden binnen de huidige verslavingszorg. In de zestiende eeuw stonden de middeleeuwse drinkgewoonten voor het eerst aan kritiek bloot. Die kwam vanuit de humanistische en later vanuit de calvinistische hoek. In de zeventiende eeuw zocht men, wellicht als reactie op het sobere dagelijks leven, steeds meer mogelijkheden om te mogen drinken. Bruiloften, feesten, heildronken of het sluiten van handelsovereenkomsten bijvoorbeeld, werden als excuus aangegrepen om flinke hoeveelheden alcohol te nuttigen. In de achttiende eeuw kwam er kritiek op deze zogenaamde drinkrituelen en werden ze langzamerhand afgeschaft. Later in de zeventiende eeuw werd de consumptie van bier vervangen door die van sterke drank. Dit heeft vooral voor de volksklassen in de zeventiende en achttiende eeuw dramatische gevolgen gehad.

Mediagolfje

Professor Bruinsma over zijn recente ervaringen met de media: "Volgens mij hebben intellectuelen een publieke verantwoordelijkheid, die maakt dat ze in beginsel de media te woord moeten staan. Je kunt je -zo is mijn ervaring- op een publiciteitsgolf voorbereiden zoals een strandsurfer op de branding: de golf blijft onvoorspelbaar in kracht, maar met enige behendigheid kun je droog blijven. Dat is me onlangs gelukt bij mijn oratie, die op dezelfde dag was als mijn deelname aan een discussiebijeenkomst en een 'live'-uitzending van de VPRO (De omgekeerde wereld). Zo'n publiciteitsgolfje is in één dag voorbij en het is zaak om je surfplank goed recht in de golven te houden, want anders sla je subiet om. Zonder beeldspraak: ik had veel zorg besteed aan een persbericht. Zo kon ik in geval van nood altijd terugvallen op de 'fool proof one liners' die de journalisten ook voor hun neus hadden. 7 November om half negen 's ochtends begon het media-circus, met de VARA-Ontbijtadio en het eindigde 'the day after' met een interview met de Wereldomroep. Ik heb niet elk jaar wat te vertellen. Gelukkig maar, want de oppervlakkigheid stompt af. Zelfs dit stukje moest van 1000 woorden terug naar 200."

Freek Bruinsma

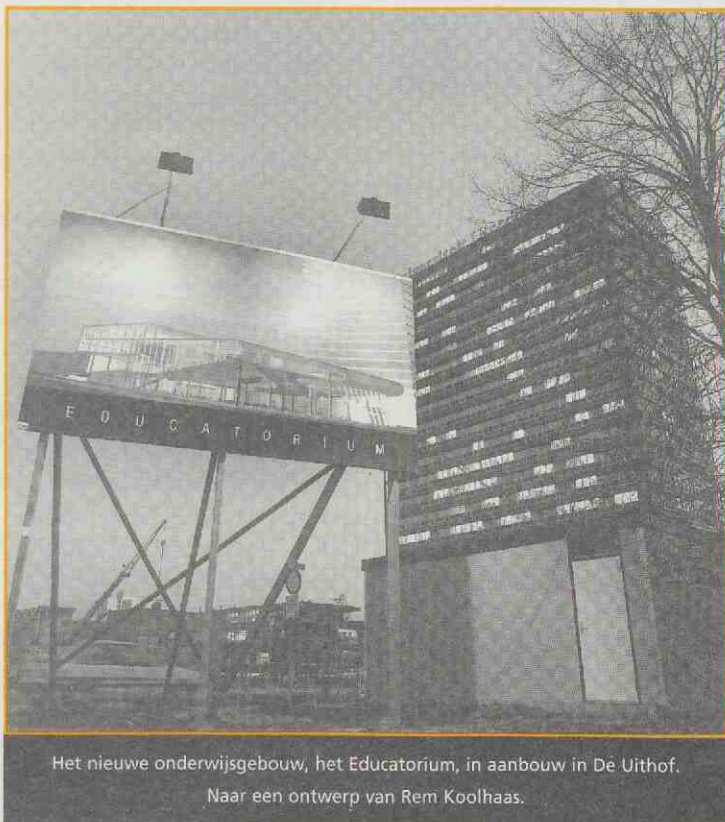
Structuuronderzoek hersenreceptor

De Utrechtse chemicus dr. Marcel Verdonk heeft gedeeltelijk de werking blootgelegd van een hersenreceptor die betrokken is bij depressiviteit, eetstoornissen en schizofrenie. Verdonk wil met zijn werk bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe psychofarmaca. Op 2 oktober is hij op zijn onderzoek gepromoveerd. Verdonk concentreerde zich tijdens zijn promotie-onderzoek op een van de receptoren (5-HT_{2C}) van de overdrachtsstof serotonine. "Klinisch gezien is serotonine erg interessant, omdat de verbinding onze stemming, gedrag en eetlust beïnvloedt", aldus Verdonk. "Iemand die depressief is bijvoorbeeld, kan een verstoorde serotonine-huishouding in de hersenen hebben. Dat evenwicht kun je herstellen met geneesmiddelen die aan de serotonine-receptoren binden. Een probleem is dat de precieze structuur en werking van veel receptoren onbekend is. De vondst van geschikte psychofarmaca is dan ook vaak een gelukstreffer."

Voor de afgestudeerden die het zicht op de Universiteit Utrecht enigszins zijn kwijtgeraakt, volgt hier een selectie uit recente feiten en cijfers. In een volgende uitgave op deze plaats o.a. een overzicht van facultaire gegevens en internationale betrekkingen.

Feiten en cijfers

Data	
(December 1994)	
Faculteiten	14
Voltijdopleidingen	59
Onderzoekscholen	
UU als penvoerder	19
UU als participant	23
Promoties 1994	356
Personeel in dienst van de universiteit	
Personeel in personen (incl. aio's)	6.795
Personeel in fte (incl. aio's)	5.590
Wetenschappelijk personeel	3.364
Ondersteunend en beheerspersoneel	3.431
Totaal aantal hoogleraren	364
Studenten	
Totaal aantal	25.279
% vrouwen	58
% deeltijd	10
% eerstejaars	20
Assistenten in opleiding	607
% vrouwen	41
Financiën (in miljoenen gulden)	
totaal omvang baten	792
rijksbijdrage (incl. collegegelden)	589
overige baten	193

Het nieuwe onderwijsgebouw, het Educatorium, in aanbouw in De Uithof. Naar een ontwerp van Rem Koolhaas.

Het Kenniscentrum Utrecht

In het kenniscentrum Utrecht hebben alle regionale onderwijs- en onderzoekinstellingen zich gebundeld. Het doel is om door gezamenlijke investeringen strategische onderzoekprogramma's uit te voeren en marktgerichte opleidingen te ontwikkelen. De volgende instituten maken deel uit van het Kenniscentrum:

Universiteit Utrecht
Universiteit Nijenrode
Hogeschool van Utrecht

Hogeschool voor de Kunsten
Academisch Ziekenhuis Utrecht
Wilhelmina Kinderziekenhuis
TNO-Technische Menskunde
TNO-Voeding
KIWA
FOM-Rijnhuizen
Innovatiecentrum Midden Nederland
Stichting Ruimte Onderzoek Nederland
KNMI
NIMBAS
RIVM

Onderwijs

De veertien faculteiten van de Universiteit Utrecht verzorgen in totaal bijna zestig opleidingen verspreid over vrijwel alle disciplines. Daaronder een aantal voor Nederland unieke richtingen zoals diergeneeskunde, meteorologie, Perzisch en algemene sociale wetenschappen.

Faculteiten/opleidingen:

Wijsbegeerte
cognitieve kunstmatige intelligentie
wijsbegeerte
wijsgeer van bepaald wetenschapsgebied

Godgeleerdheid

godgeleerdheid

Rechtsgeleerdheid

Nederlands recht
internationaal juridische opleiding
juridisch-bestuurswetenschappelijke opleiding
notariële opleiding
recht, bestuur en management
recht en economie in bedrijf en maatschappij

Letteren

Arabische, Nieuwperzische en Turkse talen en culturen
Duitse taal- en letterkunde
Engelse taal- en letterkunde
Franse taal- en letterkunde
Italiaanse taal- en letterkunde
Nederlandse taal- en letterkunde
Portugese taal- en letterkunde
Spaanse taal- en letterkunde
algemene letteren
geschiedenis
kunstgeschiedenis
muziekwetenschap
theater-, film- en televisiewetenschap
algemene literatuurwetenschap
algemene taalwetenschap
economische en historische studies
fonetiek
Keltische talen en cultuur
mediëvistiek

Wiskunde en Informatica

computational science
informatica
wiskunde

Natuur- en Sterrenkunde

meteorologie en fysische oceanografie
natuurkunde
sterrenkunde

Scheikunde

natuurwetenschappen en bedrijf & bestuur
scheikunde

Aardwetenschappen

geofysica
geologie
geochemie

Biologie

biologie
fundamentele biomedische wetenschappen
milieubiologie

Farmacie

farmacie

Geneeskunde

geneeskunde
medische biologie
verplegingswetenschap

Diergeneeskunde

diergeneeskunde

Sociale Wetenschappen

algemene sociale wetenschappen

culturele antropologie
onderwijskunde
pedagogische wetenschappen
psychologie
sociale en institutionele economie
sociologie

Ruimtelijke Wetenschappen

fysische geografie
planologie
sociale geografie
internationale economie en economische geografie
milieukunde

Onderzoek

Van de 13 universiteiten in Nederland neemt de Universiteit Utrecht ongeveer 1/6 van het wetenschappelijk onderzoek dat wordt verricht, voor haar rekening. Inmiddels zijn in Nederland 87 onderzoekscholen erkend door de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). De Universiteit Utrecht participeert in 42 van de 87 erkende onderzoekscholen en is van 19 scholen penvoerder. Erkende onderzoekscholen met de Universiteit Utrecht als penvoerder:

- Landelijke Onderzoekschool Taalwetenschap
- Nederlandse Onderzoekschool voor Theologie en Religiewetenschappen
- Onderzoekschool Kunstgeschiedenis
- Onderzoekschool Arbeid, Welzijn en Sociaal-Economisch Bestuur
- CERES Research School
- Netherlands Graduate School of Housing and Urban Research (NETHUR)
- Onderzoekschool Psychologie en Gezondheid
- Onderzoekschool Rechten van de Mens
- Nederlandse Onderzoekschool Vrouwenstudies
- Onderzoekschool Ontwikkelingsbiologie
- Onderzoekschool Pathofysiologie van het Zenuwstelsel
- Onderzoekschool Infectie en Immunitet
- Onderzoekschool Biomembranen
- Onderzoekschool voor Biomoleculaire Chemie
- Debye Onderzoekschool
- Helmholtzschool for Autonomous Systems Research
- Onderzoekschool Theoretische Natuurkunde
- School voor Atmosferisch- en Marien Onderzoek
- Mathematisch Research Instituut

Illustratie 2

Illustratie nummer 2 verschijnt op 15 maart 1996 en zal in het teken staan van de verschillende universitaire lustra. Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen kunt u toezenden aan de redactie vóór 24 januari 1996. Adres zie colofon.

Adressen

Universiteit Utrecht Bestuursgebouw
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2533550 Fax: (030) 2533388

Vereniging Utrechts Universiteitsfonds
Secretaris: mw. B. van Middelkoop-Berkhoff, Achter de Dom 20,
3512 JP Utrecht (030) 2538025

Coördinator alumnibinding
Mw. D.T.M. Majoor Heidelberglaan 8,
3584 CS Utrecht, (030) 2534072

Aardwetenschappen

Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht
Postbus 80021, 3508 TA Utrecht
(030) 2535050 Fax: (030) 2535030
E-mail: naam@earth.ruu.nl

Biologie F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80088, 3508 TB Utrecht
(030) 2532276 Fax: (030) 2534526
E-mail: W.J.C. Amez@boev.biol.ruu.nl

Diergeneeskunde

Yalelaan 1, 3584 CL Utrecht
Postbus 80163, 3508 TD Utrecht
(030) 2534851 Fax: (030) 2537727

Farmacie F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80082, 3508 TB Utrecht
(030) 2537313/2532525 Fax: (030) 2513953
E-mail medewerkers: voorletters.voorvoegselsachternaam@far.ruu.nl

Geneeskunde Stratum

Universiteitsweg 100, 3584 CG, Utrecht
Postbus 80030, 3508 TA Utrecht
(030) 2538888 Fax: (030) 2539025
E-mail: bureau@med.ruu.nl

Godgeleerdheid Transitorium 2

Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2531853 Fax: (030) 2533241
E-mail: theology@cc.ruu.nl

Letteren

Kromme Nieuwegracht 46, 3512 HJ Utrecht
(030) 2536105 Fax: (030) 2536083
E-mail medewerkers:
achternaam@let.ruu.nl

Natuur- en Sterrenkunde

Princetonplein 5, 3584 CC Utrecht
Postbus 80000, 3508 TA Utrecht
(030) 2533284 Fax: (030) 2539282
E-mail: factureau@fys.ruu.nl

Rechtsgeleerdheid

Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht
(030) 2537018/2537017 Fax: (030) 2367210

Ruimtelijke Wetenschappen Transitorium 2

Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2532044 Fax: (030) 2540604
E-mail: R.vanderLinden@frw.ruu.nl

Scheikunde F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80083, 3508 TB Utrecht
(030) 2533791/2533792 Fax: (030) 2533072
E-mail: bureau@chem.ruu.nl

Sociale Wetenschappen Centrumgebouw

Zuid, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht
(030) 2534700 Fax: (030) 2531619
E-mail: bureau@fsw.ruu.nl

Wijsbegeerte Bestuursgebouw

Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2531831 Fax: (030) 2532816
E-mail: bureau@phil.ruu.nl

Wiskunde en Informatica

Budapestlaan 6, 3584 CD Utrecht
(030) 2531515/2533536 Fax: (030) 2518394
E-mail: achternaam@math.ruu.nl